

Първа книга на ХРОНИКИТЕ

ВЪВЕДЕНИЕ

[Следва въведението както към 1-ва, така и към 2-ра Летописи, които са части от едно цяло.]

1. Заглавие. Подобно на книгите на царете, двете книги на летописите първоначално са образували едно непрекъснато произведение, известно на еврейски като дибре хайямим, „събития на дните“. Това заглавие изглежда е съкращение от сефер дибре хайямим, буквално „книга на събитията на дните“, дневник, воден в ориенталските дворове за записване на ежедневни събития (виж 4 Царе 14:18, 28; 15:6, 21, 31; 1 Лет. 27:24; Неем. 12:23; вж. Естир 6:1, 2). Преводачите от LXX разделили книгата на две части, наречени паралейпоменом а и б, буквално „първа и втора част от пропуснатите неща“. Това заглавие на гръцките преводачи показва, че те са разглеждали книгата като вид допълнение към книгите на Самуил и Царете, написано с цел да предостави подробности, които са били пропуснати в по-ранните исторически произведения. Английското заглавие „Хроники“ произлиза от термина Chronicon, използван от Йероним като подходящо представяне на еврейското обозначение на книгата, и този термин, в множествено число Chronica или Chronicorum liber, „Хроники“ или „Книга на летописите“, е бил използван в някои издания на Вулгата, откъдето е бил зает от английските преводачи.

Това, че „Летописи“ първоначално е била една единствена, неразделна книга, е показано от масоретска бележка в края на еврейския текст, в която се посочва, че 1 Летописи 27:25 е средният стих на книгата. Освен това Йосиф Флавий, Ориген, Йероним и Талмудът са разглеждали книгата като едно цяло. Разделянето на LXX на две книги е последвано от Вулгата и по този начин е преминало в други версии и в съвременните печатни издания на Еврейската Библия.

2. Авторство. Внимателното изследване на еврейския текст на книгите Летописи, Ездра и Неемия показва, че тези три книги са тясно свързани помежду си по език, стил и обща гледна точка. Тези прилики могат да предполагат единство на авторството. Някои виждат във факта, че Летописи завършват по средата на недовършено изречение, което е допълнено в началните стихове на Ездра, индикация, че и двете книги първоначално са образували един том, без прекъсване между тях (2 Летописи 36:22, 23; вж. Ездра 1:1–3). Няма реално прекъсване в повествованието между 2 Летописи 36 и Ездра 1. Възможно е, когато е направено прекъсване, разделящо оригиналния том на две, заключителните стихове на Летописи да са били повторени като начални стихове на Ездра. Други обаче виждат възможността първите няколко стиха на Ездра да са били добавени към Летописи, за да не завършва книгата с разрушението на Йерусалим. Ранните еврейски писатели като цяло са съгласни, че Летописи е написана от Ездра.

Има много индикации за тясна връзка между книгите на Ездра и Неемия. Древните не са ги разделяли на две книги, както е сега. Талмудът и християнските отци Ориген и Йероним са разглеждали Ездра-Неемия като един том. Изглежда, че в книгите Летописи, Ездра и Неемия може да се проследи един и същ почерк и следователно съвременните изследвания обикновено ги разглеждат като произведение на един и същ автор. Тъй като тонът и духът на произведението показват, че книгите са произведение на свещеник, свързан с Храма в Йерусалим през втората половина на 5 век пр.н.е., изглежда много вероятно Ездра, свещеникът и книжник (виж Неемия 12:26), да е авторът. Както Ездра (Ездра 7:1–21), така и Неемия (Неемия 2:1; 5:14) споменават Артаксеркс, по чието време Ездра процъфтява. Това очевидно е бил Артаксеркс I (465–

423 г. пр.н.е.; виж стр. 61, 62). Ако Ездра е авторът на Летописи-Ездра-Неемия, настоящите ни две книги Летописи трябва да бъдат датирани към втората половина на 5 век пр.н.е.

Вътрешни доказателства също сочат факта, че книгата е написана или поне завършена през персийския период, около 400 г. пр.н.е. Паричните стойности се изчисляват в „драми“ или дарици (1 Лет. 29:7), монети, за които се смята, че са въведени от Дарий I (522–486 г. пр.н.е.). Генеалогията на семейството на Давид е събрана няколко поколения след Зоровавел (1 Лет. 3:19–24), който се завръща в Юдея по време на управлението на Кир, 539–530 г. пр.н.е. (Ездра 1:1, 2; вж. 2:2). Възможно е обаче тези имена да са добавени по-късно (вижте 1 Лет. 3:19). Въз основа на средния произход на еврейските царе, едно поколение би било около 23 години. При това изчисление шест поколения след Зоровавел биха се простирали почти до 400 г. пр.н.е. Тъй като „Лет.“ вероятно някога е била съединена с „Ездра“ – Неемия, времето на летописеца може да се установи и от вътрешните доказателства в тези книги. Списъкът с първосвещениците, даден в Неем. 12:10, 11, 22, 23, се простира до Йонатан, Йоханан и Ядуа. От папирите от Елефантина е известно, че Йонатан е бил първосвещеник поне още през 410 г. Следователно доказателствата сочат към края на 5 век пр.н.е., или около 400 г., като времето на завършване на Летописите.

Авторът на Летописите многократно се позовава на том от общата еврейска история, „книгата на царете на Юда и Израел“ (виж 2 Летописи 16:11; 25:26; 28:26; вж. 35:27; 36:8). Тази книга изглежда е била окончателно сборник на двете истории, толкова често споменавани в Книгата на Царете – „книгата на летописите на царете на Израел“ (3 Царе 15:31; 16:5, 14, 20, 27; 22:39; 4 Царе 10:34; 14:28; 15:21, 26) и „книгата на летописите на царете на Юда“ (3 Царе 14:29; 15:7, 23; 4 Царе 8:23; 12:19; 15:6, 36; 16:19).

Тази „книга на царете на Юда и Израел“ изглежда е била пълен том, съдържащ всички записи на царете, тъй като е съдържала разказ за делата им „от началото до края“ (виж 2 Лет. 16:11; 25:26; 28:26; 35:27). Освен това, той често се позовава на исторически произведения с по-ограничен обхват, разглеждащи конкретни личности или теми.

Сред тях са „летописите на цар Давид“ (1 Лет. 27:24), „книгата на гледача Самуил“, „книгата на пророк Натан“, „книгата на гледача Гад“ (виж 1 Лет. 29:29), „пророчеството на силонеца Ахия“, „виденията на гледача Идо против Йеровоам, сина на Нават“ (2 Лет. 9:29), „книгата на пророк Семаия“, книгата на „гледача Идо относно родословията“ (2 Лет. 12:15), „историята на пророк Идо“ (2 Лет. 13:22), „книгата на Ииуй, сина на Ананий“ (2 Лет. 20:34), „историята на книгата на царете“ (2 Лет. 24:27), „деянията на Озия“ от пророк Исаия (2 Лет. 26:22), „видението на Исаия“ пророкът“ (2 Лет. 32:32) и „словата на гледачите“ (2 Лет. 33:19).

Горният списък с референтни източници е доказателство, че е имало на разположение огромно количество изходен материал. Има индикации, че по времето на Ездра и Неемия такива източници са били налични. Ако може да се разчита на твърдението от 2 Мак. 2:13, Неемия основава библиотека, в която „събира делата на царете, пророците и на Давид, и посланията на царете относно светите дарове“.

3. Историческа обстановка. Книгите Летописи се състоят основно от кратък опис на Божият народ от сътворението до персийския период. Основният акцент е върху историята на Давид и неговите наследници в народа на Юдея. Ако „Летописи-Ездра-Неемия“ първоначално е едно произведение, написано от Ездра, който се завръща в Юдея по време на управлението на Артаксеркс I (465–423), историческият контекст на книгите „Летописи“, що се отнася до времето на създаване, би бил същият като историческият контекст на книгите „Летописи“,

Ездра и Неемия. Книгите Летописи обаче не разглеждат периода, в който са били завършени, и само в незначителни генеалогични елементи изглежда се простират до това време. Този период е разгледан в Ездра и Неемия. За обсъждане на историческия контекст на този период вижте въведенията към книгите Ездра и Неемия в този коментар. За кратко обсъждане на основния исторически период, обхванат от Летописите, вижте въведенията към книгите на Самуил и Царете.

4. Тема. Книгите Летописи започват с генеалогичен очерк на древната история от Адам до времето на Давид. Пропускат се историята на сътворението, Рая, Грехопадението, ранните патриарси, Потопа, по-късните патриарси, престоят в Египет, Изходът, периодът на съдиите и царуването на Саул. Авторът е имал малко или нищо да добави към материала, който вече се намира в Петокнижието и други книги като Исус Навин и Съдии. За този ранен период той представя само поредица от генеалогични таблици, понякога преплетени с кратки биографични или исторически бележки (1 Летописи 4:9, 10, 38–43; 5:9, 10, 16–26; 6:31, 32, 48, 49, 54–81; 7:21–24; 9:17–34). Първо авторът проследява поколенията от Адам до Яков. След това родословие той прави преглед на 12-те племена, като акцентира върху Юда, племето на Давид, и Левий, племето на свещениците. След това хоризонтът се стеснява от целия Израел до южното царство, Вениамин и Юда, и град Йерусалим. Този уводен материал обхваща първите девет глави на първата книга Летописи.

Втората и основна част на книгата започва с кратко обсъждане на смъртта на Саул (1 Лет. 10). Следва историята на Давид (1 Лет. 11 до 29) и на неговите наследници в рода на Юда до Седекия, разрушението на Йерусалим и вавилонския плен (2 Лет. 1 до 36). Изглежда, че третият раздел на оригиналното произведение обхваща завръщането от плен и възстановяването на Йерусалим като религиозен център на възстановената еврейска общност (Ездра-Неемия).

Значителен акцент е отделен на царуването на Давид, златният век в историята на Израел. Много неща, свързани с Давид, обаче са пропуснати, като например царуването му в Хеврон, греха му по делото на хетееца Урия, бунта на Авесалом и подобни неща.

Царуването на Соломон (2 Лет. 1 до 9) е разгледано по-кратко, макар и много по-подробно, отколкото всяко следващо царуване. Значителен акцент е поставен върху Храма и неговите служби. Събитията, свързани с построяването на Храма, заемат най-голямата част от разказа за царуването на Соломон (гл. 2 до 7).

Много от инцидентите, записани в Книгата на царете за това царуване, не се срещат в Летописите, като например опитът за узурпация от Адония; помазанието на Соломон (3 Царе 1, 2); бракът му с дъщерята на фараона и поклонението по високите места (3 Царе 3:1, 2); решението относно спорното дете (3 Царе 3:16–28); служителите, мъдростта и поговорките на Соломон (3 Царе 4); мястото му (3 Царе 7:1–12); поклонението му на чужди богове и противниците му (3 Царе 11). Някои елементи, отнасящи се до строежа на Храма, са пропуснати, други са представени по-кратко, трети са дадени със същата формулировка като в Книгата на царете, докато трети са изцяло нови.

В останалата част от историята разказът е предимно за Юдея, а не за Израел. Елементи, свързани с Израел, са представени само инцидентно. Не са дадени хронологични данни за нито един от царете на Израел, а синхронизмите на царете на Юда по отношение на съвременния владетел в Израел, с едно изключение (2 Лет. 13:1), не са дадени. Докато историята на Израел е почти изцяло игнорирана, историята на Юда е представена предимно от религиозна гледна точка, с политически, военни и лични факти или инциденти.

подчинени на тези с духовен интерес. Целта на историята е да изложи Божията цел в преживяванията на избрания народ и да покаже как нацията е упаднала и дори светият Храм с неговите свещени ритуали е бил накрая разрушен в резултат на греха. Царуването на добрите царе на Юда, добро поне за част от царуването им—

Йосафат, Йоас, Езекия и Йосия — получават особено значение и са подчертани особено онези събития, в които владетелите са се занимавали с религиозни реформи и възстановяване на Храма и неговите служби.

Следователно е очевидно, че „Хроники“ не е просто историческо допълнение към книгите на Царе, а по-скоро отделно и независимо произведение, имащо своя собствена цел и написано от своя собствена отличителна гледна точка. След като службите в Храма били възстановени след завръщането от вавилонския плен и Йерусалим бил възстановен, благочестивите евреи, без съмнение, гледайки в бъдещето, наивно се надявали, че тези служби никога повече няма да бъдат прекъсвани. Те вярвали, че с Божията благословия Израел отсега нататък може да просперира и да продължава от слава към слава. Времето несъмнено било особено подходящо да се напомни на хората за тяхната минала история, за да може Израел да се възползва от всички славни привилегии, дадени му в Божиите обещания.

По този начин летописецът въвежда нови материали относно Храма и неговото служение, и религиозните празници. Той обаче се интересуваше не толкова от ритуалите, колкото от живота, не толкова от Храма, колкото от сърцата на хората. Израел трябваше да оформи живота си според светия Божия закон, с постоянно внимание към наградите и наказанията, които щяха да бъдат резултат от послушанието и прегрешенията. Имаше нов акцент върху праведността, по-пълно представяне на тясната връзка между благочестието и просперитета, и между покварата и несгодите.

Царуването на царете е представено по такъв начин, че читателят да може да разбере ясно е, че пътят на послушание към божествените стандарти е пътят на мир и просперитет, а пътят на нечестието е пътят на разруха и опустошение. Всяко забележително бедствие и успех се приписва по най-пряк начин на действието на Божественото Провидение, като Господ възнагражда праведните и наказва злодеите. Така „Саул умря за престъплението си, което извърши против Господа“ (1 Лет. 10:13); „Давид ставаше все по-велик и по-велик, защото Господ на Силите беше с него“ (гл. 11:9); „Бог не одобри това нещо; затова порази Израил“ (гл. 21:7); „Юдовите синове надделяха, защото се уповаваха на Господа“ (2 Лет. 13:18; вижте също 2 Лет. 16:7; 17:3, 5; 22:7; 25:20; 28:6; 33:10, 11; 36:15–17).

В Летописите Израел е третиран като отстъпническа нация, ходеща по пътищата на нечестието и смъртта. Юдея е третирана като нация, която просперира под управлението на праведност и страда от наказанията за прегрешения под управлението на царе, които изоставят Господа.

Има някои ясни разлики в начина, по който едни и същи инциденти са третирани в Книгата на царете и в Летописите. В Книгата на царете не е представено нищо похвално в разказа за Ровоам, но в Летописите е даден одобрителен отчет, така че неговите пътища да се открояват в рязък контраст със злините на Йеровоам (2 Летописи 11:13–17). Когато по-късно Ровоам „изоставил закона Господен“, е дадено обяснението, че нападението на Сисак срещу Йерусалим е дошло, „защото бяха престъпили Господа“ (2 Летописи 12:1, 2).

В книгата на царете на практика не се казва нищо за Авия, освен че „той ходеше във всичките грехове на баща си“ и че „сърцето му не беше свършено с Господа“ (1

Царе 15:3). Но Летописите споменават и някои похвални дела. Той е представен като протестиращ срещу Йеровоам за бунта му срещу Господа и за установяването на фалшиво свещенство в Израел. В летописите се казва, че той е спечелил голяма победа над северното царство, защото е разчитал на Господа (2 Летописи 13:4–18).

Що се отнася до Аса, Летописи описват голяма победа над етиопеца Зара, за която книгата „Царе“ мълчи. Освен това се съобщава за обръщането на много от израилтяните към Юдея, когато видели, че Господ е с тях, и се разказва за голямо религиозно събиране, на което заветът с Бога бил подновен (2 Летописи 14:9–15; 15:1–15).

В книгата „Царе“ се споменава фактът, че Йосафат е бил добър владетел, но се дава кратък разказ за това неговото царуване (1 Царе 22:42–50). Летописите дават по-дълъг разказ за инцидент, при който Йосафат се моли на Бога по време на национална криза и получава от Бога чудна победа, като силите на врага са водени да се унищожат взаимно (2 Летописи 20:1–30).

Злото царуване на Йорам е разгледано само накратко в книгата Царе (4 Царе 8:16–24); в Летописи има разказ за сурови наказания срещу него от Господа заради злите му пътища (2 Летописи 21:8–19).

Книгата „Царе“ споменава накратко смъртта на Охозия от ръцете на Ииуй (4 Царе 9:27, 28); Летописи дават по-подробен разказ, в който се споменава фактът, че злият съвет, който той е последвал, е бил „за негова погибел“ и че погибелта му „беше от Бога“ (2 Летописи 22:4–9).

Книгата на царете съобщава за смъртта на Йоас от ръцете на собствените му слуги (2 Царе 12:20, 21). Летописите добавят следните важни подробности: (1) че след смъртта на Йодая хората „напуснали дома на Господа, Бога на бащите си, и започнали да служат на ашери и идоли; и гняв паднал върху Юда и Йерусалим заради това тяхно прегрешение“; (2) че по заповед на царя синът на Йодая бил убит, защото се осмелил да напомни на хората, че поради престъплението им срещу Господа, те не могат да преуспеят, защото Той ги е изоставил, както те са изоставили Него; (3) че вследствие на това голяма войска от Юда била предадена в ръцете на малка група сирийци, „защото са изоставили Господа, Бога на бащите си“; (4) че докато лежал в леглото си и се възстановявал от раните, получени в тази среща, Йоас бил убит от слугите си (2 Летописи 24:17–25).

Книгата на царете съобщава за победата на Амасия срещу Едом и последвалото поражение на царя. от ръката на Йоас от Израил (4 Царе 14:7–14), но Летописи добавят разкриващия детайл, че след като Амасия се завърнал от победата си, „той донесъл боговете на синовете на Сеир и ги поставил за свои богове, поклонил се пред тях и им кадил тамян. Затова гневът на Господа пламна против Амасия“ и че Господ е решил да го унищожи заради постъпката му (2 Летописи 25:14–16).

Във връзка с краткия разказ за царуването на Азария (Озия), както е даден в Царе (4 Царе 15:1–7), се споменава неговата проказа, но не се посочва причина. В Летописи обаче има много по-дълъг разказ за царуването на Азария (2 Летописи 26:1–23), а причината за неговата проказа е ясно посочена, а именно, че когато бил силен, „сърцето му се надигнало до погибел; защото той престъпил против Господа, своя Бог, и влязъл в храма Господен, за да покади тамян на олтара за тамян“, при което бил смъртен от свещениците за прегрешението си и веднага станал прокажен, „защото Господ го поразил“.

Разказът за царуването на добрия цар Йотам в книгата „Царе“ е кратък (2 Царе 15:32–38), но по-подробният разказ в Летописи разказва как той е победил амонците, които са му станали данък, и как „станал силен, защото е приготвил пътищата си пред Господа, своя Бог“ (2 Летописи 27:5, 6).

Според Царете, Ахаз е бил нападнат от царете на Израел и Сирия, очевидно без сериозни последици, защото си осигурил помощта на Тиглатпаласар, който превзел Дамаск и убил царя му (4 Царе 16:1–9). Според Летописите обаче, поради идолопоклонството на Ахаз, Господ „го предал в ръката на сирийския цар“, който го поразил и отвел голямо множество пленници, а той също бил „предаден в ръката на израилевия цар, който го поразил с голямо клане“, като отвел в плен „двеста хиляди жени, синове и дъщери“, заедно с много плячка, и когато Тиглатпаласар бил призован, той дошъл и „го притеснил, но не го укрепил“, защото „Господ снишил Юда заради Ахаз...; защото той направи Юда гол и престъпи много против Господа“ (2 Летописи 28:3–20).

Книгата на царете дава обширен разказ за царуването на добрия цар Езекия (2 Царе 18 до 20), но Летописи значително преувеличават разказа за добрите дела на Езекия, с подробен разказ за неговото прочистване на Храма, възстановяване на службите в него и покана на народа на целия Израел да присъства на голяма Пасха в Йерусалим, като се отзовават много хора от северните племена Асир, Манасия и Завуин. Летописи разказват за пасхалната служба, последвана от унищожаване на идолите, горичките и високите места, не само в цяла Юдея и Вениамин, но и в Ефрем и Манасия, и с възстановяване на различните приноси, жертви и свещенически служби (2 Летописи 29 до 31).

В книгата „Царе“ подробно са описани беззаконията на Манасия (2 Царе 21:1–18), но в „Летописи“ се споменава не само за неговите беззакония, но и за това, че бил окован във вериги от асирийския цар, за да бъде отведен „сред тръните“ във Вавилон, където в страданието си „той се помоли на Господа, своя Бог, и се смири много“, след което Господ чу молбата му и му позволи да се върне в Йерусалим, където премахна чуждите богове, „поправи олтара на Господа и принесе върху него мирни и благодарствени жертви, и заповяда на Юда да служи на Господа, Израилевия Бог“ (2 Летописи 33:11–16).

За Амон в книгата „Царе“ се казва, че той е вършил „зло пред очите на Господа, както е вършил Неговият баща му Манасия“ (4 Царе 21:20), докато Летописи добавят, че той „не се смири пред Господа, както се смири баща му Манасия“ (2 Летописи 33:23).

Книгата „Царе“ разказва подробно как Йосия възстановил поклонението пред Йехова и предприел мерки за въвеждане на обща реформа, като завършва разказа за неговото царуване с описание на смъртта му от ръцете на египетския цар Нехао (4 Царе 22, 23:1–30); Книгата „Летописи“ дава малко по-дълъг разказ за усилията му за възстановяване и реформация, а по въпроса за срещата му с Нехао добавя подробността, че Нехао се опитал да разубеди Йосия от намерението му да се бори срещу него, но че Йосия „не послушал думите на Нехао от устата на Бога“ и затова срещнал смъртта си в тази среща (2 Летописи 34, 35).

Книгата „Царе“ разглежда подробно царуването на последните четирима зли царе на Юда и падането на Йерусалим (2 Царе 23:30–37; 24:1–20; 25:1–30), като дава само кратко изявление, че „чрез гнева Господен“ Йерусалим и Юда са били отхвърлени от Неговото присъствие (гл. 24:20), докато книгата „Летописи“ дава само много кратък разказ за тези последни четири царувания (2 Летописи 36:1–13), но дава конкретните причини за падането на Юда, тъй като свещениците и народът „са прегрешавали много след всички мерзости на Господа“.

езичници; и оскверниха дома Господен, който Той беше осветил в Йерусалим“, подигравайки се на пратениците, изпратени от Бога, и злоупотребявайки с Неговите пророци, „докато гневът на Господа се надигна против Неговия народ, така че нямаше изцеление“ (гл. 36:14–16).

В цялата си книга летописецът възвеличава пророците и тяхното дело. Допълнително Дадена е информация относно някои от видните пророци, която не се среща другаде в Стария завет. Има и информация за пророци, които не са споменати другаде в Библията. Тези божествени пратеници са изобразени като даващи предупреждения и увещания в критични моменти. Така Семая информира Ровоам, че нашествието на Сисак се дължи на факта, че хората са изоставили Господа (2 Лет. 2:1).

12:5); Азария насърчава Аса (гл. 15:1–8); Ананий упреква Аса, че е поискал помощ от Сирия (гл. 16:7–10); Йеху упреква Йосафат, че се е присъединил към Ахав (гл. 19:2); Язиил упреква Йосафат в срещата му със силите на Моав, Амон и планината Сеир (гл. 20:14–17); Елиезер упреква Йосафат, че се е присъединил към Охозия (гл. 20:37); Захария информира народа в дните на Йоас, че не може да има просперитет поради прегрешение (гл. 24:20); и Оded упреква Израел в дните на Факей и Ахаз (гл. 28:9–11).

От тези наблюдения ще се види, че разказът в Летописите не е толкова просто история, колкото проповед, и че летописецът не е толкова просто разказвач на събития, колкото проповедник. Когато неговият разказ за дадено събитие се различава от този в Книгата на Царете, това не е доказателство, че има някакво основно несъгласие между двата разказа, но има разлика в акцента. Летописецът показва склонност към морализиране. Той казва това, което има да каже, защото то преподава някакъв урок или представя предупреждение. Той завършва работата си, след като Юда пада и отива в плен, след като Йерусалим е възстановен и службите в Храма са възстановени. Несъмнено той искрено се е надявал грехът да не се появи отново и да доведе народа до разруха. Но точно това е опасността, която заплашва. Грехът отново се проявява (Ездра 9:1–15; 10:1–19; Неемия 5:1–13; Неемия 13:3–11, 15–30) и съществува опасността Божият гняв отново да се стовари върху Неговия народ.

Това той би се опитал да предотврати по всякакъв начин. Разумно е да се предположи, че великата книга Летописи – Ездра – Неемия е написана с цел да се предотврати второ отстъпничество и опустошение на Юдея.

Поколения библейски коментатори са били озадачавани от някои от изключително големите числа, които се намират в книгите на Летописите. Например, 1 Летописи 22:14 гласи, че Давид е посветил 100 000 таланта злато и един милион таланта сребро за Храма, който ще бъде построен от сина му Соломон. Към тази сума трябва да се добавят и други огромни приноси от Давид и израилските благородници за същата цел (гл. 29:3–7). Изчисление в съвременни стойности показва, че само 100 000 таланта злато биха се равнявали на повече от 3 милиарда долара – цифра, която трудно може да се приеме за вярна, предвид факта, че общото количество злато, известно в древността по целия свят, едва ли е било 3 милиарда долара.

Поради тази причина съвременните учени заявяват, че летописецът е преувеличил и че информацията му е невярна. Това заключение не може да бъде потвърдено, тъй като последните открития са доказали историческата надеждност на автора. Следователно, трябва да се потърси друго обяснение, ако искаме да разрешим трудностите, породени от някои от изключително големите цифри в книгите на Летописите.

„Хроники“ са съставени или поне завършени в края на 5 век пр.н.е., както може да се види научено от генеалогичните списъци, открити в книгата, които датират от времето на

Неемия. Вероятно това е последната от написаните библейски книги, както се вижда от мястото ѝ в края на еврейската Библия. При подготовката ѝ са използвани официални документи, написани от пророци и други вдъхновени писатели, като „книгата на пророк Натан“, „книгата на гледача Гад“ или „летописите на цар Давид“ (1 Лет. 29:29; 1 Лет.

27:24). Те са написани на еврейската писменост отпреди изгнанието, докато „Летописи“ са съставени на арамейската квадратна писменост, която е влязла в употреба след изгнанието. Тази писменост, която според еврейската традиция е въведена от Ездра, остава в употреба в някаква модифицирана форма като еврейска писменост и до днес.

Всички числа във всеки известен ръкопис на еврейската Библия са изцяло изписани и не се използват цифри. И все пак, цифри са били използвани в древни еврейски надписи, както и във финикийски, арамейски, набатейски, палмирски, египетски и вавилонски документи.

Оскъдността на древноеврейски изворов материал е причината за недостатъчните ни познания относно употребата на цифри сред авторите на еврейската Библия.

Когато Марк Лидзбарски публикува своя наръчник по северносемитска епиграфика през 1898 г., той заявява, че евреите очевидно не са използвали цифри, а са ги записвали. Той основава това твърдение на надписа от Силоам и Моавския камък, на които са записани числата. Това са единствените известни по това време еврейски надписи, които съдържат числа, и един от тях, Моавският камък, дори не е истински еврейски надпис, въпреки че разликата между моавската писменост и език и еврейската писменост и език е много малка.

Въпреки това, през последните 50 години са открити няколко еврейски надписа отпреди изгнанието – остраките от Самария, Лакис и Тел Касиле – които съдържат числа, някои от които са изцяло изписани, а други са представени с цифри. Също така арамейските папируси от Елефантин, открити през последните 50 години (виж стр. 79–83), показват широка употреба на цифри и съдържат и изписани числа.

В тези документи цифрите за цифри под „десет“ са вертикални черти, подредени заедно в групи от по три черти, написани отлясно наляво, от които последната обикновено е по-дълга от останалите: =6; =8. Числото „десет“ е представено със символ с форма на полумесец, а „двадесет“ е комбинация от две „десетици“. Следващата по-висока цифра, изразява „сто“, но „хиляда“ в папирите от Елефантина (никой палестински еврейски надпис не съдържа толкова по-високо число) винаги е изписано във формата 'lph, най-често съкратено до lph. Понякога една или повече вертикални черти пред lph показват дадения брой хиляди: lph=1000; lph=3000. Вертикалната черта преди lph обаче се използва и в тези документи за представяне на еврейската буква waw, която е съюзът „и“, и може да не е било лесно да се установи във всички случаи дали чертата представлява съюза „и“ или показва, че се има предвид само „една“ хиляда.

Въпреки че няма достатъчно съществуващи материали, които да дадат ясни примери за това как числата са били разчетени погрешно, наличното показва въпреки това, че древни документи (където в някои случаи са използвани цифри, а в други - пълни думи) могат лесно да доведат до недоразумения. Ако документите, използвани от летописеца при подготовката на книгите му, съдържат някои числа, написани с цифри, а други - с пълни букви, е възможно да се разбере как някои от тях биха могли да бъдат разбрани погрешно. Документ, който например съдържа надписа „lph“ - „100 хиляди“, е възможно да е бил

погрешно разбрано като „сто хиляди“, докато авторът е искал да предаде идеята за „сто хиляди“ (1100).

Възниква също въпросът дали авторът на Летописи, като е дал толкова големи числа, е възнамерявал те да бъдат разглеждани като точни и буквални цифри. Тези, които са живели в източните земи, знаят колко често се използва изразът „хиляда хиляди“, което означава само много голямо число. Тези, които използват числа в такъв смисъл, биха били много изненадани да видят, че други, които не са запознати с подобна употреба, ги тълкуват буквално. Такива изрази на летописца като „месинг и желязо без тегло“ (1 Летописи 22:14) и „людете бяха безброй“ (2 Летописи 12:3), също трябва да се тълкуват не буквално, а според първоначалното намерение. Следователно би било грешка да се тълкуват числата в Летописи според стриктната буква и смисъл, в които биха могли да бъдат използвани от съвременен историк, ако такъв не е бил духът и общото намерение на летописца.

Всеки внимателен читател на „Хроники“ е бил впечатлен от склонността на писателя към генеалогични и статистически данни. Списъци с имена се дават многократно – на служители на Храма или двореца, граждански администратори, армейски офицери и други. Сред тях са следните: 1

Лет. 11:26-47	Храбри мъже в армията на Давид
" 12:1-14	Онези, които дойдоха при Давид в Циклаг, Циклаг
" 14:4-7	Синовете на Давид
" 15:5-24	Левитски служители, които се занимават с ковчега
" 18:15-17	Главните държавни служители на Дейвид
" 23:6-24	Левитските служители на Давид
" 24:1-31	Двадесет и четири отряда на синовете на Аарон
1 Лет. 25:1-31	Двадесет и четири ордена музиканти
" 26:1-32	Носачите и служителите на храма
" 27:1-34	Капитаните и управителите на Давид
2 Лет. 11:5-10	Защитните градове на Ровоам
" 17:7-18	Левитите и военачалниците на Йосафат
" 23:1	Капитаните на Йодая
" 28:12	Главите на Ефрем
" 29:12-14	Главните левити
" 31:12-15	Надзорници на приношенията
" 34:12	Надзиратели на храма – ремонтни работници
" 35:9	Началник на левитите

Подобни елементи от статистически характер се срещат в Ездра и Неемия:

Ездра 1:9-11	Таблица с корабите, върнати от Вавилон
" 2:2-65	Броят на завърналите се от Вавилон
" 2:66, 67	Броят на конете, мулетата и камилите
" 4:9, 10	Народите, доведени в Самария от Ашурбанипал
" 7:1-6	Родословието на Ездра
" 8:1-14	Списъкът на онези, които се завърнаха с Ездра
" 8:16-19	Синовете на Леви, които се върнаха с Ездра
" 8:20	Нетинимите, които се завърнаха с Ездра

" 8:26, 27, 33, 34	Златото и среброто допринесоха 10:18-44
" Неем.	Имената на онези, които си бяха взели чужди съпруги
3:1-32	Имената на тези, които са построили стената
" 7:6-73	Броят на онези, които се завърнаха със Зоровавел
" 8:4	Имената на онези, които стояха с Ездра
" 8:7	Имената на тези, които четат закона
" 10:1-27	Имената на онези, които запечатаха завета
" 11:3-24	Имената на онези, които живеяха в Йерусалим
" 12:1-42	Списъци на свещениците и левитите

Многобройните списъци с генеалогични и статистически материали в Летописи-Ездра-Неемия може да е индикация, че тези три книги са дело на една ръка. Ако случаят е такъв, писателят, по всяка вероятност, е бил Ездра, „свещеникът, книжникът“ (виж Ездра 7:6, 10-12; Неемия 8:1, 4, 9, 13; Неемия 12:26, 36).

5. Обобщение на 1 и 2 Летописи.

I. Генеалогични таблици, 1 Летописи 1 до 9:44.

A. От Адам до Израел и Едом, 1:1 до 2:2.

1. Патриарсите от Адам до Ной, 1:1-4.

2. Потомците на Ной, 1:4-54. а. Потомците на Яфет, 1:5-7. б. Потомците на Хам, 1:8-16. в. Потомците на Сим, 1:17-54.

(1) От Сим до Авраам, 1:17-27.

(2) Потомците на Авраам, 1:28 до 2:2. (а) Синовете на Исмаил, 1:28-31. (б) Синовете на Авраам и Хетура, 1:32, 33. (в) Потомците на Исаак, 1:34 до 2:2.

1) Потомците на Исав, 1:34-54.

2) Синовете на Израел, 2:1, 2.

Б. Потомците на Израел, 2:3 до 7:40.

1. Потомството на Юда, 2:3 до 4:23. а. Юда до Йесей, 2:3-12. б. Синовете и внуците на Йесей, 2:13-17. в. Синовете на Халев, 2:18-20. г. Потомците на Есрон, 2:21-41. д. Потомците на Халев, 2:42-55. е. Потомството на Давид, 3:1-24.

(1) Синовете на Давид, 3:1-9.

(2) Царският род от Соломон до Седекия, 3:10-16.

(3) Синовете на Йехония, 3:17-24. ж.

Клановете на Юда, 4:1-23.

(1) Потомците на Юда, 4:1.

(2) Потомците на Хур, 4:2-4.

(3) Потомците на Ашур, 4:5-7.

(4) Синовете на Кос, 4:8.

(5) Явис и неговата молитва, 4:9, 10.

(6) Синове на Хелув, 4:11, 12.

(7) Синове на Кеназ, 4:13–15.

(8) Синове на Халев и други, 4:15–20.

(9) Синове на Шела, 4:21–23.

2. Потомството на Симеон, 4:24–43. а.

Синове на Симеон, 4:24–27. б.

Жилищата на симеонците, 4:28–33. в. Емиграцията
на симеонците, 4:34–43.

(1) Князите на Симеон, 4:34–38.

(2) Завладяването на Гедор, 4:39–43.

3. Потомството на Рувим, 5:1–10.

4. Потомството на Гад, 5:11–17.

5. Завоеванията на синовете на Рувим, Гад и Манасия, 5:18–22.

6. Наследството на половината племе на Манасия, 5:23–26.

7. Потомството на Левий, 6:1–81. а.

Семейството на Аарон се проследява от Левий до вавилонския плен, 6:1–15. б. Трите
клона на Левий, 6:16–48. в. Свещеническите
потомци на Аарон, 6:49–53. г. Левитските градове,
6:54–81.

8. Кланове на Исахар, 7:1–5.

9. Кланове на Вениамин, 7:6–12.

10. Синове на Нефталим, 7:13.

11. Потомството на Манасия, 7:14–19.

12. Потомството на Ефрем, 7:20–29.

13. Потомството на Асир, 7:30–40.

В. Родословия на Вениамин, 8:1–40.

1. Поколения на първенците, които са живели в Йерусалим, 8:1–28.

2. Семействата на Гаваон и царският дом на Саул, 8:29–40.

Г. Генеалогия на жителите на Йерусалим, 9:1–34.

Д. Жителите на Гаваон; предците и потомците на Саул, 9:35–44.

II. История на царете в Йерусалим, 1 Лет. 10:1 до 2 Лет. 36:23.

А. Смъртта на Саул, 1 Лет. 10:1–14.

1. Саул е убит на планината Гилбоа, 10:1–7.

2. Филистимците триумфират над Саул, 10:8–10.

3. Погребението на Саул в Явис Галаад, 10:11, 12.

4. Смъртта на Саул в резултат на прегрешение, 10:13, 14.

Б. Давид, 1 Лет. 11:1 до 29:30.

1. Помазанието в Хеврон, 11:1–3.

2. Превземането на Йерусалим, 11:4–9.

3. Списък на войните на Давид, 11:10 до 12:40.

4. Ковчегът, донесен от Кириат-Иарим, 13:1–14.

5. Домът и домакинството на Давид, 14:1–7.

6. Победите на Давид срещу филистимците, 14:8–17.

7. Ковчегът, донесен в Йерусалим, 15:1 до 16:43.

8. Целта на Давид да построи Храма, 17:1–27.

9. Войните на Давид, 18:1 до 20:8.

10. Преброяването на народа от Давид, 21:1–30.

11. Подготовката на Давид за царуването на Соломон, 22:1 до 29:25.

а. Подготовка на материали, 22:1–5. б.

Указания към Соломон, 22:6–19. в.

Соломон е провъзгласен за цар за първи път,

23:1. г. Разпределение на левитите, 23:2–

32. д. Разпределение на свещениците,

24:1–19. е. Разпределение на другите левити,

24:20–31. ж. Разпределение на певците,

25:1–31. з. Разпределение на вратарите и другите служители,

26:1–32. и. Военачалници и

управници, 27:1–34. й. Последни указания относно Храма,

28:1–21. к. Приношения за Храма, 29:1–21. л.

Соломон е провъзгласен за цар за втори път, 29:22–25.

12. Смъртта на Давид, 29:26–30.

В. Соломон, 2 Лет. 1:1 до 9:31.

1. Жертвоприношенията на Соломон в Гаваон, 1:1–6.

2. Изборът на мъдрост на Соломон, 1:7–12.

3. Колесниците и богатството на Соломон, 1:13–17.

4. Храмът, 2:1 до 7:22. а.

Пригответе Соломон за построяването на Храма, 2:1–18. б. Мястото

и датата на построяването, 3:1, 2. в. Верандата

и свящото място, 3:3–7. г. Пресвящото място,

3:8–14. д. Бронзовите стълбове на

верандата, 3:15–17. е. Предметите от месинг и

злато, 4:1–22. ж. Завършеният Храм, 5:1. з.

Освещаването на Храма, 5:2 до 7:22.

(1) Ковчегът, донесен в Храма, 5:2–10.

(2) Проявлението на Божията слава, 5:11–14.

(3) Молитвата за освещаване на Соломон, 6:1–42.

(4) Огън, изпратен от небето, 7:1–3.

(5) Жертвоприношенията и празникът, 7:4–11.

(6) Божието послание към Соломон, 7:12–22.

5. Обществени дела на Соломон, 8:1–6.

6. Слугите и служителите на Соломон, 8:7–10.

7. Домът на дъщерята на фараона, 8:11.

8. Приноси и свещенически назначения, 8:12–16.

9. Корабите на Соломон, 8:17, 18.

10. Посещението на Савската царица, 9:1–12.

11. Златото и славата на Соломон, 9:13–28.

12. Краят на царуването на Соломон, 9:29–31.

Г. Царете на Юда, 2 Лет. 10:1 до 36:21.

1. Ровоам, 10:1 до 12:16. а. Бунтът

на десетте племена, 10:1 до 11:4. б. Укрепването

на отбраната на Юдея, 11:5–12.

в. Дезертьорството на свещениците и левитите на Израел към Ровоам, 11:13–17. г.

Семейството на Ровоам, 11:18–23. д.

Нашествието на Сисак, 12:1–12. е.

Краят на царуването на Ровоам, 12:13–16.

2. Авия, 13:1–22. а.

Войната на Авия с Йеровоам, 13:1–20. б.

Семейството на Авия и неговото минало, 13:21, 22.

3. Аса, 14:1 до 16:14. а.

Усилия срещу идолопоклонството, 14:1–

5. б. Мерки, предприети за укрепване на царството, 14:6–8. в.

Победа над етиопеца Зара, 14:9–15. г. Пророчеството

на Азария, 15:1–7. д. Реформаторското

дело на Аса, 15:8–19. е. Война с Вааса,

16:1–6. ж. Ананий смърря Аса и е

затворен, 16:7–10. з. Краят на царуването на Аса, 16:11–14.

4. Йосафат, 17:1 до 21:3. а. Добрите

дела и просперитетът на Йосафат, 17:1–12. б. Военачниците

и армиите на Йосафат, 17:13–19. в. Съюз с Ахав и война

срещу Сирия, 18:1–34. г. Упрекът на Йосафат от Ииуй, 19:1–3.

д. Инструкциите на Йосафат към съдиите и

свещениците, 19:4–11. е. Амон, Моав и планината Сеир са победени,

20:1–30. ж. Преглед на царуването на Йосафат, 20:31 до

21:3.

5. Йорам, 21:4–20. а.

Избиването на братята му от Йорам, 21:4. б. Злите

пътища на Йорам и бунтът на Едом и Ливна, 21:5–11. в. Божествени наказания

срещу Йорам заради злите му пътища, 21:12–20.

6. Охозия, 22:1–9.

7. Аталия, 22:10 до 23:21. а.

Аталия завзема властта, 22:10–12. б. Йодая сваля

Аталия и прави Йоас цар, 23:1–21.

8. Йоас, 24:1–27. а.

Възстановяването на Храма, 24:1–14. б.

Смъртта на Йодая и националното отстъпничество, 24:15–22.

в. Сирийското нашествие и убийството на Йоас, 24:23–27.

9. Амасия, 25:1–28. а.

Доброто начало на Амасия, 25:1–4. б.

Победата над Едом, 25:5–13. в.

Катастрофалното поражение на Амасия от Йоас от Израел, 25:14–24. г.

Краят на царуването на Амасия, 25:25–28.

10. Озия, 26:1–23. а.

Добрите дела на Озия, 26:1–5. б.

Военната доблест на Озия, 26:6–15. в.

Самонадеяността и проказата на Озия, 26:16–23.

11. Йотам, 27:1–9.

12. Ахаз, 28:1–27. а.

Нечестието на Ахаз, 28:1–4. б. Ахаз, предаден в ръцете на Сирия и Израел, 28:5–8. в. Пленниците, възстановени от Израел, 28:9–15. г. Апелът на Ахаз към Асирия за помощ, 28:16–21. д. Идолопоклонството е насърчавано и Храмът е затворен, 28:22–27.

13. Езекия, 29:1 до 32:33. а.

Почистването и възстановяването на Храма от Езекия, 29:1–36. б. Израел и Юда, поканени на Пасхата, 30:1–12. в. Празнуването на Пасхата, 30:13–27. г. Религиозната реформация на Езекия, 31:1–21. д. Нашествието на Сенахирим, 32:1–23. е. Болестта, гордостта, просперитетът и смъртта на Езекия, 32:24–33.

14. Манасия, 33:1–20. а.

Насърчаването на идолопоклонството от Манасия, 33:1–10. б. Неговият плен и покаяние, 33:11–20.

15. Амон, 33:21–25.

16. Йосия, 34:1 до 35:27. а.

Религиозна реформация, 34:1–7. б.

Поправеният храм, 34:8–13. в.

Намерената книга на закона, 34:14–19. г.

Пророчеството на Олда, 34:20–28. д.

Четенето на закона и подновяването на завета, 34:29–33. е. Честваната Пасха, 35:1–19. ж. Убитият Йосия, 35:20–27.

17. Йоахаз, 36:1–4.

18. Йоаким, 36:5–8.

19. Йоахин, 36:9, 10.

20. Седекия и падението на Юда, 36:11–21. а. Грях и бунт, 36:11–13. б. Прегрешение на владетели и народ, 36:14–16. в. Вавилонски плен, 36:17–21.

Д. Епилог; пленът, прекратен от Кир, 36:22, 23.

ГЛАВА 1

1 Родословието на Адам до Ной. 5 Синовете на Яфет. 8 Синовете на Хам. 17 Синовете на Сим. 24 Родословието на Сим до Авраам. 29 Синовете на Исмаил. 32 Синовете на Хетура. 34 Потомството на Авраам от Исав. 43 Царете на Едом. 51 Владетелите на Едом.

1. Адам, Сет, Енос. Книгата Летописи започва рязко със списък с имена, започвайки с първия човек, Адам. Не е посочена целта за предоставянето на този списък, но очевидно целта е била да се проследи историята на Божия народ от началото до падението на Израел и Юдея и възстановяването след вавилонския плен. Десетте поколения от Адам до Ной са дадени в стихове 1–4. Имената са същите като тези в Битие 5, с изключение на изписването на някои от имената на английски език. На иврит изписванията са идентични. Записът обаче е силно съкратен, като е даден във възможно най-кратката форма.

5. Синовете на Яфет. Стихове 5–23 са съкращение на генеалогичната информация от Битие 10. Разказът е съгъстен в по-тесни граници, главно чрез пропускане на началните и заключителните бележки и пренебрегване на забележките за царството на Нимрод във Вавилон и разпространението на семитите и хамитите в техните страни (виж Битие 10:5, 8–12, 18–20).

Гомер. Вижте върху Бит. 10:2; Езек. 38:6. Потомците на Гомер вероятно трябва да се идентифицират с кимерийците, известни на гърците, споменати от Омир (Одисея, xi. 12–19) като обитатели на далечния север; споменати също от Херодот (iv. 11–13) като ранни жители на днешна Южна Русия, които са били прогонени от скитите. Кимерийците си проправили път в Мала Азия и за известно време заплашвали Асирийската империя, но били победени от Асархадон. Според Ашурбанипал, Гугу (Гигес), цар на Лидия, победил кимерийците, които тормозели земята му, но по-късно бил свален от кимерийците. Алиат, правнук на Гигес, който водил война с мидянина Киаксар, по-късно прогонил кимерийците от областта Азия (Херодот i. 15, 16).

Магог. Вижте също Бит. 10:2. Родоначалник на народ, дошъл от север (Ез. 38:15). Йосиф Флавий отъждествява Магог със скитите (Древности i. 6. 1). Но вижте том IV, стр. 704, 705.

Мадай. Родоначалникът на мидийците (виж върху Бит. 10:2).

Яван. Прародителят на йонийците или гърците (виж върху Бит. 10:2; виж също Ис. 66:19; Ез. 27:13; срв. Дан. 8:21; 10:20; 11:2; Зах. 9:13).

Тувал и Мешех. Вижте също Бит. 10:2. Двете имена са споменати заедно. в Бит. 10:2; Ез. 27:13; 32:26; 38:2, 3; 39:1. Тувал е споменат заедно с Тарсис, Пул, Луд и Яван (Ис. 66:19). Тувал е посочен заедно с Тарсис, Яван и Мешех (Ез. 27:12, 13) като търговци с Тир. Тувал и Мешех най-вероятно се идентифицират с Тавал и Мушки, често споменавани в асирийските надписи, както и с Мосхои (Мошианите) и Тибаренои на Херодот (iii. 94; vii. 78).

Тирас. Вижте също Бит. 10:2. Вероятно прародителят на тирсенийците, които заемали крайбрежието на Егейско море (Херодот I. 57, 94).

6. Асханаз. Вижте също Бит. 10:3. Родоначалникът на народ, който е живял някъде югоизточно от езерото Урмия (виж върху Йер. 51:27).

7. Елиса. Вижте също Бит. 10:4. Родоначалникът на жителите на „острови“ или брегове (вероятно Сицилия, Южна Италия или Сардиния), които са доставяли синьо и лилаво в търговията си с Тир (Езекиил 27:7). Такива багрила са били получавани от определени видове миди.

Тарсис. Името сега е често свързвано с Тартес в Испания (виж върху Бит. 10:4; виж също 1 Царе 10:22; 22:48; 1 Лет. 7:10; Пс. 48:7; Ис. 2:16; 23:1, 14; 60:9; 66:19; Йер. 10:9; Езек. 27:12, 25; Йона 1:3).

Китим. Вероятно остров Кипър (виж върху Бит. 10:4; виж също Числа 24:24; Езек. 27:6).

Доданим. По-скоро Роданим (вижте Бит. 10:4). Неговите потомци вероятно са били жители на Родос.

Куш. Кушитите са населявали Нубия, сега част от Судан, в древността наричана Етиопия (вижте Бит. 10:6).

Мицраим. Еврейското наименование на земята или народите на Египет (вижте върху Бит. 10:6).

Пут. Вероятно се отъждествява с жителите на земята Пунт (виж върху Бит. 10:6; вж. Джер. 46:9; Ез. 27:10; 30:5; 38:5; Наум 3:9).

Ханаан. Вижте върху Бит. 10:6. Има много доказателства за ранна връзка между Ханаан и Египет.

9. Синовите на Куш. Те бяха в югозападна Арабия (вижте върху Бит. 10:7).

10. Хус роди Нимрод. Михей 5:6 говори за Асирия като за „земята на Нимрод“. Първобитните жители на Месопотамия вероятно са били хамитски народ (вижте върху Бит. 10:8–11).

11. Лудим. Тези хора, свързани с египтяните (виж Йер. 46:9; Ез. 30:5), може да са били лидийците (виж върху Бит. 10:13).

12. Патрусим. Вероятно жителите на Патрос или Горен Египет (виж върху Бит. 10:14; срв. Ис. 11:11; Йер. 44:1; Ез. 29:14; 30:14).

Кафторим. Вижте също Бит. 10:14. Хора, дошли от Кафтор (Втор. 2:23), което обикновено се отъждествява с Крит. Някои смятат, че предходното изречение „от които произлязоха филистимците“ вероятно е било поставено неправилно и несъмнено принадлежи тук, тъй като Кафтор многократно се споменава като древния дом на филистимците (Йеремия 47:4; Амос 9:7; виж също том II, стр. 34).

13. Сидон, неговият първороден син. Вижте също Бит. 10:15. Сидон първоначално е бил забележителният град на Финикия. Дори след като Тир става по-известен, финикийците все още са наричани сидонци (Втор. 3:9; Исус Навин 13:6; 3 Царе 11:5; 16:31).

Хет. Бащата на хетейците (виж върху Бит. 10:15; виж също том I, стр. 129, 137; том II, стр. 30–33).

14. Йевусейци. Жителите на Йевус или Йерусалим (1 Лет. 11:4, 5; виж върху Бит. 10:16; също том II, стр. 37).

Аморейци. Вижте също Бит. 10:16. Този народ е обитавал хълмистата страна на изток от Йордан (Числа 21:13; Втор. 1:4; Съдии 11:19–22) и хълмистата страна на запад от Йордан (Бит. 14:7, 13; Исус Навин 10:5; Съдии 1:34, 35).

15. Евейци. Този народ живееше по склоновете на Ливан (Исус Навин 11:3; Съдии 3:3) и също в Гаваон и Сихем (Исус Навин 9:7; Бит. 34:2). Нищо не е известно със сигурност от извънбиблейски източници за евейците, но някои смятат, че може да са били хорейци или хуритяни (вижте върху Исус Навин 9:3).

Арkit и синейц. Жители на два финикийски града (виж върху Бит. 10:17).

16. Арвадец. Арвад е бил на остров край финикийския бряг (виж Бит. 10:18).

Земарит. Жителите на Симара, вероятно град на брега на Финикия, не са идентифицирани (вижте Бит. 10:18).

Хаматит. Важен град на Оронт (виж Бит. 10:18; виж също том II, стр. 70).

17. Синове на Сим. Сред тях са изброени редица важни народи.

Елам. Това е била известната страна в планинския район на изток от Вавилония (виж върху Бит. 10:22). Нейната столица, Суза (Сузан), е била една от столиците на Персийската империя по времето на Естир (виж върху Естир 1:2).

Асур. Асирия (виж върху Бит. 10:22).

Арфаксад. Прародител на Авраам (ст. 24–27). Точното място, заемано от Арфаксад е неизвестен, но е възможно да е бил Арапахитис (виж върху Бит. 10:22).

Луд. В Горна Месопотамия (виж върху Бит. 10:22).

Арамейците. Арамеите, понякога наричани сирийци, били много важен народ, чийто език станал широко използван в Западна Азия (Исая 36:11), както в търговията, така и в дипломатията (виж също Бит. 10:22; том I, стр. 29, 30; том II, стр. 70, 71; том III, стр. 79–83).

Уз. Вижте 1 Лет. 1:42; Бит. 36:28; Йов 1:1; Йер. 25:20; Плач. 4:21. Местоположението му е несигурно (вижте върху Бит. 10:23). Йов живееше в земята Уц (Йов 1:1).

Мошех. Или Маш (Битие 10:23).

Арфаксад роди Шелах. Стихове 18 до 23 следват почти точно Битие 10:24–29. Между Арфаксад и Шела, LXX в Бит. 10:24; 11:12, 13 добавя Каинан. Това име не се среща в настоящия еврейски текст на Битие, но се среща в родословието на Христос от Лука (Лука 3:36).

Досега са изброени 14 „сина на Яфет“, 30 „сина на Хам“ и 26 „сина на Шем“, общо 70 в тази поредица.

24. Сем, Арфаксад, Шелах. Стихове 24–27 обобщават накратко родословието от Битие 11:10–26.

В стихове 28–42 има втора поредица от племена или народи, произлизащи от Авраам през Исмаил, синовете на Хетура и Исаак. В първата поредица синовете на Яфет и Хам са изброени първи, преди потомците на Сим. Така че сега синовете на Исмаил и Хетура са дадени първи, преди тези на Исаак. От синовете на Исаак, Исав предшества Израел, тъй като летописецът води към Израел като кулминацията на своето представяне.

29. Небайот. Виж Битие 25:13; 28:9; 36:3; Иса. 60:7.

Кедър. Виж Битие 25:13; Иса. 21:16; 42:11; 60:7; Джер. 2:10; 49:28; Ез. 27:21. Вероятно племето Кидри в надписите на Ашурбанипал, населяващо територия на изток от Едом.

Адбеел. Вероятно племе близо до египетската граница (вижте върху Бит. 25:13).

30. Хадад. Или Хадар (Битие 25:15). Хадад вероятно е правилно (вижте 1 Царе 11:14).

32. Хетура, наложницата на Авраам. В Бит. 25:1 Хетура е наречена „съпруга“ на Авраам, наблюдение, което не е в противоречие с казаното за Хетура в Бит. 25:6 и тук. В древността наложницата не е била незаконен партньор, а съпруга от второстепенен клас.

Мадиям. Вижте върху Бит. 25:2.

Дедан. Бит. 25:3 добавя имената на Асурим, Летушим и Леумим като синове на Дедан.

35. Синовете на Исав. Този списък (ст. 35–37) е в общо съгласие с Бит. 36:10–14, но тук е дадено в силно съкратена форма.

36. Теман. Името също на област в Идумея или Едом (Амос 1:12; Йеремиа 49:7, 20; Езек. 25:13; Авак. 3:3). Теман е бил домът на приятеля на Йов, Елифаз (Йов 2:11).

Тимна и Амалик. Според Бит. 36:12 Тимна е била наложница на Елифаз и тя роди син на име Амалик.

38. Синовете на Сеир. Няма видима връзка между тази поредица и тази предшестваща. В Бит. 36:20 Сеир е квалифициран като „хорейците, които обитаваха земята“. В Исус Навин 7:9 фразата „жители на земята“ изглежда означава местните жители. „Хореите“ или хуритите са били ранните жители, които са живели в земята преди семитските нашественици (Втор. 2:22; виж върху Бит. 36:20).

39. Хомам. Или Хемам (Битие 36:22). Разликата се дължи на факта, че в Битие се използва „у“, докато тук има „w“. Двете букви са толкова сходни една с друга.

други в еврейския, за да могат лесно да се заменят. Така, очевидно по същата причина, Овал от Битие 10:28 се появява като Евал в стих 22 на тази глава. Вариации от този тип са многобройни. Например, имаме Зефи (ст. 36) и Алиан и Шефи (ст. 40) за Зефо (Битие 36:11) и Алван и Шепо (Битие 36:23).

Амрам. Евр. хамран. Името се появява в Битие 36:26 като хемда. В съгласния еврейски език разликата е само в една-единствена буква - г в Летописи замества d в Битие. В еврейски език тези две букви са много сходни и едната може лесно да бъде сбъркана с другата.

42. Якан. Или Акан (Бит. 36:27). Разликата в този случай вероятно е резултат от факта, че в Битие името Акан е предшествано от съюза „и“, който на еврейски се изразява просто чрез добавяне на буквата w към дума. Това w, заместващо съюза „и“, може да е било интерпретирано от някой писар като „у“.

Многобройните вариации във формите на много имена в Хрониките, макар и дължими, в отчасти, до объркване на една еврейска буква с друга в ръкописни списъци, не всички са непременно грешки в транскрипцията. Не само че понякога различни имена са били прилагани към един и същ човек, но изглежда е имало голяма свобода в изписването на древни имена, както може да се види и от небиблейски записи. Персийският цар, известен на евреите като Ахашверош (в KJV, Ахашверош, от латинската форма), а на гърците като Ксеркс, е бил известен в Персия като Хшаярша и е бил изписан в документи от други части на империята си като Ахшиаршу, Ахшимаршу, Хишиаршу и др. За египтяните той е бил известен като Хшарша, Хшаярша и др. Освен това бащата на Ксеркс, когото наричаме Дарий (на латински), е бил Дарийос за гърците, Дарявеш за евреите, Тариямауш за сусийците, Дариямуш за вавилонците и Дараявауш за персите.

Понякога един и същ човек носеше напълно несвързани имена; самозванецът, който се представяше за Бардия, братът на Камбиз, а истинското му име беше Гаумата, беше наричан от Гръцките писатели Смердис.

43. Това са царете. Този списък с древни царе и херцози на Едом (ст. 43–54) е почти същият като този, който се намира в Битие 36:31–43.

ГЛАВА 2

1 Синовете на Израел. 3 Потомството на Юда от Тамар. 13 Децата на Йесей. 18 Потомството на Халев, син на Есрон. 21 Потомството на Есрон от дъщерята на Махир. 25 Потомството на Йерамеил. 34 Потомството на Шешан. 42 Друг клон от потомството на Халев. 50 Потомството на Халев, син на Хур.

1. Синовете на Израел. С изключение на Дан, синовете на Яков са изброени в последователността, в която се появяват в Бит. 35:23–26, и с допълнителното пропускане на Йосиф, както се появяват в Изх. 1:1–4. Редът е следният: първо шестимата синове на Лия, първата жена; след това, извън реда, Дан; следващи двамата синове на Рахил, втората жена; след това другият син на Валал, първата наложница; и накрая двамата синове на Зелфа, втората наложница. Вместо да се появи в реда, в който името му би се появило като първи син на Вала, Дан се появява след шестимата синове на Лия. Това е позицията, която името му заема сред синовете на Яков, когато пророческото благословение е произнесено от Яков.

преди смъртта му (Бит. 49:16). Вижте Бит. 46:8–25; Числа 1:5–15, 20–47; 13:4–15; 26:5–48; Втор. 33:6–24 за други изброявания на тези имена.

3. Синовете на Юда. Дадените тук имена съвпадат с тези от Битие 38, въпреки че Разказът тук е силно съкратен.

Ер, първородният. Сравни Бит. 38:7.

Той го уби. Включването на това твърдение от оригиналния летопис (виж Битие 38:7) е в съответствие с целта на летописеца да представи разказ, който показва ужасните плодове на греха и наградите на праведността.

6. Синовете на Зара. Оттук нататък са представени материали, които не са се появявали преди това в библейския летопис.

Зимри. В Исус Навин 7:1 това име се появява като Завди, в родословието на Ахан. В еврейския език т лесно се бърка с b, a r c d, така че zmr и zbd изглеждат почти еднакво. За тези еврейски букви вижте стр. 14.

7. Синовете на Кармий. Кармий, бащата на Ахан, беше син на Завдий (Исус Навин 7:1) или Зимрий (ст. 6), но летописецът е пропуснал тази подробност.

Ахар. Или Ахан (виж Исус Навин 7:1). В библейските родословия много подробности често се пропускат; и поради това понякога се правят неправилни заключения.

Така Ахан, син на Кармий, син на Завдий, син на Зара, е бил зерахец (Исус Навин 7:18), но в Исус Навин 7:24 той е споменат просто като син на Зара. Употребата на думи като „син“ в Библията трябва да се разбира от гледна точка на това, което авторът е имал предвид на оригиналния език, който често е различен от нашата съвременна употреба (вижте том I, стр. 181, 186).

Употребата на „син“ за „внук“ е често срещана в Библията. Например, Йеху, син на Йосафат, син на Нимши (4 Царе 9:2, 14), е наричан „син на Нимши“ (3 Царе 19:16). Други типични примери са Азария (3 Царе 4:2; вж. 1 Лет. 6:8–10), Кис (1 Царе 9:1; 14:51; вж. 1 Лет. 8:33; 9:39). Готолия е пример за внучка, наречена дъщеря (4 Царе 8:18; вж. 4 Царе 8:26). Срещат се и случаи, в които децата на дъщеря се наричат синове (Бит. 31:43, 55; 1 Лет. 2:21–23). Терминът „син“ се прилага и в случая с Ахан (виж по-горе за стих 7) за по-далечни потомци: Ездра е наречен син на Серая (Ездра 7:1), но Серая умира 130 години преди Ездра да започне работата си в Йерусалим (виж 1 Лет. 6:14; 4 Царе 25:18–21). Родословието на Ездра (Ездра 7:1–5), както много други, пропуска имена. В други списъци дори „родил“ може да означава „беше прародител на“ (например в поредицата от 14 поколения на Матей, Мат. 1:1–17; виж том 1).

I, стр. 186). Фрази като „син на Давид“ и „син на Авраам“ са допълнителни примери за „син“, което означава просто „потомък“. Други еврейски изрази за родство са също толкова широки. Яков и Лаван, всъщност племенник и чичо, и по подобен начин Лот и Авраам, са наречени братя (Бит. 13:8; Бит. 14:14; виж върху Бит. 29:12). Объркването между тъст и зет за родството на Ховав с Моисей (виж върху Числа 10:29; Съдии 4:11) произтича от използването на специфична английска дума за превод на еврейски термин, означаващ само „свакър“. По подобен начин „братовчед“ в Лука 1:36 се използва за превод на гръцка дума, която означава само „роднина“, защото по времето на превода на KJV това е било и значението на „братовчед“ на английски. Не е възможно да се разгадаят точните семейни връзки на всички родословия в Библията, нито е важно да се прави това. Буквално настроеният съвременен читател трябва да избягва да етикетира като несъответствия това, което при по-внимателно проучване може да се окаже просто древен навик за използване на дума в по-общ смисъл, отколкото е обичайно днес.

Проблемът. Възможно е тук да има игра на думи. „Ахар“ произлиза от еврейската дума „акар“, която според някои източници означава „да смущавам“; според други „да направя табу“, „да изгоня от [социално] общуване“. Исус Навин задал на Ахан въпроса: „Защо ни смущаваш?“ (Исус Навин 7:25). Ахан срещнал гибелта си на място, наречено „долина Ахор [смущение]“ (Исус Навин 7:24, 26).

9. Синовете също на Есрон. Кланът на Есрон очевидно е бил важен сред потомците на Юда, защото стихове 9–55 от тази глава са посветени на потомците на Есрон.

Йерамеил. Въпреки че Йерамеил се споменава често в това родословие (ст. 9, 25–27, 33, 42), името му не се появява никъде другаде в Стария завет, освен когато неговите потомци, ерахмеилитите, са посочени в 1 Царе 27:10; 1 Царе 30:29, като живеещи в южна Юдея. Споменават се още две личности с негово име (1 Лет. 24:29; Йер. 36:26).

Рам. Йерахмеил също имаше син на това име (1 Лет. 2:25). Овенът на Рут 4:19; Мат. 1:3; и Лука 3:33 обаче беше син на Есрон.

Хелубай. Вероятно термин, обозначаващ клана на Халев, син на Есрон (ст. 18).

10. Арам роди Аминадав. Арам има предимство пред другите синове на Есрон, защото от него произлиза царският род на Давид (1 Лет. 2:10–15; Рут 4:19–22; Мат. 1:4–6; Лука 3:31–33).

11. Наасон. Капитан на Юда по време на Изхода (Числа 1:7; 2:3; 10:14).

Салма. Или Салмон (Рут 4:21; Матей 1:4; Лука 3:32). Салма вероятно е основана Витлеем (виж 1 Лет. 2:51, 54).

13. Есей роди. Стихове 13–17 съдържат имената на семейството на Есей. Според 1 Царе 16:10, 11; 1 Царе 17:12–14, Есей имал осем сина, от които Давид бил най-малкият, но тук Давид е даден като седмия син на Есей (ст. 15). Може би един от синовете на Есей е починал, без да остави потомство. Както в Летописи, така и в Книгата на Самуил, Елиав, Авинадав и Сима (или Сама) се появяват като първите трима сина.

16. Синове на Саруя. Ависай, Йоав и Асаил са няколко пъти споменати като синове на Саруя (1 Царе 26:6; 2 Царе 2:18). Бащата не е посочен никъде.

17. Амаса. Генералът на Авесалом (2 Царе 17:25). Амаса беше племенник на Давид (2 Царе 19:13). Следователно Йоав, синът на Саруя (1 Лет. 2:16; 2 Царе 2:18; 17:25), и Амаса били братовчеди.

Йетер ишмеелецът. Наречен „Итра израилтянин“ (2 Царе 17:25).

18. Халев, син на Ефоний. Очевидно не е Халев, син на Иефоний, съвременник на Исус Навин и завоевател на областите Хеврон и Девир, защото Есрон влязъл в Египет с Яков (Бит. 46:12), а синът му Халев бил прадядо на строителя на скинията (1 Лет. 2:19, 20; вж. Изх. 31:2). Халев, син на Иефоний, бил само на 39 години по време на Изхода (Исус Навин 14:6, 7, 13, 14; 15:13–17).

Нейните синове. Очевидно синовете на Азуба, ако синовете на Йериот са изброени в стих 42 – 45.

19. Ефрата. Или Ефрата (ст. 50).

Хур. Хур, син на Халев и Ефрата, беше баща на Витлеем (гл. 4:4). Ефрата е било първоначалното име на Витлеем (вижте върху Бит. 35:19; срв. Рут 4:11; Михей 5:2).

20. Веселеил. Умелият майстор на скинията (Изх. 31:2; 35:30; 2 Лет. 1:5).

21. След това Есрон. Стихове 21–24 се занимават с друга група есронци, които се установили в Галаад, на изток от Йордан.

Дъщеря на Махир. Махир беше първородният на Манасия, също така баща на Галаад (Исус Навин 17:1; Числа 26:29; 32:39, 40).

22. Яир. Въпреки че е син на Сегув, той е наричан още „син на Манасия“. (Чис. 32:41; Втор. 3:14). По-късно имало галаадски съдия с това име, за когото се казва, че имал 30 сина и „тридесет града, които се наричат Хавот-Яир“ (Съдии 10:4).

23. Превзе Гесур и Арам. Гесур е област на изток и североизток от Галилейското езеро, по-късно независимо Арамейско царство (1 Лет. 3:2; 2 Царе 3:3; 13:37; 15:8). Арам е регионът, разположен на север от Палестина, включително Сирия и Северна Месопотамия. Хората от тези области, разположени в районите на Васан и планината... Ермон е завладян от Израел, но не е прогонен, като му е било позволено да „живее сред израилтяните“ (Исус Навин 13:11–13).

Дори шестдесет града. Според Второзаконие 3:14 Яир „превзе цялата земя Аргов до границите на Гесур и Маахат; и ги нарече по свое име Васан-селище-Яир“ (виж Числа 32:40, 41; Исус Навин 13:30, 31). В дните на Соломон „градовете на Яир“ все още се споменават и броят на тези градове във Васан отново е даден като „шестдесет големи града със стени и медни резета“ (1 Царе 4:13).

На синовете на Махир, Сегув и Яир, заедно с потомците им, бяха считани за синове на Махир, бащата на майката, а не на Есрон, бащата, и следователно на Манасия, а не на Юда. Връзката между тези две племена е следната: След като хвърлиха жребия си с Манасия в областта Галаад, тези потомци на Есрон, които принадлежаха към племето на Юда, оттогава нататък родословията им се смятаха за принадлежащи към Манасия по майка. Яир редовно се счита за принадлежащ към племето на Манасия (Числа 32:41; Втор. 3:14; Исус Навин 13:29–13).

24. Есрон беше мъртъв. Има трудности в еврейския текст на този стих. LXX предава стиха по следния начин: „И след смъртта на Есрон, Халев дойде в Ефрата; а жена на Есрон беше Авия; и тя му роди Асхо, бащата на Текоя.“ Някои учени смятат, че „Авия“ трябва да се чете „нейния баща“, което кара текста да твърди, че Халев се е обърнал към Ефрата, жената на баща му.

25. Синовете на Йерамеил. Стихове 25–33 дават родословието на Йерамеил, син на Есрон. Йерамеилците са били независим клан по времето на Давид, обитаващ Негев в южна Юдея (1 Царе 27:10; 30:29). Това е единственото място в Писанието, където може да се намери това родословие.

Рам. Той не бива да се бърка с Рам, братът на Йерахмеил (ст. 9). Сравнете Йов 32:2, където Елиу е от рода на Рам.

26. Онам. Вижте стихове 28–33 за потомците на този клан.

31. Ахлай. Тъй като Шешан нямал синове (ст. 34), Ахлай вероятно е било името на дъщеря. Ако е било името на син, синът вероятно не е имал потомство; поне не се споменава такава.

34. Шешан нямал синове. Стихове 34–41 се занимават с потомците на Шешан, като се посочва родословието на Елисама (ст. 41). Предполага се, че Елисама е живял около времето на летописца. Не е известен съвременник на Ездра, който да носи това име, но в Йер. 36:12 се споменава за Елисама, един от князете на Юда по времето на Йеремиа, който е заемал длъжността писар. Тъй като Шешан е десетият по произход от Юда и тъй като Елисама се появява 14 поколения по-късно, е напълно възможно Елисама, чието родословие е дадено тук, да е князът на Юда, споменат в Йер. 36:12.

42. Синове на Халев. Това вероятно са били синовете на Йериот, една от съпругите на Халев (виж стих 18), тъй като децата на Йериот не са били поименно споменавани преди.

Меша. Същото име като това на цар на Моав (4 Царе 3:4), чийто паметник, известният моавски камък е открит през 1868 г. в Дивон в Моав, въпреки че, разбира се, няма връзка. Като баща на Зиф, Меша вероятно е бил глава на халевитски клан, който се е заселил в Зиф, южно от Хеврон (Исус Навин 15:54, 55; 1 Царе 23:14).

Зиф. Много от следващите имена са от географско значение. Вероятно Потомците са били кръстени на географски места или местата са носили името на своите основатели. Зиф е бил в хълмистата страна на Юда, а Мареша е била в Шефела на Юда, северозападно от Хеврон.

43. Тапуа. Град в низината на Юдея (Исус Навин 15:34; 16:8). Точното местоположение е неизвестно.

Рекем. Вениамински град (Исус Навин 18:27).

45. Маон. Както Маон, така и Бет-Цур са били градове в хълмистата страна на Юдея (Исус Навин 15:55, 58; 1 Царе 25:2; 2 Летописи 11:7; Неемия 3:16).

46. Наложницата на Халев. С изключение на Моза, което е името на град във Вениамин (Исус Навин 18:26), нищо не е известно за лицата или местата, споменати в този стих. Синовете на тази наложница вероятно са представлявали смесени и неясни племенни групи.

47. Джахдай. Не се казва нищо за връзката на Джахдай с гореизложеното.

49. Мадмана. Град в южна Юдея (Исус Навин 15:31).

50. Синове на Халев. Някои смятат, че трябва да има точка след „Халев“, което прави това изречение да принадлежи към предходния материал, а не към следващото. Твърдението би завършило списъка с халевитите, споменати в стихове 42–49, с думи, съответстващи на тези, които затварят линията на Йерахмеил в стих 33.

Синът на Хур. Ако е имало предвид точка след „Халев“, това твърдение вероятно би трябвало да се чете като „синовете на Хур“, в хармония с LXX и Вулгата. В този случай тук се поставя ново начало със синовете на Хур, първородният син на Ефрата, съпруга на Халев след смъртта на Азува (ст. 19).

Шовал. В гл. 4:1 името Шовал се среща след това на Хур като глава на подплеме на Юда.

Кириат-Иарим. Един от градовете на гаваонците (Исус Навин 9:17).

51. Салма. Сравнете стих 54. Този Салма съответно би бил потомък на Халев и Ефрата. Друг Салма се среща в стих 11, който е правнук на Рам, брат на Халев. Именно този Салма е баща на Вооз и член на рода, от който произлиза Давид.

55. Ябез. Град, вероятно някъде в Юдея. Не е известно нищо друго за него. трите семейства писари.

Домът на Рихав. По времето на Йеремиа Рихавитите заемали почетно място сред евреите (Йеремиа 35:2–19). Йонадав Рихавитецът заел твърда позиция заедно с Ииуй срещу поклонението на Ваал (4 Царе 10:23). Малхия Рихавитецът бил надзорник на една от областите на Юдея по времето на Неемия (Неемия 3:14).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

7 ПП 495

ГЛАВА 3

1 Синовете на Давид. 10 Родословието му до Седекия. 17 Наследниците на Йехония.

1. В Хеврон. За паралелния списък на синовете на Давид, родени в Хеврон, вижте 2 Царе 3:2–5. Има малки различия във формулировката на двата списъка, но няма съществени разлики.
 4. Седем години и шест месеца. Вижте 2 Царе 2:11.
 5. В Йерусалим. За паралелния списък на синовете на Давид, родени в Йерусалим (ст. 5–8), вижте 2 Царе 5:14–16. Списъкът се среща отново в 1 Лет. 14:3–7.
 9. Тамар, тяхната сестра. Разбира се, не е единствената им сестра, но тук е специално спомената. поради нещастната ѝ съдба (2 Царе 13).
 10. Синът на Соломон. Стихове 10–16 изброяват царете на Юда, които са потомци на Давид.
 15. Първородният Йоханан. Този син не бива да се бърка с Йоахаз, който наследи баща си Йосия на трона и който беше свален и заточен в Египет от Нехао след само тримесечно царуване.
- Вторият Йоаким. Той бил известен още като Елиаким и наследил Йоахаз на 25-годишна възраст, след като бил поставен на трона на Юда от Нехао от Египет (4 Царе 23:34, 36).

Третият Седекия. Името му е променено от Матания на Седекия, когато Навуходоносор го прави цар. Той е само на 21 години в края на 11-годишното царуване на Йоаким (4 Царе 24:17, 18).

Четвъртият Шалум. Това бил Йоахаз (4 Царе 23:30; вж. Йер. 22:11). Шалум бил първият син на Йосия, който царувал след смъртта на баща си. Той бил поставен на трона от народа на Юда след смъртта на Йосия (4 Царе 23:30). Йоахаз не бил първородният син на Йосия, а бил с 2 години по-млад от Йоаким (вижте върху 4 Царе 23:30, 36).

Редът на синовете на Йосия, според наследяването на трона, бил Йоахаз, Йоаким, Седекия; но според възрастта - Йоаким, Йоахаз, Седекия. Шалум, или Йоахаз, може да бъде посочен тук като четвърти, защото е царувал само 3 месеца, докато двамата му братя са царували по 11 години.

16. Йехония. Йехония е известен също като Кония (Ерем. 22:24, 28) и Йоахин (2 Царе 24:6). На еврейски език името Йоахин е просто пресъздаване на двете съставни части на името Йехония.

17. Синовете на Йехония. Потомството на Йехония, който е отведен в плен във Вавилон от Навуходоносор, е дадено в стихове 17–24. Този раздел е специфичен за Летописи. Вавилонски източници от 592 г. споменават петимата синове на Йехония (вижте 2 Царе 25:30).

19. Зерубавел. Възниква въпросът: Дали това е принцът, който заедно с първосвещеника Исус Навин поведе евреите при завръщането им от изгнание след указа на Кир (Ездра 2:2)? Този се наричаше син на Салатиил (Ездра 3:2; 5:2; Неемия 12:1; Агей 1:1; Мат. 1:12; Лука 3:27). Има няколко възможности. Дватама Зерубавели може да са били братовчеди, тъй като Салатиил и Федаия са били братя (1 Лет. 3:17, 18), въпреки че в този случай изглежда странно, че синът на Салатиил е бил пропуснат от настоящото родословие. Ако този Зерубавел, синът на Федаия, е и „син на Салатиил“, възможно е той да е бил осиновен от очевидно бездетен чичо си или да е бил действително дете на единия мъж и официален син на другия чрез левиратен брак (вижте върху Бит. 38:8; Втор. 25:5–9).

Друго обяснение е, че Зерубавел, макар всъщност да е син на Федаия, е наречен син на Салатиил, защото е наследил Салатиил като глава на семейството, от което произлиза Давид.

22. Хатуш. Някои отъждествяват този мъж с Хатуша, който се завърна с Ездра в седмата година на цар Артаксеркс (458/57 г. пр.н.е.; вж. Ездра 7:7, 8; 8:2, 3). Идентичността е

вероятно, но предполагаемо. Името Хатуш не е било необичайно (виж Неем. 3:10; 10:4; 12:2).

24. Ходая. Тъй като Ходая е от второто поколение след Хатуш (1 Лет. 3:22–24), и тъй като Ездра се завръща в Йерусалим през 457 г. пр.н.е., второто поколение след него би трябвало да е било около 400 г. пр.н.е. Следователно някои датират авторството на книгите Летописи около 400 г. пр.н.е., въпреки че други смятат, че тези последни имена са добавени, за да се актуализира книгата, по същия начин, по който последната книга на Мойсей, Второзаконие, е завършена след смъртта на автора чрез добавяне на разказ за смъртта на Мойсей. За по-нататъшно обсъждане на проблема, що се отнася до книгата Второзаконие, вижте Допълнителна бележка относно Второзаконие 34.

ГЛАВА 4

1, 11 Потомството на Юда от Халев, син на Хур. 5 На Ашур, син на Есрон след смъртта. 9 На Явис и неговата молитва. 21 Потомството на Шела. 24 Потомството и градовете на Симеон. 39 Завладяването от тях на Гедор и на амаличаните в планината Сеир.

1. Синовете на Юда. От петте имена, дадени тук, само Фарес е син на Юда (гл. 2:4). Останалите очевидно са били глави на различни кланове и ако е така, терминът „синове“ се използва в този по-широк смисъл.

2. Реая. Стихове 2–4 дават клоновете и селищата на Хур, първородният на Ефрата, съпруга на Халев (гл. 2:19, 50).

5. Ашур. В стихове 5–7 е даден друг родословен път от Есрон, през Ашур (гл. 2:24).

8. Соz. Не е известно нищо повече относно Соz.

9. Ябез. Ябез е било и името на град в Юдея, в който са живели определени семейства от живели писари от рода на Салма, синът на Хур (гл. 2:50, 54, 55).

По-почитан от братята си. Сравнете подобен израз в Бит. 34:19.

10. Бог изпълни. Нищо не е известно за обстоятелствата, при които Бог изпълни искрената молба на Явис. Важното е, че Бог чу молитвата на вяра и изля голяма благословия върху верния Си слуга.

12. Мъже от Реха. Името Реха не е известно, но ватиканският ръкопис и редакцията на Лукиан на LXX гласят „Рехав“. В такъв случай мъжете от Реха биха били рехавитите. В гл. 2:55 писарите на Явис са „от дома на Рехав“.

Тези рехавитци са потомци на Хур чрез Салма (гл. 2:50–55), а Хур е син на Халев (гл. 2:19). В такъв случай Хелув от стих 11 е възможно да е съименник на Халев – „Хелувай“ от гл. 2:9 – синът на Есрон.

13. Синове на Кенез; Отниил. В стихове 13–15 са изброени членовете на този клан. Кенез е споменат в Исус Навин 15:17 и Съдии 1:13; 3:9, 11, където Отниил е посочен като син на Кенез, брат на Халев. Сред войводите на Едом е посочен друг Кенез (1 Лет. 1:53).

15. Халев. Изглежда, че това е поне третият Халев, споменат в това родословие, ако „Халев, синът на Хур“ е включен (виж гл. 2:18, 50; виж на гл. 2:18).

17. Ештемоа. Това вероятно се отнася до основателя на юдейския планински град Ештемо (Исус Навин 15:50), сега ес-Сему', на 12,6 км южно от Хеврон.

18. Сохо. Това вероятно се отнася до юдейския планински град Сохо (Исус Навин 15:48), близо до Ештемоа, което е на 14,4 км южно от Хеврон. Сокох е известен днес като Хирбет Шувейке.

Заноах. Друг от планинските градове на Юда (Исус Навин 15:56), вероятно Занута, на около 3,2 км югоизточно от Бетсемеш.

19. Кеила. Град в Шефела (Исус Навин 15:44), спасен от Давид от филистимците (1 Царе 23). Сега е Хирбет Кила, на 12,6 км северозападно от Хеврон.

Ештемоеа. Стих 17 гласи, че Ишбах е баща на Ештемоеа. Възможно е този Ештемоеа, маахатецът, да не е същият като първия.

Маахатците. Маахатците били хора от малко царство до североизточно от Палестина (Второзаконие 3:14; Исус Навин 12:5; 13:11).

21. Синове на Шела. Стихове 21–23 дават кратък разказ за семействата на Шела.

Марешах. Важен град на Юда (Исус Навин 15:44), сега Тел Сандахана, 13 мили. северозападно от Хеврон.

Ковано фино платно. Такива професии в древността обикновено са били ограничени до наследствени гилдии.

22. Хозеба. Някои смятат, че това е бил Хезив (Битие 38:5). Името е оцеляло в Хирбет Кувейзибе, северозападно от Хеврон; по-вероятно е било близо до Хирбет ед-Дилб.

Господство в Моав. Тази фраза може да се отнася до подчиняването на Моав от двама вождове на Юда. Някои предполагат, че може да се отнася до смесен брак с Моав, тъй като глаголет, преведен тук като „имал господство“, баал, означава също „да се ожения“ (виж Бит. 20:3; Втор. 21:13; и др.). За употребата на глагола в смисъл на управляващ виж Ис. 26:13.

23. Растения и живи плетове. Тези думи вероятно трябва да останат непреведени и да се преведат като Нетаим и Гедера. Последното е споменато като топоним в Исус Навин 15:36.

С царя. Изглежда, че значението е, че грънчарските майстори в Нетаим и Гедера бяха контролирани от краля.

24. Синове на Симеон. Сравнете други списъци на синовете на Симеон (Бит. 46:10; Изх. 6:15; Числа 26:12, 13). Родословията на Симеон следват тези на Юда, очевидно поради тясната връзка между двете племена (виж Съдии 1:3). Симеон получава наследството си в пределите на Юда (Исус Навин 19:1, 9).

27. Не много деца. Тоест, другите симеонови родове (Числа 26:12–14). По време на 40-годишното скитане племето е намаляло с 60% по население (Числа 1:23; 26:14), в резултат на което броят му е по-малък от половината от средния брой на всички племена.

28. Те се заселиха. Стихове 28–33 дават местата за живеене на симеонците. Списъкът е паралелен на този от Исус Навин 19:2–8. Много от градовете, дадени тук на Симеон, са причислени към Юда в Исус Навин 15:26–32, 42.

Вирсавее. В изброяването на Исус Навин Шева се появява след Вирсавее, очевидно като друго обозначение на мястото на Вирсавее (вижте върху Исус Навин 19:2).

31. Шаараим. Или Шарухен (Исус Навин 19:6) и Шилхим в Исус Навин 15:32. Шарухен е посочен от Тутмос III като покорен от него.

32. Пет града. Не е ясно защо тези 5 града трябва да бъдат изброени отделно от предишните 13. Разделянето е направено и в Исус Навин 19:7, където обаче са дадени само 4 села. Вероятно тези места са останали във владение на Симеон, след като останалите 13 са били загубени.

33. Ваал. Или Ваалат-вир (Исус Навин 19:8). Някои го отъждествяват с Рама, или Рамот, на юг (виж 1 Царе 30:27).

34. И Мешовав. Стихове 34–43 проследяват емиграцията и завоеванията на симеонците. Стихове 34–37 дават имената на 13-те князе на Симеон, които са предвождали похода на тяхното племе в дните на Езекия. Броят на князете е същият като този на 13-те града (ст. 28–31).

38. Увеличил се значително. Поради увеличаването на броя на населението и вероятно и натиска от съседите, които също се били увеличили, симеоновите вождове тръгнали да търсят нови селища.

39. Гедор. Този град трябва да е бил някъде в крайния юг на Симеон; точното му местоположение е неизвестно. В LXX тук се казва Герар, мястото, където е живял Исаак (Бит. 26:17). Възможно е това да е Гедер от Исус Навин 12:13.

40. Тучна паша. Когато Исаак се преместил в Герар, той намерил страна, която щела да го подкрепи неговите притежания от овце и говеда (Битие 26:14, 17–20).

Те на Хам. Очевидно първоначалните ханаанци (виж гл. 1:8).

41. Дните на Езекия. Сравнете 4 Царе 18:8, където Езекия „порази филистимците чак до Газа“. Смята се, че Герар се е намирал на около 12,6 км южно от Газа.

42. Планината Сеир. В територията на Едом на юг и изток. Името планина Сеир обикновено се използва за обозначаване на земята на Едом.

43. Амаликити. Това несъмнено са били амаликити, които са се укрили в Едом от войните на Саул за изстребление (1 Царе 14:48; 15:8; вж. 2 Царе 8:12). Амалик е бил отчасти от едомски произход (1 Лет. 1:35, 36).

ГЛАВА 5

1 Родословието на Рувим (който загуби първородството си) до пленничеството. 9 Тяхното жилище и завладяване на агаряните. 11 Първенците и жилищата на Гад. 18 Броят и завладяването на Рувим, Гад и половината от Манасия. 23 Жилищата и първенците на тази половина от племето. 25 Пленението им за греха им.

1. Синове на Рувим. Глава 5 разглежда племената, които се заселили на изток от Йордан: Рувим, Гад и половината племе на Манасия. Стихове от 3 до 10 дават родословието на Рувим. Рувим е първородният син на Лия, която е майка и на Юда и Симеон (Битие 35:23), чиито родословия вече са дадени.

Синове на Йосиф. Като най-голям син на Яков, Рувим би имал право на права на първородния. Наследството на двоен дял (Втор. 21:15–17), което Рувим е загубил чрез греха си (Бит. 35:22; 49:4), е дадено на синовете на Йосиф (Бит. 48:21, 22).

След правото на първородство. Като първороден, Рувим е трябвало да се появи първи в генеалогичния списък. Но това място отиде при Юда.

2. Юда надделя. Вижте Битие 49:8–12 за специалните благословии, произнесени над Юда. Въпреки че Йосиф получи двоен дял, най-големите благословии сред синовете на Яков отидоха при Юда.

Главен владетел. Това се отнася до царския род на Давид (виж 1 Царе 13:14; Михей 5:2).

3. Ханох. Тези имена са изброени и в Бит. 46:9; Изх. 6:14; Числа 26:5–7. Такива Имена като Есрон и Карми също са известни сред потомците на Юда (1 Лет. 2:7, 9; 4:1).

4. Синове на Йоил. Родословието на Йоил е проследено в стихове 4–6 до времето на Тиглатпаласар (745–727 г. пр.н.е.). Тъй като са дадени само осем поколения, в тази генеалогична линия трябва да има големи пропуски.

6. Тилгат-пилнесар. Тиглатпаласар III, който дойде срещу Израел в дните на Пеках (4 Царе 15:29).

8. Ароер. Град на северния бряг на река Арнон (виж върху Числа 32:34).

Нево. Място на изток от северния край на Мъртво море (Числа 32:38; Втор. 34:1).

Баал-меон. Град на 6,4 км югозападно от Медева. Предходните три града са споменати от Меша върху известния Моавски камък (виж том II, стр. 864, 865).

9. Пустинята. С увеличаването на броя на рувимците, те продължиха да настъпват на изток, към голямата пустиня между Трансйордания и Ефрат.

10. Дните на Саул. Вижте стихове 18–22.

Агаряни. Арамейски народ, наричан Агарану в асирийските надписи на Сенахирим, живеещ в Сирия. Близостта им до Моав може да се подсказва в Пс. 83:6.

11. Деца на Гад. Стихове 11 до 17 представят потомството на Гад, първородния син на Зилпа, слугинята на Лия (Бит. 35:26).

Срещу тях. Тоест, граничещи с рувимците, на изток от Йордан. Сравнете Исус Навин 13:24–28.

Васан. Древното владение на Ог (Числа 21:33–35; Втор. 3:1–12). „Целият Васан“ първоначално е била дадена на Манасия (Второзаконие 3:13; Исус Навин 13:30), като Гад е получил територията на Галаад (Исус Навин 13:24, 25). Васан е бил северно от Галаад (виж стих 16), но градовете Яир са споменати като принадлежащи и към двата региона (виж Исус Навин 13:30, 31; Съдии 10:3, 4; Второзаконие 3:14).

13. Хевер, седем. Битие 46:16 също изброява седем сина на Гад, но имената им не са същите като дадените тук. Това може да са имената на главите на родовете по времето на заселването в Трансйордания.

14. Деца на Абихаил. Кланове, споменати в ст. 13, са синове на Абихаил. на Абихаил произходът се проследява до Буз. Името Буз се среща в Бит. 22:21 като син на Нахор, а Бузит се появява в Йов 32:2, описвайки рода на Елиху.

17. Йотам. Цар на Юдея от около 750 до 731 г. пр.н.е.

Йеровоам. Цар на Израел от около 793 до 753 г. пр.н.е. Йеровоам е бил енергичният владетел който възстанови територията на Израел „от входа на Емат до морето на равнината“ (4 Царе 14:25). Фразата „преброени по родословия“ предполага, че вероятно е преброил племената на изток от Йордан. В хаотичния период след Йеровоам, Йотам може да е завзел територията на Израел отвъд Йордан, защото той „се е борил и с царя на амонците и ги е надвил“ (2 Лет. 27:5).

18. Доблестни мъже. Точният брой, 44 760, очевидно се основава на официално преброяване. Веднага след Изхода (Числа 1:21, 25, 35), Рувим имал 46 500 войници, Гад имал 45 650, а целият Манасия 32 200, а в дните на Исус Навин броят на военните мъже от тези племена възлизал съответно на 43 730, 40 500 и 52 700 (Числа 26:7, 18, 34).

19. Агаряните. Вижте стих 10.

22. До пленничеството. Агаряните били напълно лишени от териториите си, а израилтяните държали земята до пленничеството, в дните на Тиглатпаласар (виж стихове 6, 26).

24. Глави на дома. Не е известно нищо повече за тези герои или „известни мъже“.

25. Те прегрешиха. Летописецът постоянно посочва тъжните последици от греха, надявайки се по този начин да събудят Израел за опасностите от прегрешението и благословиите на послушанието.

26. Пул. Съвременни документи от Вавилон идентифицират Пулу, или Пул, като вавилонското име на Тиглатпаласар. В канона на Птолемей Тиглатпаласар носи името Порос, гръцка модификация на вавилонското Пулу и библийското Пул (виж том II, стр. 61, 156, 157, 159). Единствената форма на еврейския глагол, преведена тук „и ги отведе“, предполага, че е участвал само един цар, а не двама. Възможно е еврейската дума за „и“ да се преведе като „дори“. Това позволява превода „Богът на Израел подбуди духа на асирийския цар Фул, духа на асирийския цар Тиглатпаласар и ги отведе.“ Така преведен този текст подкрепя това, което се смята за убедително доказателство от древни документи, че асирийският владетел Тиглатпаласар е бил същият цар като Пул.

Рувимците. Подчинението и депортирането на десетте северни племена е извършено на последователни етапи. Тук е описано депортирането на трансйорданските племена от Тиглатпаласар. Същият асирийски цар също нахлува в територията на северните племена и отвежда народите им в плен (4 Царе 15:29). Когато Салманасар предприема последното си нападение над Самария (4 Царе 18:9), остава само слаб остатък (виж 2 Лет. 30:6).

До Хала и Хавор. Същите тези места са споменати в 2 Царе 17:6 като места, където израилтяните са били отведени след превземането на Самария през 722 г. пр.н.е. Смята се, че Хавор е друго име на река Хабур, която се влива в Ефрат. Долината Хабур е била временното пребиваване на Авраам по пътя му към Ханаан (виж Битие 11:31).

Гозан. Град в Месопотамия, наричан от асирийците Гузану. Намира се в горното течение на река Хабур, приблизително по средата между Ниневия и Харан, и днес е известен като Тел Халаф.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

26 РК 287

1

ГЛАВА 6

1 Синовете на Леви. 4 Родословието на свещениците до пленниците. 16 Родовете на Герсом, Мерарий и Каат. 49 Службата на Аарон и неговият род до Ахимаас. 54 Градовете на свещениците и левитите.

1. Синовете на Леви. Глава 6 разглежда племето на Леви, неговите потомци и неговите градове. Стихове от 3 до 15 дават информация за родословието на Аарон през Елеазар до Йоседак и вавилонския плен. Започвайки с Елеазар, са дадени 22 имена за период, обхващащ повече от 8 века.

4. Елеазар. Елеазар е само един от синовете на Аарон, но тук е даден неговият род. В рода на Итамар е имало и личности с първосвещенически ранг (виж гл. 24:1–6).

6. Ози роди Зарахия. Това вероятно е било близо до времето на Илий. Родословието на Илий е следното: Илий, Финеес, Ахитув, Ахимелех, Авиатар (виж 1 Царе 14:3; 22:20; 3 Царе 2:26, 27). Родословието на Елеазар чрез Ози и Зарахия несъмнено е служило като свещеници.

¹Никол, Ф. Д. (1978). Коментар на Библията на адвентистите от седмия ден: Светата Библия с екзегетични и обяснителни коментари. Серия с коментарни справки (1 гл. 1:1). Вашингтон, окръг Колумбия: Асоциация на издателствата „Ревю енд Хералд“.

едновременно с линията на Итамар-Илий. В 1 Лет. 24:3 Ахимелех от линията на Илий е наречен потомък на Итамар. Вижте по-нататък 2 Царе 8:17.

8. Ахитув роди Садок. Садок беше съвместен първосвещеник с Авиатар при Давид (виж 2 Царе 8:17; 15:24).

10. Азария. Сравнете 1 Царе 4:2. Името Азария се появява три пъти в настоящия списък (1 Лет. 6:9, 10, 13). Свещеник на име Азария се противопоставил на Озия (2 Лет. 26:17, 18), а друг Азария бил свещеник по времето на Езекия (2 Лет. 31:10).

11. Амария. Вероятно първосвещеникът, който е бил на поста си по времето на Йосафат (2 Лет. 19:11).

12. Ахитув роди Садок. Точният период, когато тези мъже заемали свещенически длъжности, не е известен. Вероятно е било около времето, когато е живял Йодая, който е направил Йоас цар (2 Лет. 23). Фактът, че Йодая не е цитиран в настоящото родословие, е доказателство, че имената на всички свещеници не се появяват в настоящия списък. Около век по-късно имало друг свещеник, вероятно първосвещеник, чието име не се появява в настоящия списък, Урия от времето на Ахаз (4 Царе 16:10–16).

13. Хелкия. Вероятно Хелкия, който е намерил книгата на закона по времето на Йосия (4 Царе 22:8).

14. Серая. Първосвещеникът по времето, когато Йерусалим падна (4 Царе 25:18–21; Йеремия 52:24).

15. Йоседак отишъл в плен. Той сигурно е бил много млад по това време (586 г. пр.н.е.), защото синът му (освен ако не се има предвид внук или друг потомък, вижте гл. 2:7) Исус Навин е бил първосвещеник (Ездра 3:2) по време на завръщането на изгнаниците по време на управлението на Кир (ок. 553–530 г. пр.н.е.) и чак през втората година на Дарий (520/519 г. пр.н.е.), когато е започнала работата по завършването на възстановяването на Храма (Агей 1:1, 14).

16. Синовете на Леви. След като е дал списък на първосвещениците от Леви до Йоседек (ст. 1–15), летописецът се връща към синовете на Леви, за да разкаже за няколко клона от дома на Леви.

19. Семейства. Тоест, кланове.

20. За Гершом. Стихове 20 и 21 изброяват седем последователни поколения на Гершоновите синове. Това родословие не се появява в Петокнижието.

22. Синовете на Каат. С този списък на потомците на Каат (ст. 22–28), сравнете това на предците на певеца Еман (ст. 33–38; вижте на ст. 33).

28. Самуил. Списъкът на каатците завършва със споменаването на Самуил и неговите синове.

Вашни. Евр. ушни, вероятно се превежда като „и вторият“. Първородният син беше Йоил (вижте 1 Царе 8:2).

31. Когато Давид постави. Стихове 31 и 32 са прелюдия към родословията на Еман, Асаф и Етан, които бяха водачи на Давидовия хор.

32. Скиния. След влизането в Ханаан, скинията, която Моисей беше направил, беше поставена в Сило и все още беше там в дните на Илий (Исус Навин 18:1; Съдии 18:31; 1 Царе 1:3). По-късно тя беше преместена в Ноб, както се вижда от наличието на присъдените хлябове там (1 Царе 21:1, 4, 6). По времето на Давид, дори след като ковчегът беше донесен в Йерусалим (1 Лет. 13:5–14; 15:1 до 16:6), скинията и олтарът за всеизгаряне бяха в Гаваон (1 Лет. 21:29). Скинията изглежда е останала там до

царуването на Соломон (2 Лет. 1:3), който най-накрая го преместил в новия Храм (2 Лет. 5:5).

Тъй като стих 31 споменава ковчега, не е съвсем ясно дали стих 32 се отнася до оригинала скинията (в Гаваон) или шатрата, издигната за съхранение на ковчега в Йерусалим (виж РР 708).

33. От каатците: Еман. Стихове 33–38 представят родословието на Еман, каатец, един от певците в скинията по времето на Давид, а неговият родословен участък е успореден на този от стихове 22–28. Има вариации в двата списъка. Двадесет и едно поколения са изброени от Левий до този съвременник на Давид, период от около 650 години. Рут 4:18–22 изброява десет поколения в родословието на Юда от Юда до Давид (виж върху Матей 1:3–6). Не всички генеалогични таблици дават всяка връзка (виж върху гл. 2:7).

39. Асаф. Стихове 39–43 проследяват родословието на Асаф до Гершом, сина на Леви, чрез 13 имена. Стихове 20 и 21 обаче изброяват само 7 имена за този период. Фактът, че имена като Зара, Зима и Яхат се появяват и в двата списъка и в една и съща последователност, показва, че двата списъка обхващат едно и също родословие, като първият обаче дава съкратена форма.

Дясна ръка. Тоест, асафитите стояха отдясно на еманитите.

44. Синове на Мерарий. Стихове 44–47 представят родословието на мерарееца Етан.

48. Техните братя. Тоест, левитите, които не бяха певци.

49. Аарон и синовете му. Като въведение към следващия раздел, който е свързан с левитските градове, се появява частично резюме на свещеническата линия, завършваща с Ахимаас от времето на Давид и Соломон (ст. 50–53; вж. ст. 4–8).

54. Жилища. Сравнете Исус Навин 21:5–39.

55. Предградия. Тоест, околните пасища (вижте върху Числа 35:2; Исус Навин 14:4).

58. Хилен. Наречен „Холон“ в Исус Навиев 21:15.

60. Тринадесет града. Само 11 града са посочени. Двата, които не са изброени, са Джута и Гаваон (вижте Исус Навиев 21:16, 17).

61. Половината племе. Този стих вероятно е непълна форма на паралелния пасаж в Исус Навин 21:5.

64. Тези градове. Тоест, градовете, преброени в стихове 61–64 (вж. Исус Навин 21:4–8).

66. Остатъкът. Сравнете с Исус Навин 21:20. Стихове 66–81 посочват градовете, чийто брой беше дадено в стихове 61–64. Сравнете Исус Навин 21:20–39. В имената на градовете в двата списъка има много вариации. Между написването на Исус Навин и Летописи са изминали около девет века и през това време са настъпили много промени в местните имена.

67. Градове-убежища. Само Сихем е бил град-убежище. За градовете-убежища вижте върху Числа 35:6; Втор. 19:2, 3.

69. Айалон. В Исус Навин 21:23, 24 Айалон е посочен като принос на Дан, заедно с Елтеке, Гиветон и Гат-римон.

71. Синове на Герсон. Стихове 71–76 изброяват градовете на Герсонците. Сравнете Исус Навин 21:27–33.

Астартата. Градът очевидно е бил център на поклонението на Астартата.

77. Мерари. Стихове 77–81 изброяват градовете на мераритите. Сравнете Исус Навин 21:34–39.

Римон. Сравни Исус Навин 21:34, 35.

78. От Йерихон. Тези географски факти не се срещат в Исус Навин 21:36, където се споменава само, че градовете са от племето на Рувим.

80. Рамот. Един от градовете за убежище (вижте върху Исус Навин 20:8).

81. Есевон. Град от другата страна на Йордан срещу Йерихон, в близост до планината Нево и Медева.

ГЛАВА 7

1 Синовете на Исахар, 6 на Вениамин, 13 на Нефталим, 14 на Манасия, 20, 24 и на Ефрем. 21 Бедствието на Ефрем от гетските мъже. 23 Родил се Берия. 28 Жилищата на Ефрем. 30 Синовете на Асир.

1. Синове на Исахар. Стихове от 1 до 5 изброяват родовете на Исахар, заедно с преброяването от мъжете във военна възраст.

5. Осемдесет и седем хиляди. При първото преброяване на Мойсей, воините от Исахар преброил 54 400 (Числа 1:29), а във втория поход - 64 300 (Числа 26:25).

6. Синове на Вениамин. Стихове от 6 до 12 изброяват родовете на Вениамин заедно с преброяването. Тук са дадени само три имена, докато 1 Лет. 8:1, 2 и Числа 26:38, 39 изброяват петима синове на Вениамин, а Бит. 46:21 изброява десет. Всички списъци споменават Бела на първо място, но се различават по отношение на другите имена.

7. Синове на Бела. Сравнете гл. 8:3-5, където е даден различен списък с имена. Двамата Списъците вероятно дават имената на кланове на Бела в различни периоди.

11. Всички тези. Ако се добавят 17 200 еднородци, 22 034 беаилци и 20 200 бехерилци (ст. 7, 9), се получава общо 59 434 вениаминци. Първото Моисеево преброяване дава 35 400 (Числа 2:23), а второто преброяване дава 45 600 (Числа 26:41).

13. Синове на Нефталим. Синовете са изброени, но не е дадена точна информация за преброяването. Списъкът съответства на списъците от Бит. 46:24 и Числа 26:48, 49, с изключение на малки разлики в правописа.

14. Синове на Манасия. Стихове 14 до 19 дават родословието на Манасия.

Когато тя роди. Четенето тук е неясно. Стихът може да бъде преведен и като в подкрепа на тълкуването на LXX, „Синове на Манасия; Есриел, когото роди сирийската му наложница; а тя му роди и Махир, бащата на Галаад.“

Махир. Първородният на Манасия (Исус Навин 17:1).

15. Хупим и Шупим. Значението на този стих е неясно. Някои смятат, че Махир е взел жени от родовете на Хупим и Шупим. Други смятат, че значението е, че е взел жени за Хупим и Шупим.

Салпаад. Според Числа 26:33 и Исус Навин 17:3 Салпаад е син на Хефер, който беше внук на Махир.

Дъщери. Вижте Исус Навин 17:3, 5.

16. Переш. Изброените тук имена не се срещат другаде в Библията.

17. Бедан. Името се среща другаде само в 1 Царе 12:11.

18. Авиезер. В Исус Навин 17:2 това име се появява като име на син или поне на потомък на Манасия, а в Съдии 6:11, 24, 34, като този на клана на Гедеон.

20. Синове на Ефрем. Стихове 20 до 27 дават родословието на Ефрем. Родословието е донякъде трудно за проследяване. Според Числа 26:35, 36, Ефрем имал трима сина, а Шутелах имал син на име Еран. Тук очевидно е дадена генеалогична линия от Шутелах през Беред до осмото поколение, като по това време обаче Ефрем изглежда е все още жив (ст. 22). Може би синовете на Ефрем са Шутелах, Беред и Тахат (виж Шутелах, Бехер и Тахан в Числа 26:35), а Шутелах, синът на Завад (1 Лет. 7:21), трябва да се счита за края на линията на Шутелах (ст. 20).

21. Езер и Елеад. Стихове 21 до 24 нарушават таблицата с генеалогични имена чрез разказа за смъртта на синовете на Ефрем и раждането на Берия, чиято дъщеря Шера основава двата Бет-Хорона.

26. Елисама. Принц на Ефрем по времето на Моисей (Числа 7:48).

27. Нен. Вариант на изписване на Нун, бащата на Исус Навин (Исус Навин 1:1).

28. Бетел. Този град първоначално е бил присвоен на Вениамин (Исус Навин 18:22), но по-късно е беше включено в северното царство като част от Ефрем. Вижте върху Бит. 28:19; Исус Навин 18:22.

29. Бет-шеан. Четирите споменати града първоначално са били присвоени на Манасия, но бяха в територията на Исахар и Асир (Исус Навин 17:11). Вижте 1 Царе 31:10.

30. Синове на Асир. Стихове 30 до 40 дават родословието на Асир.

Имна. Сравни Бит. 46:17.

38. Йефоний. Това е и името на бащата на Халев (Числа 13:6).

40. Двадесет и шест хиляди. Това изглежда е броят на воините на Асир.

При първото преброяване на Моисей броят им е бил 41 500 (Числа 1:41), а при второто преброяване е бил 53 400 (Числа 26:47).

ГЛАВА 8

1 Синовете и първенците на Вениамин. 33 Родът на Саул и Йонатан.

1. Вениамин. Сега летописът се връща към родословието на Вениамин. Настоящият регистър е различен от този, даден в гл. 7:6–12. Сравнете Бит. 46:21, 22; Числа 26:38–

41. Може би „син“ тук е използван в общия смисъл на „потомък“ (вижте 1 Лет. 2:7).

6. Еод. Потомците на Еод са изброени в стихове от 6 до 28. Този Еод може да е бил съдията с това име, защото е наречен син на Гера, а споменатият тук Еод също е имал Гера в рода си (Съдии 3:15; вж. 1 Лет. 8:5).

Те ги отстраниха. Буквално „те ги отведоха в изгнание“. Подробностите за инцидентът не е ясен.

7. Той ги отведе. Буквално „ги отведе в плен“. Както в стих 6, подробностите не са ясни.

8. Отпрати ги. Вероятно значението е, че Шахараим е отпратил жените си Хушим и Баара.

12. Оно и Лод. Тези две имена се срещат заедно отново в Ездра 2:33 и Неемия 7:37.

Лод е Лида от Деяния 9:32.

28. Глави на бащите. Тоест, глави на водещи семейни групи или кланове.

Живял в Йерусалим. Йерусалим бил населен частично от потомци на Вениамин и отчасти от тези на Юда (виж 1 Лет. 9:3; Неем. 11:4). Петте групи вениаминци, споменати в 1 Лет. 8:14–28, са живели в Йерусалим, за разлика от предходните групи, които са живели в разпръснати райони около Йерусалим, чак до Лида, на 24 мили северозападно от Йерусалим, и Моав (1 Лет. 8:12, 8).

29. Баща на Гаваон. Идентифициран като Йехиил (гл. 9:35). Глава 8:29–40 изброява семействата на Гаваон и царския дом на Саул.

30. Киш. Името Нер не се появява тук (виж гл. 9:36). Този Киш не е баща на Саул, но вероятно негов прачичо (виж ст. 33; гл. 9:36, 39; виж върху 1 Царе 14:50).

31. Захар. Или Захария (гл. 9:37). Захар произлиза от еврейската дума *zakar*, която означава „да си спомням“. Захар означава „спомен“ или „възпоменание“, докато формата Захария може да означава или „Господ си е спомнил“, или „Господ ще си спомни“.

32. С братята си. Тоест, с другите вениамински родове, които се заселили в Йерусалим (ст. 14–28). Първоначално принадлежал към племето на Вениамин, Йерусалим по-късно бил включен в територията, отредена на племето на Юда.

33. Киш. Следователно Киш, синът на Нер, вероятно е бил внук на Йехиил (гл. 9:35, 36, 39) или Авиил (1 Царе 14:51). Кис е наричан син на Авиил (1 Царе 9:1) в по-широкия смисъл на „син“ (виж 1 Лет. 2:7).

Саул. Домът на Саул беше в Гива, а не в Гаваон (1 Царе 10:26; 11:4; 15:34; 2 Царе 21:6).

Еш-баал. Употребата на името „Баал“ в Еш-баал и в Мериб-баал, син на Йонатан (ст. 34), не означава непременно, че Саул е бил отдаден на поклонението на бога Ваал. Евр. ba'al означава просто „собственик“, „съпруг“, „господар“.

След като обаче думата окончателно се свързва с бог Ваал, изглежда, че вече не е била използвана от евреите, които са били верни на Йехова, при именуването на децата си. Промяната от Еш-баал (буквално „човек на Ваал“) на Ишвостей (буквално „човек на срама“) и вероятно също и на Мерив-баал (1 Лет. 9:40) на Мемфивостей (виж 2 Царе 2:8; виж също 2 Царе 4:4; 9:6) вероятно е била умишлена замяна, за да се елиминира внушението за идолопоклонство. Евреите са обичали подобни адаптации в имената като средство за изразяване на чувствата си.

40. Синовете на Улам. Съдейки по броя на поколенията от Йонатан, е възможно е 150-те синове и внуци на Улам да са живели по време на завръщането му от изгнанието.

ГЛАВА 9

1 Оригиналенът на родословията на Израил и Юда. 2 Израилтяните, 10 свещениците, 14 и левитите, с нетинимите, които живеяха в Йерусалим. 27 Наръчникът на някои левити.

35 Родът на Саул и Йонатан.

1. Бяха написани. Очевидно Летописите са били завършени след преселването във Вавилон.

2. Нетиними. Това били храмови служители, които изпълнявали черните задачи, като например носенето на вода и дърва. За самоличността на нетинимите вижте Исус Навин 9:21; Ездра 2:43; 8:20.

3. И в Йерусалим. Стихове от 3 до 17 изглежда съответстват на Неем. 11:4–19, въпреки че мненията относно това дали списъкът в Летописи описва жителите преди или след изгнанието се различават. Двата разказа не са идентични, но тези, които твърдят, че и двата са от периода след изгнанието, вярват, че са взети от един и същ по-дълъг източник, като всеки съставител е избрал свой собствен списък с представителни имена.

4. Утай. Сравни Неем. 11:4; виж върху 1 Лет. 9:3.

6. Шестстотин и деветдесет. Сравнете Неем. 11:6, където числото е дадено като 468.

Общите суми може да представляват различни периоди.

9. Деветстотин петдесет и шест. Общият брой в Неем. 11:8 е 928 (вижте 1 Лет. 9:3, 6).

10. Свещеници. Стихове 10 до 13 изброяват свещениците, участващи в службата в Храма.

11. Азария. Сравнете гл. 6:11–13, където имената съответстват до Садок, но

където следващите две имена, Мерайот, син на Ахитув, не се появяват, въпреки че има по-ранен Мерайот (гл. 6:7). Списъкът в Неем. 11:11 е същият като в настоящия стих, с изключение на това, че вместо Азария се появява Серая. Според Неем. 12:1 а Серая започва списък на свещениците, които са се изкачили със Зоровавел и Исус Навин, а в Неем. 10:2 а

Серая и един от свещениците Азария са сред свещениците, които сключили завета с Неемия около 70 години по-късно. Неемия 12:12 показва, че Серая е глава на свещенически род.

Очевидно любимите имена са се повтаряли в свещеническите семейства.

12. Адая. Сравни Неем. 11:12; виж върху 1 Лет. 9:3.

Пасхор. Сравни Неем. 11:12; виж върху 1 Лет. 9:3.

13. Хиляда седемстотин и шестдесет души. Общо свещеническите родове изброени в Неемия 11:12–14, достигат 1192. Общият брой може да представлява различни периоди.

14. Семая. Сравнете Неем. 11:15, където родословната линия е пренесена още едно поколение назад, за да включи името Буни, но фразата „от синовете на Мерарий“ е пропусната.

16. Нетофатците. Нетофа е било село близо до Витлеем (1 Лет. 2:54; Неем. 7:26).

17. И портирите. Стихове 17 до 26 се занимават с пазачите на портите, като се посочва техният брой и задължения. Сравнете Неем. 11:19.

21. Скинията. Вижте гл. 6:32.

22. Двеста и дванадесет. Според Неем. 11:19 броят на носачите е бил 172. Общият брой по времето на Давид е бил 93 (1 Лет. 26:8–11), а тези, които се завърнали с Ездра, са били 139 (Ездра 2:42).

Самуил, гледачът. Интересно е да се отбележи, че Самуил е участвал в организирането на Храмови служби. Никъде другаде не се споменава за подобна дейност от страна на Самуил.

24. Четири четвъртини. Сравнете Числа 3:23–38, където Бог чрез Моисей е предписал че левитите трябва да разположат лагер от четирите страни на скинията.

25. Техните села. Семействата на храмовите пазителите живеели в селски райони около Йерусалим.

След седем дни. Вероятно в събота (виж 4 Царе 11:5).

28. Служителни съдове. Свещените съдове, използвани в службите на светилището.

По разказ. Буквално „по брой“. Свещените съдове трябвало да бъдат внимателно преброени, за да не се изгуби никой.

30. Синове на свещениците. Левитите отговаряха за запасите от благовония (ст. 29), но само свещениците можеха да приготвят святото миро.

32. Хлябове на предложението. Сравни Лев. 24:5–9.

Всяка събота. Всяка събота хлябът на предложението се поставяше отново на златната трапеза (вижте Левит 24:8).

33. Певци. Тази точка относно певците завършва изявлението относно Левити, заети в службите в Храма.

35. В Гаваон. Стихове 35–44 са почти точно копие на гл. 8:29–38. Родословието на Саул е повторено, този път като въведение към разказа за окончателната му гибел в гл. 10, с която започва повествователната част на Летописи.

ГЛАВА 10

1 Свалянето и смъртта на Саул. 8 Филистимците триумфират над Саул. 11 Добротата на Явис Галаадски към Саул и синовете му. 13 Грехът на Саул, заради който царството беше прехвърлено от него на Давид.

1. Сега филистимците. Стихове 1–12 са успоредни на 1 Царе 31:1–13. Двата разказа са почти идентични, но се срещат и някои вариации.

6. Целият му дом умря. Това твърдение не е предназначено да предаде идеята, че не е имало оцелели от дома на Саул, защото Исвостей оцеля (2 Царе 2:8). Целта му изглежда по-скоро е да посочи пълнотата на падението. Семейството на Саул вече не е имало шанс да се издигне на власт.

7. Долината. Тоест, долината Йезреел (вижте 1 Царе 29:1).

10. Дом на техните богове. „Дом на Астарт“ (1 Царе 31:10). Астарт беше Ханаански еквивалент на месопотамската богиня Иштар. Тя е била богиня на сексуалната любов и войната (вижте Съдии 2:13).

Завърза главата му. Този детайл не е споменат в книгата на Самуил, която на от друга страна, споменава закрепването на тялото на Саул към стената на Бет-Шан (1 Царе 31:10), детайл, който летописецът не записва тук.

Дагон. Националният бог на филистимците (виж 1 Царе 5:2).

13. Умря за прегрешението си. Това твърдение не се среща в книгата на Самуил. То е характерно за автора на Летописи, който постоянно морализира ужасните последици от прегрешенията и благословиите на праведността.

Което той не спазва. Големият грях на Саул беше непослушанието на Господните заповеди (вижте 1 Царе 13:13).

Познат дух. След като не обърнал внимание на Господа, Саул се обърнал към медиум, за да поиска напътствия и съвет от демони (вж. върху 1 Царе 28:7–20).

14. И не попита Господа. Преди да попита вещицата от Ендор, Саул се опита да получи отговор от Бога, но не успя (1 Царе 28:6). Господ отказа да послуша Саул. Ако Саул наистина се беше разкажал, като се беше обърнал към Господа с кротост и покаяние, Бог щеше да го чуе. Обръщането му към медиум, който представляваше злия, ясно показва дълбините, до които беше паднал Саул (вижте 1 Царе 28:6, 7).

Към Давид. С тези думи се прави преход от ранната история на Божия народ към цар Давид. Династията на Давид ще бъде предмет на останалата част от Летописите.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1–14 ПП 681–683

1–4ПП 681

5–12 стр. 682

13, 14 ПП 683

ГЛАВА 11

1 Давид с общо съгласие е провъзгласен за цар в Хеврон. 4 Той отвоюва крепостта Сион от йевусейците чрез храбростта на Йоав. 10 Списък на силните мъже на Давид.

1. До Давид в Хеврон. Стихове 1–9 от гл. 11 са успоредни на 2 Царе 5:1–10. Разказът бързо обхваща царуването на Давид в Хеврон (1 Лет. 3:4), като веднага стига до славното му царуване в Йерусалим. Племената на Израел дойдоха при Давид в Хеврон по случай смъртта на Исвостей (2 Царе 4:5–12; 5:1).

3. От Самуил. Вижте 1 Царе 15:28; 16:1. Самият Бог заповядал на Самуил да помаже Давид цар да управлява народа Си вместо Саул.

4. Йерусалим, който е Йевус. Вижте Съдии 19:10.

5. Не идвай тук. Жителите смятали града за толкова силен, че се подигравали на Давид, хваляйки се, че дори куци и слепи могат да го защитят (виж 2 Царе 5:6).

6. Йоав. Той вече заемал отговорна позиция в армията, когато Иевостей все още беше на трона (2 Царе 2:13; 3:23).

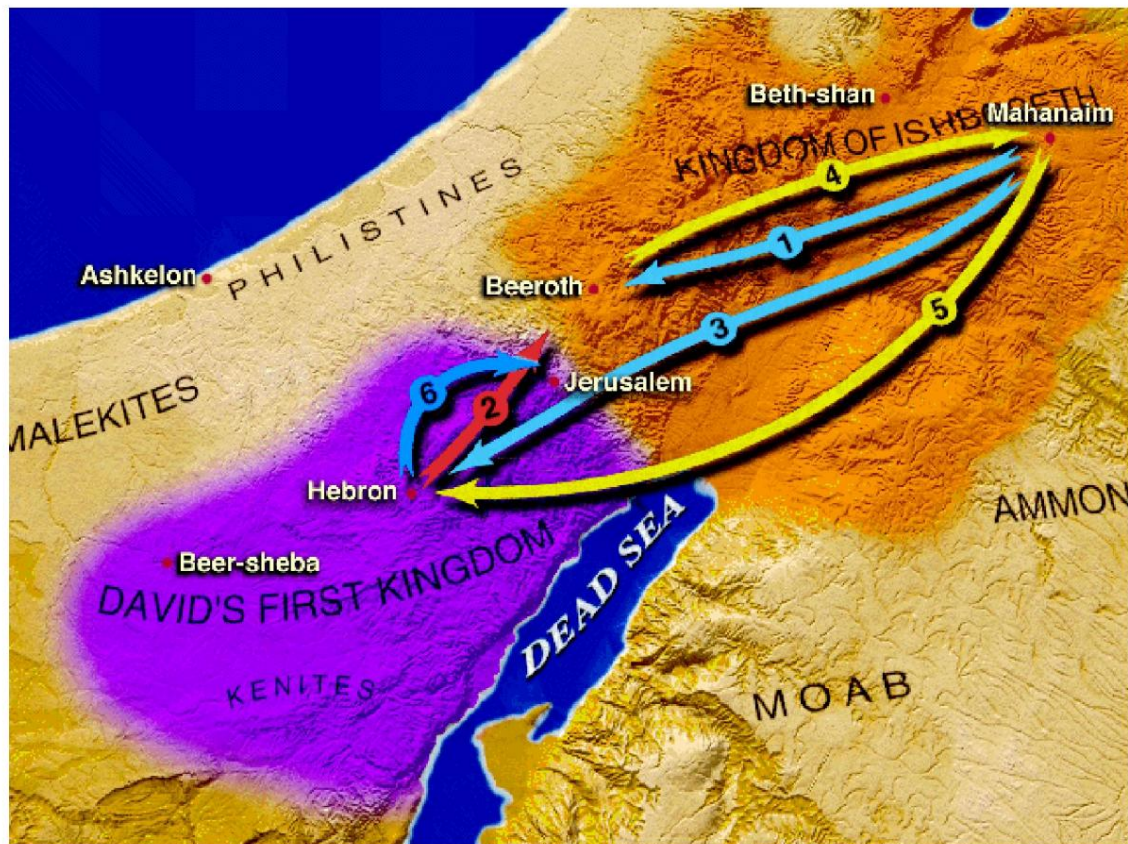
Първо се изкачи нагоре. Йерусалим вероятно е бил превзет чрез изкачване по водния вал, наричан „улук“ (виж 2 Царе 5:8).

7. Замъкът. Тоест, крепостта или укреплението.

8. Милон. Точният характер на тази част от укрепленията на Йерусалим не е известен, но изглежда е било особено силно отбранително място, което е играло важна роля в укрепленията на града (виж върху 2 Царе 5:9; 3 Царе 9:15; 11:27).

Съперничаещи си кралства на Давид и Ишвостей

2



Давидовата империя и приточните народи

² Никол, Ф. Д. (1978). Коментар на Библията на адвентистите от седмия ден: Светата Библия с екзегетични и обяснителни коментари. Серия с коментарни справки (1 Лет. 6:1). Вашингтон, окръг Колумбия: Асоциация на издателствата „Ревю енд Хералд“.



Давид разширил властта си, докато народите от река Египет до Ефрат започнали да плащат данък. Соломон, който построил Храма, увеличил престижа на царството. За разликата между обхвата на тази карта и тази на Империята на Давид и Соломон вижте обясненията за границата по Ефрат (върху 2 Царе 8:3; 3 Царе 4:21).³

Съперничещи си кралства Юдея и Израел

³ Никол, Ф. Д. (1978). Коментар на Библията на адвентистите от седмия ден: Светата Библия с екзегетични и обяснителни коментари. Серия с коментарни справки (Битие 1:1). Вашингтон, окръг Колумбия: Асоциация на издателствата „Ревю енд Хералд“.



След смъртта на Соломон, северните 10 племена се отделили. Царството на Израел просъществувало 200 години, а царството на Юдея - около 350.

9. Господ на Силите. Относно значението на този израз вижте том I, стр. 173.

10. Силните мъже. Стихове 10–47 разглеждат списък на силните мъже в Давидовата царство. Пасажът е успореден на 2 Царе 23:8–39.

11. Триста. Вижте 2 Царе 23:8.

13. Да се биеш. По-пълно описание на инцидента се появява във 2 Царе 23:9–12; тоест, ако авторът описва същото събитие.

Парцел земя. Ако споменатият тук парцел земя е този от 2 Царе 23:11, той не се отнася до Пас-даммим, където Давид е влязъл в битка с филистимците, а до място, което не е споменато в този стих, а именно парцел земя, където Сама е имал сблъсък с филистимците (вижте 2 Царе 23:11). Непълнотата на повествованието обяснява отсъствието на името на Сама от списъка. Изглежда, че въпросната среща е резултат от енергичната защита на Шама на поле, от което филистимците са се опитвали да отнесат реколтата.

14. Те. Местоимението е в единствено число във 2 Царе 23:12. Според описанието там, хората са избягали, а Сама е стоял сам, защитавайки земята срещу филистимците. Възможно е обаче да е бил придружен от оръженосец.

15. Трима от тридесетте. За подвига на тези мъже вижте 2 Царе 23:13–17.

20. Ависей. Стихове 20–25 разказват за подвизите на Ависей и Бенай. Относно за този инцидент вижте 2 Царе 23:18–23.

26. Храбрите мъже. Стихове 26–47, изброяващи храбрите мъже от армиите, са паралелни до 2 Царе 23:24–39, въпреки че има разлики между двата списъка (вижте върху 2 Царе 23:24–39), като например вариации в правописа (вижте върху 1 Лет. 1:42). Тук са включени и 16 имена, които не се срещат във втората книга на Царете.

41. Урия хетеецът. Това име затваря списъка, както е описано в книгата на Самуил (2 Царе 23:39). Разказът за Урия (2 Царе 11) не се среща в летописите, както е даден в книгата Летописи.

42. Адина. 16-те имена, изброени в стихове 42–47, не се срещат другаде. Тези храбри мъже вероятно са принадлежали към по-късен период от царуването на Давид от изброените във 2 Царе 23.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1–3ПП 697

15–19 ПП 736; 5Т 43

ГЛАВА 12

1 Четите, които дойдоха при Давид в Сиклаг. 23 Войските, които дойдоха при него в Хеврон.

1. Тези, които дойдоха. Информацията в тази глава не се среща другаде в Писанието.

Стихове 1–22 съдържат списък на воините, които преминаха при Давид, докато той беше беглец от Саул; а стихове 23–40 изброяват числата от различните племена, които коронясаха Давид за цар в Хеврон.

Сиклаг. Град в югозападна Юдея (виж 1 Царе 27:6). По времето на Саул е бил държан от филистимците. Когато Давид избягал при филистимците, Анхус, царят на Гет, му дал Сиклаг за място на пребиваване (1 Царе 27:2–7).

2. Лявата. Вениамитите били известни с хвърлянето на камъни с лявата ръка (Съдии 20:16).

8. От гадците. Стихове 8–15 изброяват гадците, които се присъединили към Давид, докато той се е държал в пустинята.

Крепостта. Точното местоположение на тази крепост не е известно. Вероятно се има предвид Адулам (гл. 11:15, 16).

Бързи като сърните. Сравни 2 Царе 2:18.

14. Капитани на войската. Тоест, офицери на армията.

Над сто. Стихът може буквално да се преведе като „Един към сто малкият един, а големият на хиляда.“ От буквалния превод някои правят извод, че сред тези герои най-малкият е бил равен на сто, а най-големият е бил равен на хиляда. Контекстът обаче изглежда е в полза на идеята, че числата просто представляват броя на мъжете, поставени под съответните офицери.

15. Първият месец. Нисан (или Абив), първият месец от религиозната година, е приблизително от края на март до края на април. Този месец идваше в края на дъждовния сезон (виж том II, стр. 108, 110). Тези герои не чакаха лятото, когато Йордан беше плитък, преди да се впуснат в своите подвизи, а прекосиха реката в най-трудния и опасен сезон, когато тя беше пълноводна.

16. Вениамин и Юда. Стихове 16–18 споменават друга група, която се е завърнала с Давид.

17. Мирно. Давид подозираше намеренията на тези вениаминци, който принадлежал към племето на Саул. Той се страхувал от предателство и искал да се увери, че няма да стане жертва на някакъв заговор.

18. Върху Амасай. Макар и закоравял воин, Амасай можеше да бъде докоснат от Дух Божий. Развълнуван по този начин, той изрази дълбоката си лоялност към Давид и увереността си, че Бог е с Давид, за да му помага и да го благослови.

19. Някои от Манасия. Това беше по повод последната битка на Саул (1 Царе 29:1–11), когато Давид придружил филистимците в битката, но бил освободен преди избухването на военните действия.

20. Хилядолетници. Те не били обикновени войници, а важни и влиятелни манасийски вождове.

21. Бандата на скитниците. Вероятно бандата на амаличаните нашественици, които са разграбили Циклаг се споменава (виж 1 Царе 30:1).

22. Ден след ден. След поражението и смъртта на Саул, все повече хора се обръщали към Давид като свой водач.

Като Божието войнство. Фигура, обозначаваща голямо число. Действителните числа, както са дадени в стихове 23–40 са относително малки в сравнение с пълната сила на нацията, но твърдението обаче е добре оправдано от контраста между тази група и шепата отхвърлени нещастници (1 Царе 22:1, 2), които последваха Давид в началото на неговото изгнание.

24. Юда. Списъкът с воините на Давид започва с Юда, племето на Давид и водещото племе в царството на Давид.

25. Симеон. Симеон е южно племе, тясно свързано с Юда (вижте върху Исус Навин 19:1).

27. Ааронците. Аарон бил водещият клан на Леви.

28. Садок. Ако, както много тълкуватели вярват, това е бил Садок, който е бил един от първосвещениците по времето на Давид (2 Царе 8:17; 3 Царе 2:35; 4:4), неговата помощ по това време може да обясни защо е бил назначен за първосвещеник заедно с Авиатар, който преди това е бил с Давид (1 Царе 22:20–23).

29. Роднини на Саул. Вениамин, племето на Саул, представляваше най-малкия контингент от някое от племената, което беше съвсем естествено.

30. Ефрем. Това е най-големият брой воители, предоставен от което и да е племе, споменато досега – повече от три пъти повече от броя, предоставен от собственото племе на Давид, Юда.

31. Изразени поименно. Тоест, имената им са били вписани в списък. За допълнителни примери за употребата на този израз вижте Числа 1:17; 1 Летописи 16:41.

32. Разбиране на времената. Тези мъже от Исахар бяха мъже, които имаха мъдрост да разбирали значението на текущите събития и които били способни да дадат интелигентен съвет (виж Естир 1:13). Те очевидно виждали, че Давид е човекът на часа и че е било разумно Израел да го приеме.

33. Който може да поддържа ранг. Евр. la'ador, от глагола 'adar, който може да означава „да“ „да се организира боен ред“ или „да се съберат“. LXX предава фразата „да помогнат на Давид“ като „азар“ вместо „адар“. „Адар“ се среща само тук и в стих 38; следователно е невъзможно да се каже със сигурност точното му значение. В стих 38 се използва във връзка с „маарака“, което означава „ред“, „чин“, „бойна линия“, а комбинацията от двете думи може да означава „подредени в бойна линия“.

37. Сто и двадесет хиляди. Този голям сбор за двете и половина племена на изток от Йордан е наистина забележителен. Че Давид е имал толкова голям брой мъже в армията си от източните племена, а от собственото си племе е имал само 6800 мъже.

Юдея може да намери обяснение в наблюдението, че Давид вече е бил цар над Юдея и че 6800 вероятно представляват само елементите, които дотогава са били нелоялни.

38. Поддържайте ред. Вижте на стих 33.

Едно сърце. Нацията като цяло беше обединена в намерението си Давид да бъде цар.

39. Хранене и пиене. Това беше коронационният пир. Сравнете подобен коронационен пир за Адония (1 Царе 1:9, 19, 25).

40. До Исахар. Трите споменати племена бяха сред най-отдалечените племена.

Идеята е, че целият Израел, от най-близките до най-отдалечените племена, се е обединил в осигуряването на провизии за голямото събиране на коронацията на Давид.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1 ПП 673

ГЛАВА 13

1 Давид донесе ковчега с голяма тържественост от Кириат-Иарим. 9 А Оза биде поразен и ковчегът беше оставен в къщата на Овид-Едом.

1. Давид се консултира. Глава 13 разглежда пренасянето на ковчега от Кириат-Иарим в дома на Овид-Едом и е успоредна на 2 Царе 6:1–11. Последователността на събитията, описани в Летописи, не винаги е същата като в Книгата на Самуил. Така в Книгата на Самуил разказът за срещата на Давид с филистимците в долината на Рефаим (2 Царе 5:22–25) предшества разказа за пренасянето на ковчега (2 Царе 6:1–11), докато в Летописи следва (гл. 14:13–16).

С военачалниците. Преди да свика общо събрание на народа (ст. 5), Давид проведе консултация с националните водачи. Неговата процедура по този въпрос демонстрира дарбите му за лидерство. Разказът в книгата на Самуил не е толкова подробен. Той не споменава предварителния съвет, но описва общото събрание (2 Царе 6:1).

2. Цялото събрание. Тоест, в този случай водещите представители на събранието. Давид разпозна „хилядниците и стотниците“, „с всеки началник“ (ст. 1), като представители на народа, с които да се консултират по обществени въпроси и да дават гласа си по отношение на националните дела.

Които са останали. Тоест, тези, които все още са си вкъщи, тъй като не са били призовани на настоящото заседание.

5. Целият Израел. Давид събра 30 000 избрани мъже от всичките племена на Израел (2 Царе 6:1).

Сихор от Египет. В някои препратки (напр. Йеремиа 2:18, RSV), Сихор е приеман за Нил, но това едва ли може да е така. От друга страна, думата shi-ḥōr, „езерото на Хор“, се появява в египетските документи като воден басейн на източната граница на Делтата, но точното му местоположение не е известно.

Влизането в Емат. Вижте върху Числа 34:8; Исус Навин 13:5; 3 Царе 8:65.

6. И Давид се качи. За разказа на стихове 6–14 вижте 2 Царе 6:2–11.

Целият Израел. Тоест, „всичките хора, които бяха с него“ (2 Царе 6:2).

Баала. Друго име за Кириат-Иарим (Исус Навин 15:9–11, 60; 18:14). Ковчегът е отнесен в къщата на Авинадав в Кириат-Иарим след завръщането му от филистимците (1 Царе 6:21; 7:1, 2).

Между херувимите. Сравнете 1 Царе 4:4; 2 Царе 6:2; Пс. 80:1; Ис. 37:16.

9. Протегна ръка. Ковчегът беше свят и символизираше Божието присъствие. Подробни указания относно ковчега бяха дадени, за да могат онези, които имат работа с него, „да живеят и да не умрат“ (Числа 4:19, 20; вж. Числа 1:51; 4:15; 7:9).

10. Той умря. Господ взе предвид всички фактори по случая. Той знаеше, че Уза е грешно и несвято същество, с неизповядани грехове, които лежат върху него, и с малко чувство за святостта на Бога и сериозността на прегрешението. Смъртта на този един човек ще се окаже тържествено предупреждение за мнозина и по този начин ще бъде средство за предотвратяване на божествени наказания, които иначе биха могли да сполетят хиляди (виж РР 706; виж по-нататък 2 Царе 6:6).

11. Давид беше недоволен. Не разбирайки целите на божествените действия, Давид си позволи да бъде недоволен от поведението, което Господ беше поел. Той постави под въпрос Божията справедливост (виж РР 705, 706; виж върху 2 Царе 6:8).

12. Давид се страхуваше. Давид се страхуваше заради греха, който преживяваше сам. Имайки Когато бил свидетел на забележителния Божи съд над Уза, той се страхувал, че някоя грешка в собствения му живот ще донесе божествени съдби и върху него.

13. Овед-Едом. Овед-Едом от гл. 26:1–4 е бил левит от династията Корах, но не е сигурно дали той е обект на настоящото повествование. „Гетец“ може да означава, че е бил родом от Гет-римон, левитски град, предназначен за потомците на Каат (Исус Навин 21:20, 24). Каатците имали отговорността да носят ковчега (Числа 4:15). Вижте по-нататък 2 Царе 6:10.

14. Господ благослови. Докато ковчегът остана в дома на Овед-Едом, той донесе благословия (вижте 2 Царе 6:11).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1–14 ПП 704–706

1–7 ПП 704

8–14 ПП 705

ГЛАВА 14

1 Добротата на Хирам към Давид. 2 Щастието на Давид в хората, съпругите и децата. 8 Неговите две победи срещу филистимците.

1. Хирам. За пълно обсъждане на събитията, записани в тази глава, вижте 2 Царе 5:11–25.

В книгата на Самуил разказът за добротата на Хирам към Давид следва непосредствено разказа за превземането на Йевус и предшества разказа за пренасянето на ковчега от Кириат-Иарим. В Летописи разказът за превземането на Йевус е последван от каталог на силните мъже на Давид, след което следва разказът за пренасянето на ковчега и накрая разказът за Хирам и неговата доброта към Давид. По този начин последователността, в която събитията се появяват в библейския летопис, не винаги е строго хронологична.

Кедров дървен материал. Вероятно, както в случая с дървения материал за Соломоновия храм, той е бил отсечен в планините на Ливан и е бил превозван по море до Йопия, а оттам до Йерусалим (виж 2 Лет. 2:16).

Въздигнат. Господ благослови Давид, утвърждавайки цялото царство в ръката му. Царят трябваше да царува над обединено царство, в което враговете му щяха да бъдат покорени и делото на Господа щяха да триумфират. Бог често дарява на слугите Си специална благосклонност сред хората (Бит. 39:21; Дан. 1:9; Лука 2:52). В приятелството с Хирам, могъщия цар на Тир, Давид несъмнено видя знак за божествена благословия.

3. Взе си още жени. 2 Царе 5:13 включва наложници.

4. Неговите деца. Сравнете 2 Царе 5:14–16. Вижте също 1 Лет. 3:5–9.

Натан и Соломон. Произходът на Исус се проследява чрез тези двамата синове на Давид (Мат. 1:6–16; Лука 3:23–31; вижте върху Мат. 1:6; Лука 3:23, 31).

5. Елпалет. Това дете не се споменава във 2 Царе 5:15.

6. Ногах. Това име не се появява във 2 Царе 5:15.

8. Филистимци. Сравнете 2 Царе 5:17.

11. Ваал-Перацим. Точното място на тази победа не е известно. Долината Рефаим се намира югозападно от Йерусалим. Вижте по-нататък 2 Царе 5:20.

12. Техните богове. Или „техните изображения“ (2 Царе 5:21). Филистимците бяха донесли изображения на своите богове със себе си в битката, надявайки се по този начин да си осигурят победа.

13. Още веднъж. За пореден път, близо до началото на царуването на Давид над целия Израел, филистимците се нахвърлили срещу Йерусалим, решени да смирят неговия нов и успешен монарх.

15. Звук на ходене. Или „звук на маршируване“ (вижте 2 Царе 5:24).

16. От Гаваон. Гаваон се намираше на около 6 мили северозападно от Йерусалим, директно в път на отстъпление (вижте 2 Царе 5:25).

Газер. Или Гезер. Това е била крепост с изглед към долината Айалон, на около 29 километра северозападно от Йерусалим, която египетският фараон по-късно превзел и подарил на дъщеря си, съпругата на Соломон (1 Царе 9:15–17).

17. Славата на Давид. Този стих не се среща в паралелния запис в книгата на Самуил. Той е размисъл върху славата на Давид и върху източника на победите на Юда. Бог беше този, който даде на Давид успеха му, и Господ беше този, който го възвиси в очите на онези, които се бяха опитали да го унижат.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1–17 стр. 703, 704

1, 2, 8 ПП 703

9–17ПП 704

ГЛАВА 15

1 Давид, след като приготи място за ковчега, заповяда на свещениците и левитите да го донесат от Овид-Едом. 25 Той извърши тържеството му с голяма радост. 29 Михала го презира.

1. Давид направи. Записът възобновява нишката на повествованието, прекъснато в гл. 13:14, и продължава разказа за пренасянето на ковчега от дома на Овид-Едом в Йерусалим. Разказът за пренасянето на ковчега (гл. 15 и 16) е по-подробен от разказа в книгата на Самуил (2 Царе 6:12–20).

Къщи. Това вероятно се отнася до общо строителство на град Йерусалим, с специално внимание на сградите, необходими за управлението на страната от Йерусалим като столица. Малкият йевусейски град, превзет от Давид, ще бъде неадекватен за целите, на които оттогава нататък трябваше да служи, и първите няколко години на Давид в града бяха белязани от обширна строителна дейност.

Градът на Давид. „Замъкът Сион“ (гл. 11:5, 7), в югоизточната част на по-късен град Йерусалим.

Място за ковчега. Сравни 2 Царе 6:17.

Шатра. Евр. „оел“, преведено като „скиния“ (2 Царе 6:17). В Гаваон е имало друга скиния, където е бил олтарът и където са се принасяли жертви (1 Царе 3:4; 1 Лет. 16:39, 40). Скинията в Гаваон е известната скиния, която Моисей е направил в пустинята (2 Лет. 1:3).

2. Носете ковчега. За инструкциите на Моисей относно преместването на ковчега вижте Числа 4:5–15. Носенето на ковчега беше само едно от задълженията на левитите (Втор. 2:2).

10:8), и това задължение е било възложено на каатския клон (Числа 4:15). Настоящото формулиране на закона от Давид е признание, че той не е бил спасен при предишния опит за пренасяне на ковчега три месеца по-рано (виж 1 Лет. 13:7-10; 15:12, 13).

В разказа в книгата на Самуил изрично се посочва, че в този случай ковчегът е бил носен (2 Царе 6:13).

4. Деца на Аарон. Тоест, синовете на Аарон, свещениците.
Левитите. Разделите на левитите са изброени в стихове 5-10.

5. Синовете на Каат. Каат е посочен втори сред синовете на Левий (Бит. 46:11; Изх. 6:16; 1 Лет. 6:1, 16). Това е родът, към който принадлежи самият Аарон (1 Лет. 6:1).

6:2, 3). Каатците имали специален надзор над ковчега и принадлежностите в светилището (Числа 3:30, 31). Само те трябвало да носят ковчега (Числа 4:15).

8. Елисафан. Син на Озиил, един от синовете на Каат (Изх. 6:18, 22).

9. Хеврон. Хеврон и Узиил (ст. 10) са синове на Каат (Изход 6:18; 1 Летописи 6:2).

11. Свещениците Садок и Авиатар. Възможно е Садок да е бил първосвещеник през по-късния години на Саул, след като Ахимелех е убит при клането на свещениците в Ноб и единственият му оцелял наследник, Авиатар, става беглец с Давид, като по този начин е откъснат от контакт със скинията (1 Царе 22:9-23). Ако Садок е бил първосвещеник на Саул (и ако е бил Садок от 1 Лет. 12:28, макар че там не е описан като свещеник), това би могло да обясни служението му по време на царуването на Давид като съвместен първосвещеник с Авиатар. В този случай служението му в скинията в Гаваон (1 Лет. 16:39) може да е било продължение на предишната му служба. Вижте по-нататък 2 Царе 8:17.

12. Глава на бащините домове. Глави на съответните им домове на левитите.

Осветете се. Преди да се заемат с тържествената работа по носенето на ковчега, те трябваше да се очистят от всякаква нечистота. Сега, когато трябваше да се направи нов опит за пренасяне на ковчега, Давид искаше да се увери, че всяко Божие изискване ще бъде стриктно спазено.

13. Не го направи ли. При първия опит за пренасяне на ковчега от Кириат-Иарим изискванията на Господа не бяха спазени и Оза получи мигновена смърт заради глупостта си да докосне ковчега (гл. 13:7-10).

Направи пролом. Буквално „проби“. Това се отнася до смъртта на Уза (гл. 13:11).

Вижте Изх. 19:22, 24, където е използван същият израз.

След надлежния ред. При предишния опит да пренесат ковчега, те го бяха поставили на каруца (гл. 13:7), вместо да го носят на раменете на синовете на Каат, както Господ изрично беше наредил (Числа 4:15).

15. Левитите носят ковчега. Това твърдение описва как е бил носен ковчегът и предвижда твърдението по-късно в повествованието (ст. 25, 26), в което се посочва фактът, че ковчегът е бил пренасян.

С жезлите. Сравни Изх. 25:14.

Както заповяда Моисей. Вижте Изх. 25:13-15; Числа 1:50; 4:15; 7:9.

16. Певци с инструменти. Вокалната и инструменталната музика са играли важна роля в религиозните служби на евреите. Това е било вярно в периода на Изхода (Изх. 15:1, 20, 21), по време на съдийския период (Съдии 5:1-3; 1 Царе 10:5) и в дните на Давид (1 Лет. 13:8). Музикантите вече са били внимателно обучавани и отделяни за ролята, която е трябвало да изпълняват в религиозните служби (виж 1 Лет. 6:31; 23:5; 25:1-31; 2 Лет. 29:25-30; 35:15).

17. Еман. Еман, Асаф и Етан са посочени сред певците, които бяха „поставени над службата на пеенето в дома Господен“ (гл. 6:31, 33, 39, 44).

18. Втора степен. Тоест, музиканти от втори ред (виж гл. 16:5).

Бен. Транслитерация на еврейската дума за „син“. Липсва в няколко еврейски варианта. ръкописи, а LXX не го отчита в превода си. Някои смятат, че се има предвид „Бани“ (гл. 6:46).

19. Назначени да свирят. Вероятно водачите са използвали тези чинели, за да отмерват времето.

20. Аламот. Вижте въведението към книгата Псалми.

21. Шеминит. Буквално „осмина“. Точното значение на този музикален термин не е известно. Някои смятат, че се отнася до октавата или до осемструнен инструмент. Въпреки това, повечето учени сега го разглеждат като мелодия или стил на пеене. Думата се появява в надписа на Псалми 6 и 12.

Да превъзхождам. Евр. *lepaššeach*, което означава неизвестен.

22. Песен. Евр. *mašša'*, „повдигане“, „носене“. Може да се отнася до издигането на гласа в песента, въпреки че някои смятат, че летописецът тук говори за носенето на ковчега.

23. Вратаристи. Пазители на ковчега, за да не може никой неупълномощен да се приближи то.

24. Затръбете с тръбите. Седемте свещеници, посочени тук, маршируваха пред ковчега, като всеки от тях надуваше тръбата си, както е посочено в Исус Навин 6:4.

25. Давид и старейшините. Разказът за преместването на ковчега започва сега. Предходните стихове описват реда на шествието и неговите подредби.

26. Бог помогна на левитите. Тази клауза не се появява във 2 Царе 6:13. Там обаче е направено следното твърдение: „когато ония, които носеха ковчега Господен, бяха изминали шест крачки.“ Смъртта на Уза несъмнено е породила страх, че Господ може отново да бъде недоволен, когато бъде направен друг опит да се премести ковчегът. Така че първоначално той беше преместен само на шест крачки и когато не се появили доказателства за недоволството на Господа, бяха принесени жертви, изразяващи благодарността им към Бога, че Неговото присъствие е било с тях и им е помогнало.

27. Роба от фин лен. Давид свали царската си роба за този тържествен повод и облеche ленена роба от типа, носени от свещениците и другите (2 Лет. 5:12). Той направи това не за да покаже, че е приел свещенически прерогативи, а вероятно за да покаже, че тук заема мястото си наравно с поданиците си в службата им на Господа.

Левитите. Левитите и певците, както и цар Давид, носеха ленени одежди за този случай.

Ефод. Къса дреха без ръкави, каквато обикновено са носили свещениците и други (вижте върху 1 Царе 2:18; 2 Царе 6:14). Паралелният стих (2 Царе 6:14) не споменава, че Давид е носил роба, но споменава, че Давид е танцувал в ефода, детайл, който не е отбелязан от летописеца. Би било естествено да се свали горната роба за напрегната дейност.

28. Целият Израел. Представители на целия Израел присъстваха на събитието. Тяхното присъствие означаваше одобрението на всички племена за пренасянето на ковчега в новия му дом в Йерусалим.

29. Градът на Давид. Влизането на ковчега в града на Давид беше радостно и тържествено събитие. Бог планираше Йерусалим да стане метрополия на всички

земята, центърът на религиозното обучение за нацията. Ако Израел беше останал верен на Бога, Йерусалим щеше да остане столица на Израел завинаги и Бог щеше да продължи да благославя града и неговите хора с присъствието Си през всички идни времена (виж DA 577; PK 46, 564).

Танцуване. Танцуването на Давид беше акт на свята радост (вижте 2 Царе 6:14), тогава смятано за подходяща форма на поклонение.

Презираше го. Продължението на този инцидент, в който Михал укори Давид за неговия действията по този повод, се намират във 2 Царе 6:20-22.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1-29ПП 706-711

1-3ПП 706

16 Ев 501

25, 26 ПП 706

27, 28 ПП 707

29 ПП 711

ГЛАВА 16

1 1 Празничната жертва на Давид. 4 Той заповядва на хор да пее благодарствени песни. 7 Псалмът на благодарността. 37 Той назначава служители, носачи, свещеници и музиканти, за да служат непрестанно на ковчега.

2. Всеизгаряния. Те символизирали посвещаването на народа на Йехова и Мирните приноси изразявали радостта и мира, които хората изпитвали, обединявайки се в благодарност и хвала към Бога за Неговите нежни милости. За левитския закон за всеизгарянията вижте том I, стр. 698.

3. Раздаваше се на всеки. Давид беше мил и щедър цар. Той обичаше народа си и изразявал любовта си с дела, които донасяли у хората по-голяма любов и по-пълна преданост.

4. Да служи. След като ковчегът беше внесен в шатрата си в Йерусалим, бяха проведени служби установен, който по-късно се превърна в сложния ритуал на Храма.

5. Джейел. Изписва се „Jaaziel“ в гл. 15:18 ч.

6. Непрекъснато. Евр. тамид, дума, използвана във връзка с ежедневните, непрекъснати служби, които е трябвало да се извършват в светилището (виж Изх. 25:30; 27:20; 29:38; 30:8; и др.).

7. Давид избави. Записаният тук псалм съответства почти дословно на следните пасаж от настоящата ни книга с Псалми: стихове 8-22 = Пс. 105:1-15

срещу 23-33=

Пс. 96

ст. 34=

Пс. 107:1

стихове 35, 36 = Пс. 106:47, 48 8. Благодарете.

Псалмът е химн на хвала и преклонение пред Бога.

10. Радвайте се. Религията беше преживяване на наслада и красота за Давид. В неговия Познавайки Божията доброта, той намери най-голямата радост на земята.

11. Търсете лицето Му. Да търсите Господа означава да бъдете постоянна, непрестанна дейност на живота, която доближава търсещия все повече до съвършенството на небето.

12. Помнете. Постоянното спомняне за Господните благословии носи на Божието дете трайно чувство на радост и наслада. Когато човек забрави многобройната Божия доброта, той губи истинския интерес и радост от живота и духовният му опит започва да намалява.

15. Неговият завет. Докато човешките същества съществуват, те трябва да помнят вечното Божие присъствие и Неговите непрестанни благословии, обещани в завета, който Той сключи с тях.

16. Който Той сключи. Сравнете Бит. 12:1–3; 15:5, 6, 18; 17:1–8; 22:16–18. Заветът, който Бог сключи с Авраам, първоначално е бил сключен с Адам (вижте РР 370). Това е заветът, който Бог сключва с всеки вярващ в Неговия Син Исус Христос, въпреки че след потвърждаването му чрез кръвта на Христос той е наречен „нов завет“ (Евр. 8:8–13).

18. На теб. Ханаанската земя, която Бог обеща на древния Си народ, беше залог за бъдещото наследство на цялата земя от спасените от всички народи.

21. Не е претърпял никого. Това е поетично обобщение, изразяващо идеята, че Бог смята Своя народ за обект на Своето върховно уважение. В грижата, проявена към Израел, Той прояви Своята безкрайна любов и непрестанна загриженост. Когато човек се отвърща от Бога, той отхвърля Божията защитна ръка и злини, които иначе биха могли да бъдат избегнати, сега го сполетяват. Не всички злини, които измъчват човешкото семейство, обаче произтичат от този източник. Поради участието във великата борба между доброто и злото, на Сатана е позволено да преследва праведните, така че преживяването на страдание не е непременно доказателство, че Господ е изоставил страдащия (вижте Йов 1 и 2; Йоан 9:2, 3).

Той порицаваше царете. Вижте Бит. 12:17; 20:3; Изх. 3:20; 12:29–33.

23. Цялата земя. Целият свят получава благословии от Бога и е длъжен да отдаде слава на Бога. Като пет хваления на Бога, хората носят радост на себе си и мир и добра воля на народите на земята. Човек върши най-голямата несправедливост към себе си и към света, в който живее, когато не успее да издигне гласа си в радостна хвала към Бога за многобройните благословии на небето.

24. Сред езичниците. Когато хората тръгнат сред народите, разказвайки трогателната история за Божията прекрасна любов, сърцата ще бъдат трогнати и мнозина ще бъдат спечелени за делото на Господа. Светът чака не толкова да чуе теорията за истината, колкото да види жива демонстрация на силата на истината. Когато хората наистина обичат Бога и тръгнат по света, провъзгласявайки Неговите хвали сред езичниците и споделяйки с тях историята за Неговата несравнима милост и благодат, тъмните кътчета на земята ще отекнат с песни на радост и слава към Бога.

25. Велик е Господ. Никое същество на земята не е започнало да оценява величието и добротата на Бога. Колкото повече си позволяваме да мислим за славата на Господа, толкова по-малко ще бъдем склонни да търсим собствените си егоистични интереси или да намираме недостатъци у ближния си. мъже.

26. Богове на хората. Фалшивите богове са продукт на човека. Истинският Бог е на човека. Създателят, Поддържащият света, в който човекът живее.

27. Радост. Всеки човек, който познава Господа, има много причини да се радва. За истинското Божие дете религията е преживяване на радост и веселие. Небето ще бъде щастливо място, защото откритото общение с Бога ще доведе до осъзнаването на най-висшите радости.

29. Донесете дар. Никой човек, който наистина оценява чудесната доброта на Бог ще пожелае да дойде пред Него с празни ръце. Това, което човек предлага на Бога,

оценявано по способностите му, е показател за степента на неговото оценяване на небесните благословии. След като човек е получил толкова щедро, той трябва да счита за щастлива привилегия да дава щедро (виж Матей 10:8; 2 Коринтяни 9:7).

Красота. Евр. хадара, „украшение“, „слава“. Истинското поклонение е въпрос както на красотата, така и на святост. Облечени в светите си одежди, древните жреци са извършвали богослужение, което е било едновременно красиво и впечатляващо. Но красотата на формата и символа не е адекватна демонстрация на „красотата на святостта“. Терминът може да се разглежда като включващ дух на тихо благоговение, вътрешна преданост и външно благочестие, благочестива искреност и радостна благодарност. Нито небето, нито земята могат да познават по-голяма красота от красотата на истинската святост.

30. Бойте се пред Него. Тоест, застанете пред Него в дух на свято благоговение. Човек не е нужно да идва в Божието присъствие с дух на ужас и треперещ страх. Бог е приятел на човека, а не враг. Той е най-добрият приятел на грешника. Исус дойде на този свят, за да се доближи до грешниците и да ги спаси от греховете им (виж Лука 19:10). Малки деца можеха да дойдат при Него без капка страх. Но Бог е свят. Той е Господ на цялото небе и земя и затова човекът винаги трябва да проявява към Него онова отношение на уважение и благоговение, което подобава на Неговото свято име. Такъв страх не е несъвместим с любовта, но е напълно несъвместим с лесната фамилиарност, с която някои хора говорят за своя Създател и Изкупител.

31. Господ царува. Най-утешаващото послание, което може да дойде до отчаяното човечество, е, че Господ царува над небето и земята. Ако не беше така, щеше да има всички причини за безпокойство и страх. „Сред борбите и суматохата на народите, Онзи, Който седи над херувимите, все още ръководи делата на тази земя“ (РК 536).

32. Ликуват нивите. Толкова прекрасна е мисълта за безграничната Божия доброта и любов че дори неодушевената природа, образно казано, е призвана да се радва в присъствието на своя Създател и Господ. Към човека, чието сърце е в хармония със сърцето на Бог, природата отправя ободряващо послание за славата на Бог, послание, което носи радост на душата на човека. В Божията земя човекът и природата могат да се радват заедно на благословиите, идващи от щедрата ръка на Господа.

33. Съди земята. Идването на Господа като съдия ще бъде радостно, защото то ще отбележи края на земното царуване на греха и ужаса, премахването на проклятието от земята и възстановяването на земята до предишната ѝ едемска красота и блаженство. За онези, които са сключили мир с Бога, идването на праведния небесен Съдия ще отбележи радостното сбъдване на всички техни надежди, времето, към което всеки патриарх и светец е очаквал осъществяването на най-съкровени си мечти. Светът днес отчаяно се нуждае от идването на праведния Съдия. Всяка несправедливост и потисничество, всяка жестокост и всяка несправедливост, всяко болно сърце и болна от грях душа призовава за идването на Бог, за да съди земята и да възстанови справедливостта, честта, мира и надеждата на човешките деца. Сравнете Откр. 6:10.

34. Милостта Му е вечна. Както Бог е вечен, така са вечни и Неговата милост, любов и дълготърпение.

36. Амин. В този единен вик на народа в края на псалма на Давид, имаме поне външно съгласие с всичко казано. Сърцата на царя и народа се обединиха гласно в хвала и благодарност към Небето. В пламенното си „Амин“ народът потвърди приемането си на разпоредбите на вечния Божи завет. За пореден път те засвидетелстваха желанието си да бъдат Божи народ.

37. Непрекъснато. Служението на свещениците в светилището било ежедневно, непрекъснато богослужение, което трябвало да продължава без прекъсване или прекъсване – прообраз на непрекъснатото служение на Исус в небето в полза на Неговия народ.

38. Техните братя. LXX, сирийският превод и Вулгатата гласят „неговите братя“.

39. В Гаваон. Разказът сега се отклонява от шатрата в Йерусалим с ковчега на Завета

завет, към Моисеевата скиния в Гаваон. Олтарът за всеизгаряне (гл. 21:29), заедно с всичко, отнасящо се до скинията, с изключение на ковчега, се е съхранявал в Гаваон.

Преместването на ковчега в новото му обиталище в Йерусалим бележи първата стъпка към установяването на ново национално светилище. Засега свещеничеството на Садок в древното светилище на Израел продължи в Гаваон. Вижте върху 1 Царе 3:4; 2 Летописи 1:3–6.

41. Да благодарим. Отличителна част от литургичната формула (виж 1 Лет. 16:34; 136:1–3, 26).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1–3ПП 708

10 мл 157

22 ЗТ 94; 4Т 229

35 РК 202

36 5Т 318

ГЛАВА 17

1 Натан първо одобри намерението на Давид да построи дом на Бога, 3 след това, чрез словото Божие, му забрани. 11 Той му обеща благословии и облаги в потомството му. 16 Молитвата и благодарността на Давид.

1. Казано на Натан. Тази глава е почти точно копие на 2 Царе 7. Вижте също коментарите към тази глава.

Седейки в двореца, който си беше построил, Давид започна да осъзнава колко неуместно е Божиите служби да се провеждат в шатра. Неговият план беше Йерусалим да бъде център на поклонение за целия народ. Моисей беше дал нареждане да има едно централно място за поклонение (Второзаконие 12:13, 14). Това нареждане Давид сега планираше да приложи, като построи красив храм, който да отдаде дължимата почит на великия небесен Бог.

Под завеси. Тоест, в палатка.

2. Правете всичко. Натан беше пророк, но тук очевидно изразяваше собственото си мнение. Съветът, който даде на Давид, беше в съответствие с неговата собствена преценка; той не го представи като основан на откровение от Бога. Вижте по-нататък 2 Царе 7:3.

4. Не строи. Това указание се различаваше от съвета, който Натан беше дал преди това, но по-ранната му забележка не беше разкритата цел на Небето. Записът в книгата на Самуил представя посланието под формата на въпрос: „Ти ли ще ми построиш къща, в която да живея?“ (2 Царе 7:5), като въпросът предполага отрицание.

5. От деня. Въз основа на това, че четвъртата година на Соломон е 480-тата година от Изхода (вижте 1 Царе 6:1), вече са били изминали почти 450 години, откакто Израел е напуснал Египет. Изводът от твърдението е, че тъй като през това време светилището е било многократно премествано от място на място, за известно време то може да продължи да се използва като център на поклонение, докато не се направят мерки, които биха били по-съобразени с Божиите цели.

От шатра на шатра. Сравнете 2 Царе 7:6. Това тълкуване не трябва да се разбира като означаващо, че ковчегът е бил помещаван в различни шатри, а по-скоро, че самата скиния, в която е бил съхраняван ковчегът, е била премествана от място на място.

6. Съдии. В книгата на Самуил се казва „племена“ (вижте 2 Царе 7:7). Няма съществена разлика, тъй като хипотетичната заповед би била дадена на племената чрез съдиите. Идеята е просто, че Бог в миналото не е разкривал волята Си по този въпрос на никого, никъде в Израел.

7. Овчарска кошара. Евр. *paueh*, „жилище“. Жилището може да бъде или на пастири, или на стада, или поетично *paueh* може да описва всяко жилище. Тук се говори за скромното жилище на Давид или за жилището на стадата на Давид.

8. Създаде ти име. Вижте 2 Царе 7:9.

9. Определете място. До този момент Израел е изпитвал много трудности в своето заселване в Палестина и не всички все още се бяха установили в постоянни центрове. Границите на племената продължаваха да се колебаят, а набезите на врагове правеха обхвата им несигурен. Някои от градовете, първоначално определени за Израел, бяха държани от ханаанците по времето на Соломон (вижте върху 1 Царе 9:16).

Не се помръдна повече. Това обещание беше условно (вижте стих 12).

10. Ще покоря. Това лично обещание към Давид включваше и неговия дом и всички, които щяха да заложат жребия си на страната на Господа. Това предполагаше, че крайното поражение ще бъде неизбежната съдба на враговете на правдата. Това обещание, подобно на това в стих 9, беше обусловено от продължаващо сътрудничество с божествения план.

Къща. Въпреки че северното царство е имало много династии, в Юдея царската Родословието на Давид продължи през цялата история на царството.

12. Той ще гради. Соломон изпълни това предсказание, когато построи Храма, за да да бъде символичното земно обиталище на Бога (виж 1 Царе 8:20, 44; 9:1, 3).

Завинаги. Това обещание беше условно при послушание (гл. 28:6, 7). Поради човешките В случай на провал, обещанието в крайна сметка ще бъде изпълнено само чрез Христос и църквата (виж Лука 1:32, 33; виж на 2 Царе 7:13).

13. Баща му. Вижте върху 2 Царе 7:14.

15. Видение. Посланието на Натан в този случай беше различно откровение от Бог, даден му във видение (виж стих 3).

16. Седна пред Господа. По-рано Давид беше в собствения си дом (ст. 1), където Натан му предаде посланието от Бога, което беше получил във видение. Стихове 16–27 записват молитвата на Давид по този повод. Тази молитва се намира и в книгата на Самуил (вижте 2 Царе 7:18–29).

Кой съм аз, Господи? Въпреки че беше цар, Давид продължи да бъде кротък и смирен по сърце. Той смяташе себе си за недостоеен за голямата чест, която Бог му беше оказал.

17. Дълго време. Давид изглеждаше най-впечатлен от обещанието, че тронът му ще бъде утвърден завинаги.

18. Говори повече. Какво повече можеше да каже Давид, за да прослави Бога, предвид несравнимата почит, която Бог беше оказал на Своя слуга? Давид беше смаян от високата почит, която Бог му беше оказал, и думите му не му достигаха, за да изрази чувствата на благодарност, които изпълваха сърцето му.

19. Заради Твоя слуга. Сравни 2 Лет. 6:42; Пс. 132:10.

20. До теб. В цялата вселена има само един Бог и Той е Създателят и Поддържащият всичко. Човекът прави най-голямата си грешка и проявява най-голямата си глупост, когато

поставя пред себе си така наречени богове, които не са богове. Само чрез разпознаване на истинския Бог човек ще постигне пълнота на радостта и пълнота на мира.

21. Изкупени от Египет. Сатана се опита да смаже народа Господен в Египет и да го обяви за свой. Но Бог ги изкупи, демонстрирайки Своята чудна сила над всички хитрости на врага и извеждайки Своите избраници с мощна ръка, за да ги установи в земя, която им беше обещал като тяхно наследство. Сърцата на благочестивите израилтяни се изпълваха с хвала и радост, когато си позволяваха да мислят за чудната милост и сила, проявени от Бог, когато Той изведе народа Си от Египет и го установи в Обетованата земя.

22. Твоите собствени хора. Сравни 2 Царе 7:24. Това беше мисъл за постоянна утеха и да радват истинския израилтянин да знае, че принадлежи към Божия народ – народ, избран, защитен и изкупен от Него. Същото знание обаче приспива мнозина в фалшива сигурност, като ги кара да игнорират два факта: (1) че този статут на „избран народ“ е обусловен и от послушание (Исх. 19:5, 6); и (2) че истинският Израел включва не само евреите, но и хора, събрани от краищата на земята, „всеки, който се нарича с Моето име“ (Ис. 43:1–7, 21; вж. Бит. 12:3; 18:18; 22:18; 26:4).

24. Възвеличено. Мисълта е: „Нека не само обещанието ти остане твърдо, но и името ти нека бъде „...да бъде утвърден и възвеличен завинаги.“ Давид се интересуваше не само от това да се утвърдят неговото собствено име и престол, но и от това името на Бог да се прослави и престолът Му да се утвърди завинаги. Човешките интереси са неразривно свързани с Божиите интереси. Бог даде на Давид неговия престол и му донесе почит. На всеки народ и индивид Бог е отредил място в Своя велик план. Всички по свой собствен избор решават съдбата си.

25. Казал си. Ако самият Бог не беше обещал да утвърди името и престола на Давид Завинаги молитвата на Давид щеше да бъде дръзка, самонадеяна и арогантна. Молитвата на царя беше израз не на неговата собствена воля, а на Божията. По този начин той се молеше само да бъде Божията воля.

26. Ти си Бог. Записът на тази молитва в книгата на Самуил добавя: „и думите Ти да бъдат истинни“ (2 Царе 7:28). Давид беше напълно уверен, че Божиите думи са сигурни. Той се молеше Бог да утвърди словото Си, не защото се страхуваше, че Бог ще се откаже от обещанието Си, а от чувство за дълбоко смирение и недостойнство, и защото цялото му желание на сърцето беше обвързано с Божието желание. В същото време той беше напълно наясно с възможността за човешки провал. Но както Бог го желаше, така Той желаше да бъде и така се молеше да бъде.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1–17 ПП 711, 712

1–4ПП 711

9–14, 16, 17 стр. 712

ГЛАВА 18

1 Давид покорява филистимците и моавците. 3 Той поразява Ададезер и

Сирийци. 9 Ти изпращаш Адорам с дарове, за да благослови Давид. 11 Даровете и пляката Давид посвещава на Бога. 13 Той поставя гарнизони в Едом. 14 Давидови офицери.

1. След това. Стихове 1–13 разглеждат завоеванията на Давид. Вижте също 2 Царе 8:1–14 Думите „след това“ не означават непременно, че събитията, които ще бъдат разказани, са последвали в хронологична последователност след събитията, дадени по-рано. Редът, в който събитията са записани в Библията, не винаги е точно същият, в който са се случили. Както 2 Царе 8, така и 1 Лет. 18 сякаш включват обсъждане на

различни завоевания на Давид, започвайки с Филистия и Моав, но също така изброяват плячката и данъка, спечелени от няколко сирийски държави, които са били покорени във войната, започнала със смъртта на Наас от Амон (виж 1 Лет. 19).

Гет. В книгата на Самуил е посочено „Метег-ама“, което някои тълкуват като значение на „юздата на града-майка“ (вижте 2 Царе 8:1). Според това тълкуване Давид поел контрола над града-майка, метрополията, на филистимците, който, според записа в Летописите, бил Гет.

2. Порази Моав. Сравни 2 Царе 8:2.

3. Ададезер. Вижте 2 Царе 8:3 за правилния правопис и произход на името.

Сова до Емат. По-скоро Сова към Емат. Сова е било арамейско царство западно от Ефрат, северно от Дамаск и южно от Емат. То процъфтявало по времето на Саул, Давид и Соломон (виж 1 Царе 14:47; 2 Царе 8:3; 2 Летописи 8:3).

Да утвърди владението си. „Да си възвърне границите“ (виж 2 Царе 8:3).

Ефрат. Твърдението тук е доказателство, че Давид е упражнявал известна „власт“ чак до Ефрат.

Това се потвърждава допълнително от факта, че сред победените сирийски съюзници е имало арамейци от изток от Ефрат (виж гл. 19:16, 19).

4. Седем хиляди конници. Паралелният пасаж гласи „седемстотин конници“ (2 Царе 8:4). В LXX и в двата случая числото е 7000 (виж стр. 122, 123).

С прерязани кости. Тоест, с прерязани сухожилия. Практиката била да се прерязват сухожилията на задните крака, за да се обезвредят конете (вж. Исус Навин 11:6–9).

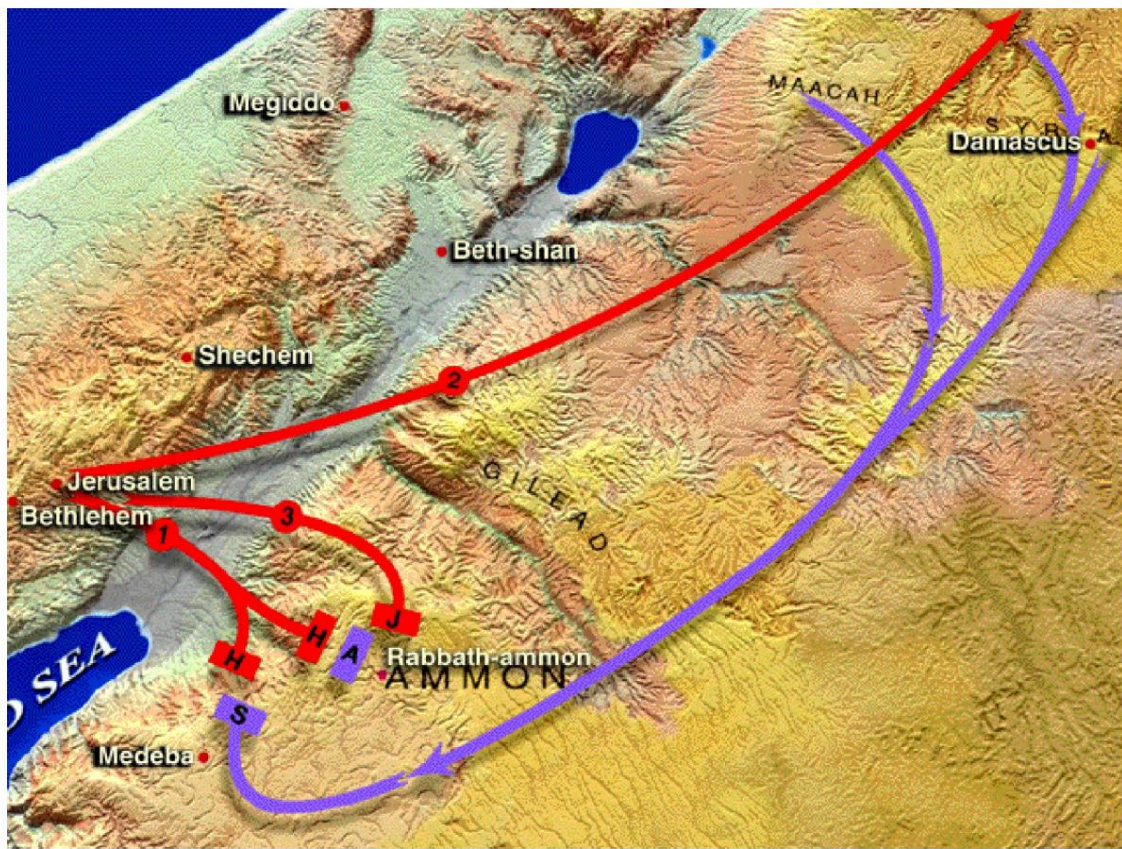
6. Гарнизони. Думата за „гарнизони“ не присъства в еврейския текст на Летописи, но се среща във 2 Царе 8:6, както и в LXX, сирийския и Таргумите на текста на Летописи.

Войните на Давид с Амон и Сирия

4

⁴ Никол, Ф. Д. (1978). Коментар на Библията на адвентистите от седмия ден: Светата Библия с ексегетични и обяснителни коментари. Серия с коментарни справки (1 Лет. 11:8).

Вашингтон, окръг Колумбия: Асоциация на издателствата „Ревю енд Хералд“.



След като покорил няколко народа, Давид изпратил Йоав срещу амонците заради обида към пратениците. Амон повикал помощ от няколко области на Сирия.

8. Месинг. Правилно мед или бронз (вижте върху 1 Царе 7:47). Металът беше много често срещан в древността в цяла Западна Азия.

Тази глава, подобно на своя еквивалент, 2 Царе 8, изглежда е по-малко заета с описанието на завоеванията, отколкото с разказването на плячката и данъка, които Давид е спечелил и е отделил за бъдещия храм (вижте стих 11).

Медното море. Вижте 3 Царе 7:15–26, 45; 2 Летописи 4:2–5, 10, 15, 18.

10. Хадорам. Или Йорам (2 Царе 8:10).

11. Давид посвети. Този стих обобщава източниците на богатствата, които Давид отдели за Храма. Неговите завоевания сякаш са обобщени тук за тази цел и се споменават народи, чието завладяване не е описано до гл. 19.

12. Едомити. В книгата на Самуил този стих гласи: „Давид си спечели име, когато се върна от поражението на сирийците в долината на солта, осемнадесет хиляди мъже“ (2 Царе).

8:13). Вероятно е, докато Давид е бил ангажиран на север срещу сирийците, Едом да се възползва от ситуацията и да нахлуе в Юдея, след което срещу Едом е изпратена колона под командването на Ависей, който избива 18 000 едомци (виж 2 Царе 1:1).

8:12). Според Самуил и Летописи този инцидент се е случил в „долина на солта“. Долина, наречена така, се е намирала в Едом (4 Царе 14:7; 2 Летописи 25:11).

13. В Едом. „В целия Едом“ (2 Царе 8:14). Следователно е очевидно, че цялата страна Едом е била поставена под израилтянски контрол. С оглед на дивата природа на много от тях

Поради характера на терена, в цялата страна бяха необходими постоянни гарнизони, за да се държи ситуацията под контрол.

14. Давид царува. Стихове 14–17 се занимават с вътрешното управление на Давид.

Изпълнил присъда. Давид действал в качеството си на върховен съдия на страната (вж. 2 Царе 15:2–4).

15. Саруя. Сестрата на Давид (1 Лет. 2:16). Следователно Йоав е бил племенник на Давид.

16. Садок. За Садок, от рода на Елеазар (гл. 6:4–8), вижте върху 2 Царе 8:17.

Авимелех. Това би трябвало да се пише Ахимелех, както е във 2 Царе 8:17. Ахимелех е споменат както като баща на Авиатар (1 Царе 22:20), така и като син (1 Лет. 24:6).

На други места Садок и Авиатар са посочени като свещеници (виж 2 Царе 15:29, 35). Относно хармонията на тези твърдения виж 2 Царе 8:17.

17. Херетците и фелетците. Тези чужденци образуваха царската телохрана (вижте 2 Царе 15:18).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1–3, 14 стр. 713

ГЛАВА 19

1 Пратениците на Давид, изпратени да утешат Анун, сина на Нааш, са умолявани злобно.

6 Амонците, подкрепени от сирийците, са победени от Йоав и Ависей. 16 Софак, който прави нов приток на сирийци, е убит от Давид.

1. Това се случи. Глава 19 е успоредна на 2 Царе 10. В книгата на Самуил глава, разказваща за добротата на Давид към Мемфивостей, внука на Саул (2 Царе 9), се намира след разказа за поражението на враговете му от Давид (2 Царе 8). Разказът за тази доброта не се появява никъде в Летописите. Настоящата глава разглежда голяма коалиция от народи, които се обединили срещу Давид, след като царството му се радвало на период на мир.

След това. Същият израз се използва в гл. 18:1 и не е задължително да показва непосредствена хронологична последователност. Използва се и във 2 Царе 10:1, където събитието, което следва, е добротата на Давид към Мемфивостей, докато тук следва обобщението на борбите на Давид срещу враговете му. Тази глава сякаш свързва произхода и развитието на коалицията срещу Давид, която го въвлече във войни от Едом до Ефрат и завършва с победите и придобивките, споменати в гл. 18 (вижте гл. 18:11).

4. И ги обръсна. „Половината от брадите им“ (2 Царе 10:4).

6. Колесници и конници. В древния Ориент е било обичайна практика да се наемат войски (4 Царе 7:6; 2 Летописи 25:6). В този случай сирийските царе с готовност откликнали на призива на Амон, защото искали да овладеят нарастващата мощ на Израел.

Месопотамия. Евр. „Арам нахараим“, буквално „Арам от двете реки“. Това беше областта Падан-Арам (виж върху Бит. 24:10). Паралелният пасаж споменава Бет-Реов (2 Царе 10:6).

7. Тридесет и две хиляди колесници. Числата, дадени тук, са в съответствие с тези на Самуил, в които са изброени 20 000 сирийски пехотинци и 12 000 мъже от Тоб, общо 32 000, заедно с 1000 мъже от Мааха (вижте 2 Царе 10:6).

Медева. Град на около 6 мили южно от Есевон и на 12 мили източно от Мъртво море.

9. Царете. Сова, Реов, Тов и Мааха (вижте 2 Царе 10:6, 8).

На полето. Тоест, в откритата земя или равнината Медева (виж Исус Навин 13:9, 16), където имаше място за маневри с колесници и кавалерия.

10. Срещу сирийците. Сирийците с колесниците и конницата си щяха да представляват най-страшната заплаха, затова самият Йоав излезе срещу тях с отбраните израилтяни.

12. Ще ти помогна. Двамата братя се бяха споразумели помежду си, че който и да е се оказа победен, преди врагът да получи помощта на другия.

13. Бъдете смели. Думата на смелостта често е източник на сила и тайната на победата.

Дръжте се храбро. „Играйте като мъже“ (2 Царе 10:12). Всеки пред друг излагаше решимостта си да направи всичко възможно, за да си осигури победата. Когато хората се изправят пред житейските проблеми с такъв дух, успехът е много по-вероятен, каквито и да са шансовете срещу тях.

За нашия народ. Израелтяните се бореха не само за себе си, но и за своя народ и за своя Бог. Това влагаше безкрайно по-голям дух в борбата, в която участваха. Израел се бореше за съществуването си и за честта на Йехова.

Нека Господ направи. Битката, в която участваше Израел, не беше само човешка, но и Божия. Затова беше уместно да се изрази благочестивото желание Бог да се яви и да накара собствената Си воля да надделее. Духът зад молитвата беше: „Да бъде Твоята воля“ (виж Матей 26:39). Божията воля беше Израел да се установи в земята, която Той им беше обещал.

14. Те избягаха пред него. Не всички колесници на Сирия можеха да се сравнят с израилтяните, защото липсата на брой на израилтяните се компенсираше с храброст, а липсата на колесници и коне се компенсираше с повече от Божието присъствие.

16. Когато сирийците видяха. Когато гордите сирийци осъзнаха, че са били победени от израилтяните, те бяха силно огорчени и решени да заличат срама си с ново изпитание на оръжията.

Отвъд реката. Ефрат. Имаше огромно струпване на арамейски народи, включително не само тези в Северна Сирия на запад от Ефрат, но и някои от изток от реката. С такава страховита армия сирийците сигурно са се чувствали сравнително сигурни в победата си.

Ададезер. Това беше Ададезер, царят, споменат по-рано в гл. 18:3 като цар на Зова, и споменатата там борба вероятно е свързана с това призоваване на съюзници от другата страна на Ефрат.

Вървял пред тях. Според 2 Царе 10:16 сирийците „дошли в Хелам“. Хелам вероятно може да се идентифицира с Алма в област Хауран, източно от Галилея.

17. Давид. Очевидно поради заплахата от настоящата опасност, самият Давид пое поход и поведе армиите си през Йордан, за да се срещне с обединените войски на сирийците и амонците.

18. Седем хиляди. Във 2 Царе 10:18 числото е дадено като 700. Невъзможно е да определите кое число е правилно. LXX и еврейският превод са съгласни.

Четиридесет хиляди пехотинци. Давид спечели огромна победа. Броят на тези Убитите в това сражение бяха по-големи от общите сили на сирийските съюзници в предишното сражение.

19. Станаха негови слуги. Това вероятно е победата, чрез която Давид разшири властта си до Ефрат (гл. 18:3). Страшният съюз срещу него заплашваше царството му с пълно унищожение. Но с помощта на Господа той спечели победа, която издигна царството му до безпрецедентно величие. Това не означава, че територията на

Израел се е простирал до Ефрат (вижте Империята на Давид и Соломон), но сферата на влияние на Давид се е простирала до този регион.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1–19 ПП 714, 715

1–5 ПП 714

6, 7, 13–15 стр. 715

ГЛАВА 20

1 Рава е обсадена от Йоав, разграбена от Давид и жителите ѝ са измъчвани. 4 Три Гиганти са убити при три няколко поражения срещу филистимците.

1. Сбъдна се. Глава 20 разглежда завършването на амонитската кампания (ст. 1–3) и подвизите на някои израилтяни герои срещу филистимските гиганти (ст. 4–8).

За паралелния разказ вижте 2 Царе 11:1; 12:26, 30, 31; 21:18–22.

След изтичане на годината. Буквално „по време на завръщането на годината“. Това беше пролетта на годината. Именно през този сезон армиите редовно излизаха на бой. Дъждовният зимен сезон не беше подходящ за военни операции. Но с пролетта дъждовете спираха и реколтата узряваше, осигурявайки храна на нахлуващите армии. Асирийските записи показват, че е било редовна практика армиите да тръгват на бой през месец Нисан. Нисан беше първият месец на асирийската и вавилонската година, първият месец на еврейската религиозна година (виж Изх. 12:2; Втор. 16:1 [наречен Авив]; Естир 3:7) и вероятно първият месец на гражданската година в северния народ Израел след разрухата. Юдея започваше гражданската си година с Тишри (7-мия месец), през есента. Относно двете начала на годината вижте том II, стр. 109–111, 116.

Престоел в Йерусалим. В книгата на Самуил разказът продължава от тази точка с разказа за прелюбодеянието на Давид с Витсавее, съпругата на хетееца Урия (2 Царе 11:2–27).

Йоав порази Рава. В кулминацията на обсадата Йоав повика Давид да дойде и да извърши окончателното превземане (вижте 2 Царе 12:27–29).

2. Талант злато. Един талант е около 75 фунта злато. Трудно е да си представим някой да носи корона с такова тегло. Ако в този случай е била „носена“ короната, а не, както някои смятат, скъпоценен камък, трябва да са били осигурени някакви средства за поддръжка, за да се помогне за носенето на тази необичайна тежест (вижте 2 Царе 12:30).

3. Наречете ги с триони. Този израз се различава само с една буква в съгласния еврейски език от прочита в книгата на Самуил, където се казва „сложи ги под триони“; тоест, Давид е наложил на амонците принудителен труд с тези инструменти (вижте 2 Царе 12:31).

4. Гезер. Вижте върху 1 Лет. 14:16.

Сибехай. Вижте 2 Царе 21:18, където тази битка с филистимците се провежда в Гов, очевидно неидентифицирано място близо до Гезер. Сибехай е един от храбрите командири на армията на Давид (1 Лет. 11:29; 27:11).

Сипай. Или „Саф“ (2 Царе 21:18).

5. Отново война. Според 2 Царе 21:19 мястото на новата война отново е Гов (виж 1 Лет. 20:4).

Джаир. Или „Яаре-орегим, витлеемец“ (2 Царе 21:19).

Голиат. Воинът, над когото Давид, още като младеж, бе спечелил голямата си победа. (1 Царе 17:4). Гет бил дом на мъже с висок ръст (1 Лет. 20:6, 8).

6. Чии пръсти. Еврейският текст тук е по-кратък, отколкото във 2 Царе 21:20. Клаузата, описваща пръстите на гиганта, гласи буквално: „И пръстите му [еврейската дума за „пръсти“ се използва и за обозначаване на пръстите на краката] шест и шест – двадесет и четири.“

ГЛАВА 21

1 Давид, изкушаван от Сатана, принуждава Йоав да преброи народа. 5 След като е доведен броят на народа, Давид се разкайва за него. 9 След като Гад му е предложил три бедствия, Давид избира мор. 14 След смъртта на седемдесет хиляди души, Давид чрез покаяние предотвратява разрушението на Йерусалим. 18 По нареждане на Гад Давид купува гумното на Орна; където, след като построява олтар, Бог дава знак на Своето благоволение чрез огън и спира бедствието. 28 Давид принася жертви там, тъй като страхът от ангела го възпира да не влиза в Гаваон.

1. Сатана се изправи. Глава 21 се занимава с преброяването на Израел от Давид и с Господното недоволството и бедствието, което вследствие на това сполетя Израел. Вижте също 2 Царе 24, паралелния пасаж.

Срещу Израел. Библията разкрива Божиите цели и изобличава хитростите на врага. Сатана е постоянно във война срещу небесното царство и прави всичко възможно, за да осуети Божиите цели и да внесе объркване и страдание в редиците на Божия народ. Бог беше благословил чудесно Давид и донесе голям просперитет на Израел. Но Сатана се опита да представи успеха на Давид така, сякаш се дължи на собствената му доблест и военната сила на нацията, и се опита да накара Давид все повече и повече да разчита на човешки ресурси, а не на благословията на Небето.

Провокира Давид. Сатана е представен тук като този, който е провокирал Давид да преброи Израел. В паралелния разказ на 2 Царе 24:1 се прави наблюдението: „Гневът на Господа пламна против Израил и Той подбуди Давид против тях да каже: Иди, преброй Израил и Юда.“ Често се казва, че Бог прави това, което не пречи. Изпълнен с мисли за гордост и самодостатъчност, Давид беше воден от злия да направи това преброяване в Израел. Бог не се намеси, а позволи поквареният мотив на Давид да се превърне в действие. Когато Господ позволява на злото да поеме по своя път, това често се представя така, сякаш това е чрез активната намеса на Бог, въпреки че всъщност силата на злото е тази, която действа и произвежда своите пагубни резултати (виж Рим. 1:18, 24, 26, 28; РР 728, 739).

Да се преброи Израел. Преброяването на населението на Израел е било с военна цел, форма на регистрация за военна служба. Търсеният брой не е бил цялото население, а бойната сила на нацията (ст. 5). Чрез увеличаване на военната си мощ Давид е смятал да увеличи още повече силата и престижа на Израел. Правейки това обаче, той е карал околните народи да мислят, че силата на Израел е в мощната му армия, а не в Бога (виж РР 747).

2. Давид каза на Йоав. Предложеното от Давид преброяване предизвика големи вълнения в народа. Хората не били съгласни с плана за удължаване на военната служба. За да държи ситуацията под контрол, Давид заповядал на армията да поеме преброяването, а не на свещениците или племенните водачи (виж Числа 1:2–18; 26:1, 2; РР 747).

От Вирсавия до Дан. Фраза, обозначаваща целия Израел, от Вирсавия на най-южната граница до Дан на най-северната.

3. Йоав отговори. Макар и закоравял воин, Йоав не видя светлина в Давидовото опит за преброяване на Израел и изрази протеста си срещу плана.

Причина за прегрешение. В книгата на Самуил протестът на Йоав е описан по следния начин: „Защо господарят ми, царят, се радва на това нещо?“ (2 Царе 24:3). В протеста си към царя Йоав се опитваше чрез поредица от въпроси да накара Давид да осъзнае безумието на поведението си и злото, което то щеше да донесе.

4. Думата на царя надделя. За съжаление, тези, които са на власт, не винаги са прави, но тяхната дума е тази, която надделява. Йоав беше прав, а Давид грешеше.

В целия Израел. Подробности относно преброяването не са дадени в Летописи. Според 2 Царе 24:5–8, преброителите преминали Йордан и работили на север до Галаад и Дан, след това до Сидон и на юг до Вирсавее, и се върнали в Йерусалим след 9 месеца и 20 дни.

5. Йоав даде сумата. Посочените тук общи суми се различават донякъде от общите суми във 2 Царе 24:9. Тези общи числа са следните:

	Летописи 1	Самуил
Израел 800 000	100 000 470	
Юда 500 000	000 1 570	
Общо 1 300 000	000	

Възможно е числото 1 100 000 в Летописите да включва общия брой на постоянната армия на Давид – 288 000 мъже (гл. 27:1–15). В кръгли числа това би било 300 000 мъже, което, добавено към 800 000 на Самуил, би направило 1 100 000. 500 000 на Самуил за Юдея може също да е кръгло число, посочено от летописеца като 470 000 (вижте по-нататък 2 Царе 24:9). Броят на войните в Израел се е увеличил значително след Изхода, когато общият им брой, без левитите, е бил 603 550 (Числа 1:46). Вижте Въведението към Летописите.

6. Не преброи. Този детайл не е споменат в книгата на Самуил. Според напътствията, дадени на Моисей от Господа, племето Леви не е трябвало да бъде включено във военното преброяване (Числа 1:47–49). Вениамин вероятно е бил пропуснат, защото това може да е било центърът на противопоставяне на плановите на Давид за по-голяма армия; а Йоав, страхувайки се от резултатите, ако се проведе принудително преброяване, може да е сметнал благоразумието за по-добрата част от храбростта.

7. Бог беше недоволен. Това твърдение не е в книгата на Самуил. Вместо това се появява следното: „Сърцето на Давид го съкруши, след като преброи народа“ (2 Царе 24:10). За причината за недоволството вижте 1 Лет. 21:1.

8. Съгреси много. Едно от възхитителните качества на Давид беше неговата готовност, когато е осъден за неправомерно нарушение, да признае вината си. Саул не е бил склонен да преследва подобно нещо курс.

Направено е много глупаво. Грехът никога не е мъдър. Той носи само зло и горко.

9. Говори на Гад. Според 2 Царе 24:11 посланието дошло „когато Давид станал сутринта“. Очевидно през нощта Давид е изпитвал тежки угризения на съвестта си и е признал греха си пред Господа. Господ чул молитвата на Давид и изпратил отговора Си чрез пророк Гад.

Давидовият гледач. Пророк Еман е наричан още „царският гледач“ (гл. 25:5). Бог преди това е говорил на Давид чрез Гад (1 Царе 22:5). Гад е един от писателите, които са запазили разказ за царуването на Давид (1 Лет. 29:29).

10. Принеси ти принос. Това беше необичаен принос, който Господ предложи на Давид. Грехът покани наказание, но на Давид беше дадена възможност да избере какво ще бъде това наказание.

12. Тригодишен глад. Вижте върху 2 Царе 24:13.

13. Ръката Господня. Давид не е направил директен избор между трите съдби поставени пред него. Той предпочете случаят му да зависи от Бога, а не от човека. Тъй като израилтяните бяха изпълнени със същия дух на гордост, който подтикна военните действия на Давид

планове, наказанието беше позволено да сполети както тях, така и царя (2 Царе. 24:1; стр. 748).

15. Изпрати ангел. Вижте 2 Царе 24:16.

Покая се. Относно начина на Божието покаяние вижте Бит. 6:6; Изх. 32:14.

16. Видя ангела. Сравни Числа 22:31, където се съобщава, че очите на Валаам се отворили, за да види ангела Господен, застанал на пътя.

Изваден меч. Същото описание е дадено и за ангела, който застана на пътя, за да пресрещне Валаам (Числа 22:23).

17. Не съм ли аз? Давид пое върху себе си отговорността за заповедта народът да бъде преброен. Той откровено призна греха си и пое вината за настоящото бедствие. Бог чу и прости, и злото беше спряно.

18. Гумното на Орнан. Това се е намирало на планината Мория. Тук Авраам е издигнал олтар за приношението на Исаак (Бит. 22:1-14), и тук по-късно е издигнат Храмът от Соломон (2 Лет. 3:1). Орнан е наречен Орна във 2 Царе 24:16.

22. Дай ми мястото. Според разказа в книгата на Самуил, Орнан попитал Давид защо е дошъл при него и получил от Давид отговор: „Да купя от теб гумното, за да построя олтар на Господа“ (2 Царе 24:21).

23. Воловете също. Орнан беше готов да направи всяка възможна жертва от своя страна, която чумата можеше да бъде спряна.

25. Шестстотин сикли злато. Според 2 Царе 24:24 „Давид купи гумното и воловете за петдесет сикли сребро“. Според Бит. 23:16, 17 Авраам платил 400 сикли сребро на Ефрон за нивата, в която се намирала пещерата Махпелah (виж върху Бит. 23:15). Следователно изглежда, че 50 сикли са твърде ниска цена за имота на Орна. Възможно е 50-те сикли да са били цената на гумното и воловете и те да са били само част от общата покупка (виж върху 2 Царе 24:24).

26. От небето. За други случаи, в които Господ е показвал Своего присъствие и одобрение, като е отговарял с огън, вижте Лев. 9:24; 3 Царе 18:24, 38; 2 Лет. 7:1. Мястото на всеизгарянията по-късно става мястото на Храма, построен от Соломон (2 Лет. 3:1).

27. Вдигна меча си. Морът беше символично представен от ангел с изваден меч (ст. 16), край на бедствието чрез връщането на меча в ножницата.

29. В Гаваон. Сравни гл. 16:39, 40.

30. Не можеше да отиде. Морът, който беше сполетял народа заради неговия Прегрешението направи Давид изключително предпазлив, за да не би отново да разгневи Господа.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1-30 ПП 747-749

1 бр. 189

1, 3, 4, 8, 11, 12 ПП 747

15-18 стр. 748

15 ГК 19

24-26 ПП 748

26 РК 37

ГЛАВА 22

1 Давид, като предварително знаеше мястото на храма, приготвя изобилие за построяването му. 6 Той наставлява Соломон на Божиите обещания и на неговия дълг при построяването на храма. 17 Той заръчва на князете да помагат на сина му.

1. След това. Тоест, след събитията, описани в предишната глава. Глава 22 разглежда въпроси, които не се срещат другаде относно подготовката на Давид за построяването на Храма.

Това е домът. Когато Бог така забележително прояви Своето присъствие и Своето приемане за жертвата на Давид върху олтара на гумното на Орна (гл. 21:26, 28), Давид заключи, че това е мястото, където трябва да бъде издигнат Храмът и където хората трябва да идват, за да принасят жертви и да се покланят.

2. Чужденците. Тоест, не-израилтяни, жители на Палестина. Те са били наети в различни видове принудителна служба, от които израилтяните са били освободени (вижте 1 Царе 9:20-22; 2 Летописи 8:7-9).

3. Желязо. Този метал е бил познат в много древни времена както в Месопотамия, така и в Египет (вижте Бит. 4:22), но не е бил широко използван до приблизително времето на Давид.

Месинг. По-скоро „бронз“. Месингът е сплав от мед и цинк, чиято употреба датира от сравнително скоростни времена. Бронзът е сплав от мед и калай. Употребата му е била много разпространена в древния Ориент. Бронзови плочи, украсени с исторически сцени, са били използвани за покриване на вратата на сграда на Салманасар III, а Сенахирим говори за вратите на двореца му в Ниневия, покрити с блестящ бронз.

4. Кедрови дървета. Кедрът е бил в изобилие в Ливанските планини и е бил известен в целия Ориент. За описание на метода, по който дървесината е била донасяна от Ливан в Йерусалим, вижте 2 Лет. 2:16.

5. Млад и нежен. Смята се, че на Соломон му е липсвал опит. Изразът отново е използван от Давид по отношение на Соломон в 1 Лет. 29:1, а подобен израз е приложен по-късно и към сина на Соломон, Ровоам (2 Лет. 13:7).

Навсякъде по всички страни. Божията цел беше Йерусалим да бъде столицата и метрополията на света (виж DA 577). От този град потоци от светлина трябваше да се разпространяват към всички народи по земното кълбо. Чрез божествено вдъхновение Господ разкри на Давид плана на Храма, чиято слава щеше да се разпространи до всички народи. Където и да чуят хората за Храма, те трябваше да чуят за Бога и да се отправят към Йерусалим, за да се поклонят и прославят Господа. Храмът трябваше да бъде структура с такава слава, че подобаващо да представя Господа на славата.

6. Нареди му да построи. Храмът обикновено се нарича Храм на Соломон. Но По принцип идеята за построяването на Храма е била на баща му. Именно Давид, чрез вдъхновение, е получил модела за строежа. Именно той е инициирал задачата, започнал е събирането на материали и е предал на Соломон задачата да построи дома. Това, което Соломон по-късно направил, било просто да изпълни указанията, предадени му от баща му.

7. Беше в ума ми. Когато Дейвид остаря и беше готов да умре, той произнесе тази реч на сина си (виж PP 750, 751). С изключителна сериозност и тържественост той разкри на Соломон плана, който беше толкова скъп на сърцето му (виж 2 Царе 7:1-5).

8. Дойде при мен. Натан предаде словото на Господа на Давид, че не трябва да строи Храмът (2 Царе 7:4-17).

Проля обилна кръв. Посланието на Натан до Давид, записано във 2 Царе 7:4-17, не посочва тази причина. Натан обаче ясно заяви, че задачата на Давид е тази на

войник и че Господ ще бъде с Давид при изпълнението на тази задача (виж 2 Царе 7:9–11), като по този начин се внушава, че поради тази причина той не е трябвало да построи Храма.

9. Ще се роди син. Соломон вече беше женен и беше баща преди смъртта на Давид. Това е ясно от факта, че Соломон е царувал 40 години (1 Царе 11:42), а синът му Ровоам е бил на 41 години, когато е започнал да царува (1 Царе 14:21). Следователно Соломон трябва да е бил роден доста време преди смъртта на Давид и ако това послание е дошло до Давид преди раждането на Соломон, то трябва да е дошло, когато Давид е бил не много повече от половината от 40-годишното си царуване.

Неговото име. Името „Соломон“ вероятно означава „миролюбив“. Еврейските родители отдавали голямо значение на имената на децата си. Често тези имена символизирали черти на характера, които родителят желаел да види развити у детето (виж РК 481). Соломон имал и друго име, Еидия (2 Царе 12:25), „любимец на Господа“, но именно с името Соломон бил известен по-широко.

10. Той ще гради. Фактът, че Бог е информирал Давид, че синът му Соломон трябва да построи Храма, е направил голямо впечатление на Соломон, както се вижда от неговите собствени препратки към инцидента в по-късни години (1 Царе 5:5; 2 Летописи 6:8–10).

12. Дай ти мъдрост. Пламенното желание и молитва на Давид беше Соломон да има мъдрост. Това желание от страна на баща му вероятно е било един от факторите, които са повлияли на Соломон да избере мъдростта, когато в съня си му е била дадена възможността да избере каквото пожелае за себе си (1 Царе 3:9–12).

13. Тогава ще преуспяваш. Щастието, благоденствието и мирът идват от спазване на законите на Господа.

Добър кураж. Сравнете Втор. 31:6; Исус Навин 1:6, 7; Ис. 43:1–5; Йер. 1:8; Йоан 14:27.

14. Сто хиляди. Дадените тук суми изглеждат изключително големи. Теглото на един талант варира, но вероятно е било около 75 фунта авоардюпоа. Това би направило около 3770 тона злато и 37 700 тона сребро. Възможно е термини като „сто хиляди“ или „хиляда хиляди“ да са били използвани, за да предадат идеята за числа, които са били много големи, но не е задължително да се приемат буквално (виж стих 16; виж стр. 122, 123).

16. Няма число. Това твърдение е индикация, че числата в стих 14 вероятно са не трябва да се счита за абсолютно.

Върши. Това е добър съвет, когато има задача за изпълнение. Давид беше възложил бремето на сърцето си върху Соломон и сега оставаше Соломон да е на крака и да се заеме със задачата, която му беше поставена.

17. Да помогне. Колкото и велик да беше Соломон, той не беше достатъчно велик, за да се заеме със задачата на сам да построи Храма. Ако Божият дом трябваше да бъде построен, това щеше да изисква сътрудничеството на израиелите князе. Поради тази причина Давид поканил към сътрудничество водещите мъже в цялата страна, за да могат всички да работят заедно за постигането на общата си цел.

18. С теб. Земята беше завладяна и враговете, които се бяха вдигнали срещу нея Израел беше покорен. Божиите обещания към Неговия народ бяха изпълнени. Господното присъствие беше с тях и щеше да продължи да бъде с тях, докато Му останат верни. Защо тогава да не се включат сърдечно в строежа на Храма, сякаш това начинание беше тяхно собствено?

19. Търсете Господа. Сравнете подобни съвети от други пророци (Амос 5:4, 6, 8; Соф. 2:3). Соломон беше увещаван да се съсредоточи върху една цел. Като цар, той щеше

намира много примамки, които биха го отклонили от пътя. Имаше само един път на безопасност и той беше да търси Господа с цялото си сърце. Такова търсене е възнаградено: „Ще Ме търсите и ще Ме намерите, когато Ме търсите с цялото си сърце“ (Ер. 29:13).

Стани, прочее, и граде. Подобни насърчителни думи трябва да бъдат отправени и към слаби, объркани, борещи се конгрегации без подходящ дом за поклонение. Светилищата на Господа трябва да бъдат построени и единственият начин те да бъдат построени е мъжете да се издигнат и да ги построят. Предавайки наставлението си на сина си, Давид предаваше част от собствената си ревност и дух на Соломон. В много общности би могло да има подходящ паметник на делото Господне, ако само мъжете се издигнат и строят.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1–5ПП 750

8–10 ПП 712

ГЛАВА 23

1 Давид в напреднала възраст постави Соломон за цар. 2 Броят и разпределението на левитите.

7 Родовете на Герсонците. 12 Синове на Каат. 21 Синове на Мерарий. 24 Службата на левитите.

1. Синът му цар. Преди да умре Давид, той заповядал Соломон да бъде коронясан за цар (вж. 1 Царе 1:33–39). В този разказ не се разглеждат интересните подробности, които са подтикнали Давид да постави Соломон на трона (вижте 1 Царе 1).

2. Събрани заедно. Това вероятно е било направено малко преди смъртта на Давид, във връзка с приготвянето за прехвърляне на царството от Давид на Соломон „в четиридесетата година от царуването на Давид“ (виж гл. 26:31).

Левитите. Глави 23–26 обсъждат организацията на свещениците и левитите.

Настоящата глава представя обобщение на броя и задълженията на левитите.

3. Бяха преброени. Левитите не бяха преброени по време на преброяването на Давид мъже във военна възраст (гл. 21:6). Но за да се направят уговорки за провеждането на всички фази на работата в царството, ще е необходимо преброяване на левитите.

Тридесет години. Левитите на възраст от 30 до 50 години трябвало да бъдат заети в „служба на служението и носенето на товара в скинията на събранието“ (Числа).

4:47). Според Числа 8:23–25 Господ изрично е предписал, че онези, които трябва „да влязат да служат на службата в скинията“, трябва да са на възраст от 25 до 50 години.

Вероятно тази последна група е включвала онези, които са се занимавали с ръчни услуги, свързани със светилището. Първата група вероятно се е състояла от онези, които са се занимавали с по-свещени жречески служби.

4. Служители и съдии. Назначаването на левити за такива длъжности се споменава също в 1 Лет. 26:29 и във 2 Лет. 19:8–10.

5. Портиери. Тоест, пазачи на порти. Те не са служили всички едновременно, а са вземали своите завои.

Кое аз направих. Давид не само е пеел и свирил на музикални инструменти, но изглежда е бил и изобретател на такива инструменти. По-късно в историята на Израел се споменават онези, които са изобретили „за себе си музикални инструменти, като Давид“ (Амос 6:5). След изгнанието такива инструменти, изобретени от Давид, очевидно все още са били в употреба (Неемия 12:36).

6. Четвъртъци. Стихове 6–23 изброяват разделенията на левитите.

Герсон. Сравни гл. 6:1.

7. Лаадан. Името се появява отново в гл. 26:21, но другаде е дадено като Ливни (Изход 6:17; Числа 3:18; 1 Летописи 6:17).

8. Синове на Лаадан. Имало е две групи синове на Лаадан, една група от трима сина, споменати в този стих, и друга група от трима сина в стих 9, които са наречени „синове на Семей“. Смята се, че Семей от стих 9 е различен Семей от този в стих 7, защото синовете, изброени в стих 10, изглежда са на последния.

10. Синове на Семей. Вероятно Семей от стих 7, който е бил брат на Лаадан (виж на стих 8).

Зина. Или „Зиза“ (ст. 11).

11. Йеус и Берия. Тъй като те имаха малко потомци, те бяха записани като един род.

Така общо имаше девет рода на Герсон, шест на Лаадан и три на Семей.

12. Синове на Каат. Те са изброени в стихове 12–20.

13. Аарон беше отделен. Синовете на Аарон, свещениците в Израел, не са включени в настоящия списък, но са изброени отделно в гл. 24:1–19.

Най-святите неща. Синовете на Аарон бяха заети с най-святото дело на светилище, а именно изгаряне на тамян и други служения пред Йехова.

14. Божият човек. Това почетно наименование се среща и във Втор. 33:1; Исус Навин 14:6; 2 Лет. 30:16; Ездра 3:2. Същото наименование се използва и по отношение на Давид (2 Лет. 8:14; Неем. 12:24, 36).

Племя на Леви. Синовете на Моисей били посочени като обикновени левити, а не със свещениците, синовете на Аарон.

21. Маали и Муши. За тези синове на Мерари виж гл. 6:19, също Изх. 6:19 и Числа 3:33.

22. Елеазар умрял. Дъщерите му се омъжили за членове на семейството на Киш и по този начин домът му беше слят с този на Киш.

24. Това бяха синовете. Това е подписката към горния списък на Левитската книга имена.

Двадесет години. Според Числа 4:3, 23, 30, 35, 43, 47, някои левити започвали да служат на 30-годишна възраст, а според Числа 8:24, 25, вероятно друг клас левити започвали службата си на 25-годишна възраст. Тук, и отново в 1 Лет. 23:27 и 2 Лет. 31:17, се споменава 20-годишна възраст. Мъжете били записвани за военна служба на 20-годишна възраст (Числа 1:3). Но по какъв начин левитите започвали службата си на тази възраст, не се разкрива. Някои смятат, че става въпрос за някаква форма на чиракуване. Други смятат, че Давид е намалил от 30 на 20 години възрастта, на която левитът би започнал службата си.

25. Дал е почивка. Тоест, почивка от войната (гл. 22:9). Ранната част от царуването на Давид се характеризираше с война, но през последните му години, след като враговете му бяха покорени, той имаше мир, а сравнителният мир продължи и по време на царуването на Соломон.

26. Край на носенето. След построяването на Храма вече няма да е необходимо да се мести скинията или нейните свещени принадлежности.

27. Последните думи на Давид. Някои предполагат, че „последните думи на Давид“ представляват исторически труд, съставен в последните години от царуването на Давид. Това не може да бъде доказано.

Двадесет години. Сравнете стих 24 и 2 Лет. 31:17. Някои смятат, че Давид сега е променил възрастовата граница, за да отговори на новите условия.

28. Да чакат. Тъй като храмовите мебели вече няма да е необходимо да се пренасят, левитите няма да са необходими за този вид служба, но отсега нататък те ще служат в постоянното светилище, заедно със свещениците, но на подчинени позиции.

29. Мярка и размер. Те трябваше да надзирават измерването на фино брашно, вино, масло и др., които се използват в приношенията, тъй като точните количества или пропорции често бяха предписани от закона (Исх. 29:40; 30:23, 24; Лев. 6:20; 23:13; Числа 15:4–10).

30. Да благодарим и да хвалим. Това несъмнено се отнася до специалната функция на 4000 левити, отделени за тази служба (ст. 5; вж. гл. 16:4).

32. Задълженията за скинията. Моисей предварително е предписал функциите на свещениците и левитите (Числа 18:1–7). Законът относно скинията е трябвало да се приложи към бъдещия Храм, който е построен в по-голям мащаб.

ГЛАВА 24

1 Разделянето на Аароновите синове чрез жребий на двадесет и четири реда. 20 Каатците, 27 и мераритите бяха разделени чрез жребий.

1. Разделенията. Глава 24 описва организацията на свещениците в 24 класа (ст. 1–19) и обобщава (ст. 20–31) левитските класи, описани в гл. 23. Надав. Синовите на Аарон са изброени в същия ред в 1 Лет. 6:3 и Исх. 6:23.

2. Надав и Авиуд умряха. Те загинаха, защото бяха принесли „странен огън“ пред Господа (Лев. 10:1, 2; Числа 3:4).

3. Давид ги разпредели. Давид разпредели длъжностите с помощта на двама представители на потомците на Елеазар и Итамар.

Ахимелех. Въпреки че тук е посочен заедно със Садок, той не е наречен „свещеник“, а просто „синът на Авиатар“ (ст. 6). Авиатар дълго време е бил свещеник и съветник на Давид и е бил свързан в свещенството със Садок по време на царуването на Давид (гл. 15:11). Авиатар наскоро е бил замесен в бунта на Адония (1 Царе 1:7, 18, 19; 3 Царе 2:26, 27; вижте върху 2 Царе 8:17).

4. Повече началници. Основата за разделение е била според главите на различните семейства, а не според отделните членове на семействата.

5. Един вид с друг. Буквално „тези с тези“. Целта беше да се определи въпросът за приоритета в реда на служение (ст. 19), в който свещениците трябваше да служат (вижте Лука 1:5, 8, 9).

Губернатори. Два вида губернатори, споменати тук, са обозначаваха религиозни служители от най-висок ранг – главни жреци. Термините могат да бъдат практически синоними, или вторите могат да означават висши жреци. И двата дома са предоставяли религиозни водачи от първи ранг. Сега назначенията са били определяни чрез жребий, за да не се отдава предимство на никоя от страните.

6. Написал ги е. Списъкът се появява в стихове 7–18. Изглежда няма начин, по който да се определи към кой от родовете принадлежат отделните кланове, дали към Елеазар или към Итамар.

19. Подредбата им. Тоест, числовият ред, установен за техните служения в дома Господен.

Под ръководството на Аарон. Тоест, според конкретния ред, установен от Аарон. Всеки от 24-те класа се редуваха на ротация за извършването на службите в дома Господен.

20. Останалите синове на Леви. Стихове 20–31 дават второ изброяване на левитските класи (виж гл. 23:7–23). Целта на това второ изброяване може да е да се обозначат главите на семействата в различно време. Списъкът започва с каатците, но пропуска герсонците (виж гл. 23:7–11).

21. Рехавия. Относно произхода му виж гл. 23:17.

22. Шеломит. Или „Шеломит“ (гл. 23:18).

23. Хеврон. Думите „Хеврон“ и „първи“ не се срещат в еврейския текст на този текст.

но очевидно са предоставени от преводачите от гл. 23:19.

24. Михей. Или „Михей“ (гл. 23:20). И в двата случая еврейската дума е една и съща.

25. Ишиа. Или „Иесия“ (гл. 23:20). И в двата случая еврейската дума е една и съща.

26. Бено. Буквално „синът му“. Някои смятат, че това изречение трябва да бъде свързано с това, което следва в стих 27, и трябва да гласи: „Синовете на сина му Яазия“. Тоест, синовете на Мерарий, принадлежащи на сина му Яазия, бяха Сохам, Закхур и Иврий. Други смятат, че Бено е вариант на Бани (гл. 6:46).

28. Елеазар. Вижте гл. 23:22.

31. Срецу. Евр. le'umtah, „съответно на“. Значението е, че те хвърляха жребий, подобно на своите братя свещениците. Преброените левитски домове хвърляха жребий наравно с по-възрастните семейства, които нямаха предимство пред тях. Младшите и старшите клонове на левитите бяха третираны еднакво.

ГЛАВА 25

1 Броят и службите на певците. 8 Разделянето им чрез жребий на двадесет и четири реда.

1. Освен това. Глава 25 изброява 24-те класа певци. Тези музиканти са образували важна група и играеха значителна роля в службите в храма.

Военачалници. Тоест, началници или водачи на службата – тези, споменати в гл. 24:6.

Отделени за службата. Тоест, те отделяха за службата в Храма част от синове на Асаф, Еман и Едутун, три рода музиканти.

Пророкувайте с арфи. Сравнете 1 Царе 10:5. Музикантите, изпълняващи свещените си задължения в публичното богослужение, са описани като вдъхновени от Божия Дух и затова се казва, че „пророкуват“ (вижте 1 Лет. 25:3).

2. Под ръцете на Асаф. Тоест, под напътствията на Асаф.

Заповед на царя. Давид се интересувал от музика и разбирал важната роля, която тя може и трябва да играе в богослуженията. Той лично се интересувал от работата на певците и свирачите, ръководейки приготовленията, направени за тържествените богослужения (виж 2 Лет. 23:18).

3. Шест. Тук са изброени само 5 имена. Списъкът в стихове 9–31 предполага, че липсващото име е Семей от стих 17 (вижте стих 9). LXX включва името Семей, поставяйки го на 4-то място в списъка.

Който е пророкувал. Вижте стих 1.

5. Еман, царският гледач. Сред гледачите на Давид бяха Гад (1 Лет. 21:9), Едутун (2 Лет. 35:15) и Асаф (2 Лет. 29:30).

Да издигнеш рога. Добре позната еврейска метафора, означаваща да възвеличиш човек или да увеличи силата му (виж 1 Царе 2:10; Пс. 89:17; 92:10). Следователно значението тук изглежда е, че Господ е възвисил Еман, като му е дал 14 сина и 3 дъщери.

6. До Асаф. В еврейската версия няма предлог преди „Асаф“. Пасажът може да бъде преведено като „и под ръководството на царя бяха Асаф, Едутун и Еман“.

7. Двеста осемдесет и осем. Това число е 24 x 12; следователно 24-мата „сина“ на Асаф, Едутун и Еман, изброени в стихове 2–4, трябва да са били водещи музиканти, всеки от които е асоциирал със себе си 11 други музиканти. 24-мата водачи може да са аккомпанирали на хоровете под тяхно ръководство с инструментална музика.

8. Те хвърлиха жребий. Жребият беше хвърлен, за да се определи редът, в който всеки от 24-те Групи музиканти трябваше да се редуват да дирижират музикалните служби.

9. За Асаф. Редът, в който са изброени имената, предполага определен метод на разпределение. Разработена е гениална хипотеза, която предполага, че е имало три урни, едната съдържаща имената на синовете на Асаф, втората с имената на синовете на Едутун, а третата - имената на синовете на Еман. В допълнение към тях (или вместо тях), може да е имало урна с имената на трите основни клана, за да се определи редът, в който те ще бъдат избрани. Първият жребий падна на Асаф и оттам нататък всяко алтернативно име беше един от синовете на Асаф, докато те се изчерпаха. Вторият жребий падна на един от синовете на Едутун и оттам нататък всяко алтернативно име, с изключение на шестото, беше син на Едутун, докато те се изчерпаха. След като всички синове на Асаф бяха избрани, имената се редуваха между синове на Едутун и синове на Еман, докато всички синове на Едутун не бяха избрани, което беше с 14-ия ред.

От 15-ия курс нататък всички имена са синове на Еман. Въпреки че хипотезата предлага метод, който би могъл да доведе до дадените резултати, няма доказателства, че това е бил използваният метод.

17. Семей. Системата, обяснена в стих 9, подсказва, че това е името, което липсва в стих 3.

ГЛАВА 26

1 Отрядите на вратарите. 13 Портите, определени чрез жребий. 20 Левитите, които пазеха съкровищата. 29 Надзорниците и съдиите.

1. Носачи. Глава 26 разглежда 24-те разряда носачи или пазачи (ст. 1–19), надзиратели на съкровищата на светилището (ст. 20–28) и служители, натоварени с „външните дела на Израел“, като например управители и съдии (ст. 29–32).

Асаф. Това не е Асаф от гл. 25:2, който е бил герсонец (гл. 6:39–43).

Корейците, потомци на Корей, са били левити от каатовата династия (Изх. 6:18, 21; Числа 16:1).

4. Овид-Едом. Един от пазачите на ковчега, когато той е донесен за първи път в Йерусалим (гл. 15:24; 16:38). Възможно е, макар и недоказано, той да е бил „Овид-Едом гетеецът“, в чийто дом Давид е оставил ковчега за известно време след смъртта на Уза (гл. 13:13, 14).

5. Защото Бог го благослови. Ако, както някои смятат, този Овед-Едом е бил „гетеецът“ (вижте стих 4), тогава това изречение напуска за факта, че „Господ благослови дома на Овед-Едом и всичко, което имаше“ (гл. 13:14). Имената на синовете му сякаш отразяват свидетелства за неговото признание за божествената благосклонност. Предполагат се следните значения, въпреки че не можем във всеки случай да бъдем сигурни в точното обозначение или нюанс на мисълта: Семая, „Йехова чу“; Йозавад, „Йехова даде“; Йоах, „Йехова е брат“; Сахар, „заплата“; Натанаил, „Бог даде“; Амиил, „Бог е роднина“; Исахар, „има заплата“ или може би „човек на заплата“; и Пеултай, „възмездие от Йехова“.

7. Силни мъже. Или „способни мъже“.

8. За сила. Или „за способност“, или „за ефикасност“.

10. Баща му го направил вожд. Тоест, направил го „фратриарх“ сред братята му, с правото да упражнява власт над тях. Това било в допълнение към правата, които обикновено съпътствали първородството (вж. „Библейският археолог“, том III, № 1, стр. 9, 10).

13. Хвърляха жребий. Сравни гл. 25:8.

Малки като големи. Постове на носачите бяха разпределени между различните семейства, без оглед на възрастта.

14. Жребият на изток. Това, първата спомената порта, беше портата на честта, защото светилището беше обърнато на изток.

15. Домът на Асупим. Буквално „дом на събиранията“ или „дом на складовете“. Този жребий Пазителят на портиера към хранилището или съкровищницата падна на Овид-Едом и синовете му.

16. Портата Шалехет. Вероятно означава „портата на изхвърлянето“, т.е. „портата на боклука“. Смята се, че това е портата, през която са се изнасяли отпадъците от храма (виж Неем. 3:13).

Пътеката за изкачване. Вероятно пътят, водещ нагоре от долината Тиропеон към западната порта на Храма.

17. Към Асупим две и две. Това може да означава, че е имало двама стражи от всяка страна на портата към склада (вижте на стих 15).

18. Парбар. Значението на тази дума е неясно. Някои смятат, че е персийска дума, означаваща „лятна къща“ или сграда, отворена за светлината и въздуха. Изглежда, че обозначава някаква форма на структура от западната страна на Храма. Същата дума в множествено число, парварим, се среща в 2 Царе 23:11 (преведена като „предградия“), където вероятно обозначава структура на източния вход на Храма. В целия този разказ се говори, че Храмът вече е съществувал, въпреки че все още не е бил построен. Без съмнение Давид е направил плана за целия Храм и е стигнал дотам, че е оставил указания къде трябва да бъдат разположени портиерите, когато Храмът е бил построен. На Соломон е било оставено да изпълни тези инструкции.

19. Отделения. Броят на портиерите е бил общо 24: 6 от източната страна, 4 от северната, 8 от южната и 6 от западната. Общият брой на стражите на смяна по всяко време несъмнено е бил много по-голям от този, тъй като е имало общо 4000 „вратари“ или пазачи на портата (гл. 23:5). Споменатите тук 24 очевидно са били главни стражи, под чието ръководство са служили 4000-те.

20. Съкровища на дома. Това вероятно са били обичайните приходи и запаси на светилището и са включвали законово предписани дарения, които са били редовно давани заедно със специални приноси (виж Изх. 30:11–16; Лев. 27; Числа 18:16; 1 Лет. 29:7, 8).

Съкровища от посветените вещи. Тези съкровища включват плячка, взета в битка, която е била посветена на Господа (ст. 26, 27).

23. От амрамитите. Това изброяване на четирите големи рода на Каат (виж гл. 23:12–20) представлява заглавие за останалата част от главата, която разглежда амрамитите (ст. 24–28), исааровците (ст. 29) и хевроновците (ст. 30–32).

24. Шевуел. Този човек беше главен контролор на съкровищата на Храма.

Син на Гершом. Пример за „син“, което означава далечен потомък (вижте гл. 2:7).

25. Неговите братя. „Братята“ на Севуил бяха негови роднини от семейството на Елиезер, син на Моисей и брат на Герсон, а именно Реавия, Исаия и др. Целта на този стих е да покаже произхода на Селомит (ст. 26). Този Селомит не бива да се бърка с Селомит Герсонецът (гл. 23:9), нито с Исаареецът (гл. 23:18; 24:22).

26. Беше посветил. Сравнете 2 Царе 8:11; 1 Лет. 18:11; 2 Лет. 5:1.

27. За да се поддържа. Давид очевидно е взел мерки не само за изграждането на Храмът, но и за бъдещата му поддръжка.

28. Самуил, гледачът. Когато Самуил станал съдия, той спечелил голяма победа над филистимците (1 Царе 7:3–13) и несъмнено тук се говори за плячката, взета по това време.

Който и да е посветил. Тези думи показват, че е било общоприета практика да се правят посвещения на Господа от военните плячки (вижте 4 Царе 12:18).

29. Външна работа. Тази външна работа на левитите се състоеше в изпълнение на отговорности като „служители и съдии“. Според гл. 23:4, 6000 левити бяха отделени за тези задължения. Още в дните на Моисей свещениците бяха възложени задължения като съдии (Втор. 17:9–12; 19:17; 21:5).

30. Хиляда и седемстотин. Сравнете това число с 2700 надзиратели на изток от Йордан (ст. 32). Защо трябва да има повече надзиратели за двете и половина племена в източна Палестина, отколкото за останалите племена в западна Палестина, не е разкрито.

Господна работа. Очевидно включваща такава работа като събирането на десyatъци, парите за откуп и доброволните дарения на хората. Възможно е също така да е включвала такава работа като религиозно обучение (виж 2 Лет. 17:7–9).

31. Хевронитите. Разказът завършва с хевронитите, но без да се споменава за Озиилците (виж стих 23).

Четиридесетата година. Сравнете гл. 29:27. Настоящите разпоредби бяха направени скоро преди смъртта на Давид, след като Соломон вече беше на трона (гл. 23:1).

Язир Галаадски. Първоначално град на Мерари (Исус Навин 21:39), докато хевронеите са били каатци (1 Летописи 6:2).

32. Всеки въпрос. Религиозни въпроси, свързани с Храма, и светски неща свързан с гражданската администрация.

ГЛАВА 27

1 Дванадесетте първенци за всеки месец. 16 Княжествата на дванадесетте племена. 23 Преброяването на народа е затруднено. 25 Различните офицери на Давид.

1. Главните бащи. Главите на племенните родове, тоест на дванадесетте племена на Израел.

След като дава общ преглед на религиозната организация на страната (гл. 22–26), летописът дава кратък преглед на военната и гражданската администрация. Това е направено чрез представяне на каталог на служители и граждански администратори, като са посочени подробности, които биха дали кратка картина на гражданската администрация, установена от Давид. Стихове 1–

В стихове 15 е даден каталог на командирите на 12-те армейски корпуса, в стихове 16–24 са изброени князете на племената, в стихове 25–31 са изброени имената на 12-те надзиратели на царските имения, а в стихове 32–34 са изброени имената на тайните съветници на царя.

Хилядоначалници. Сравни гл. 13:1.

Това служеше на краля. Кралят, разбира се, беше главнокомандващ на армиите. Само с тази прерогатива той би могъл наистина да функционира като глава на кралството.

Месец след месец. Всеки месец дивизия от 24 000 души стоеше на въоръжение като вид национална гвардия, готова за незабавни действия. Тази постоянна ротация на войските правеше възможно обучението на голям брой мъже, така че адекватна армия от обучени мъже да бъде на разположение по всяко време, в случай на извънредна ситуация. Тъй като срокът на службата беше само месец, нямаше големи затруднения за никого.

2. Яшовем. Според 2 Царе 23:8 (виж 1 Лет. 11:11), Яшовем очевидно е бил този, „който седеше на престола, първенец между военачалниците“, измежду всичките могъщи Давидови воители.

мъже. Честта да командва първия корпус, който ще служи през годината, беше отредена на него.

3. Деца на Перец. Перец или Фарес е от племето на Юда (гл. 2:4) и от клон, от който произлиза самият Давид (гл. 2:4–15).

Началникът. Това беше Яшовем (ст. 2). Яшовем обаче не беше водещият на Давид генерал. Този пост принадлежал на Йоав, син на сестрата на Давид, Саруя (гл. 2:16; 11:6; 20:1).

4. Додай, ахохиец. Може би се има предвид „Елеазар, син на Додо, ахохиецът“ (гл. 11:12).

5. Беная. Сравни гл. 11:22.

Йодая. Сравни гл. 12:27.

6. Сред тридесетте. Сравни гл. 11:25.

7. Асаил. Асаил е убит от Авенир преди Давид да започне царуването си над обединеното царство (2 Царе 2:18–23) и следователно не е могъл да е жив в края на царуването на Давид, за да заеме позицията, която му е отредена тук. Всъщност Зевадия, синът на Асаил, е командвал четвъртия армейски корпус, а Асаил (виж 1 Лет. 11:26) може да бъде споменат в негова памет. Възможно е също тези армейски корпуси да са били изградени около по-малки ядра от части, датиращи от по-ранните дни на Давид, и Зевадия да е поел старото командване на баща си.

8. Шамхут Израхеца. Сравнете 1 Chron. 11:27; 2 Сам. 23:25 ч.

9. Шестото. За имената, дадени в стихове 9–15, сравни гл. 11:28–31.

15. Хелдай. Или „Хелед“ (гл. 11:30).

16. Над племената. Стихове 16–24 изброяват князете на 12-те племена. Това изброяване може да е свързано с провеждането на националното преброяване (ст. 23, 24). Когато преброяването било проведено в пустинята, Господ заповядал представител на всяко племе да работи с Аарон при преброяването, всеки един да бъде „глава на бащиния си дом“ (Числа 1:4). Давид също така назначил князе от племената. Броят на князете тук обаче е 13. Въпреки че Гад и Асир не са изброени тук, имало двама князе за отделните полуплемена на Манасия, един за Левий, заедно със Садок за дома на Аарон (ст. 17).

Племената са изброени тук в ред, който не е в съответствие с никое предишно изброяване (виж 1 Лет. 2:1, 2; Бит. 35:23–26; 46:8–27; 49:3–27; първо са посочени шестте племена, произлезли от синовете на Лия, по ред на възрастта им (Бит. 29:31–35; 30:17–20; 35:23); след това шест племена (като се брои Манасия като две полуплемена), произлезли от Рахил (Бит. 30:22–24; 35:16–18; вж. 46:20 и 48:5), включително двама сина на нейната слугиня Вала (вж. Бит. 30:6–8), които законно са били считани за нейни. Това съставлява дванадесет племена, освен представителя на ааронците. Причината за пропускането на Гад и Асир не е посочена.

Владетел. Всяко племе си имаше свой собствен главен офицер.

18. Елиху. Вероятно това би трябвало да е Елиав, най-големият син на Йесей (виж 1 Царе 16:6; 17:13, 28; 1 Лет. 2:13), освен ако не е бил „брат“ в смисъл на „роднина“ (виж гл. 2:7).

21. Ясиил. Вероятно това е бил син на известния генерал на Саул, който е бил вениаминец.

22. На Дан. Нито Дан, нито Завулон се появяват в племенните регистри на гл. 4–7, но и двете племена се срещат в настоящия списък.

23. Не взе числото. Забележката тук предполага, че Давидовото номериране на хората бяха свързани с военните договорености, изложени по-рано в главата. Давид искал да знае на колко мъже може да разчита при изграждането на армията си.

24. Той не свърши. Вижте гл. 21:6.

Падна гняв. Вижте гл. 21:7–15.

Нито пък номерът. Номерът не беше въведен в официалните държавни архиви на Царуването на Давид. Това не означава, че не е запазено другаде. Цифрите се намират в 1 Лет. 21:5.

25. Царските съкровища. Това вероятно са били съкровища от злато, сребро, бронз и скъпоценни камъни в царската хазна в Йерусалим. Стихове 25–31 съставляват важен раздел, разглеждащ въпроса за царските приходи и начините, по които са били придобити. Богатството на Давид се е състояло от съкровища, съхранявани в складове в градовете и селските райони. Източниците му са били ниви, лозя, маслинови градини, чинарски насаждения, стада, елени, камили и магарета. Давид е забогатял и е било необходимо да му бъде осигурена експертна помощ, за да се грижи за финансовите му интереси.

Замъци. Или кули (виж 2 Лет. 26:10).

26. За обработка на земя. Обработваемите земи на Давид вероятно са носили значителен и постоянен поток от приходи.

27. Лозя. Почвата в Палестина била благоприятна за отглеждане на грозде. Гроздето процъфтявало в цялата страна, по хълмовете на Юдея и Самария, равнините на Йерихон и Ездрелон и планините отвъд Йордан.

28. Маслинови дървета. Маслиновото дърво се е култивирало в Палестина в маслинови градини. Маслината е била високо ценена не само като цяло, но и заради маслото си. Маслината се е използвала за готвене и подправки, също така се е изгаряла в лампи и се е използвала като мехлем.

Чикоморови дървета. Това бяха чикоморовите смокини. Те се срещаха в изобилие в низините на Юдея, а също и в долината на река Йордан.

29. Шарон. Плодородна равнина по крайбрежието на Средиземно море, южно от планината Кармел.

30. Овил Исмаилянинът. Исмаилтяните от Арабската пустиня познавали добре камилите и един от тази група би бил подходящ човек да се грижи за камилите на Давид. Камилите вероятно са били отглеждани във възвишенията на изток от Йордан.

31. Стада. Евр. сон, стада овце и кози. Страната Палестина беше особено подходящ за пасищни цели.

32. Съветник. Списъкът с длъжностни лица в стихове 32–34 вероятно е представлявал тоалетната на Давид. съвет. За други списъци с главните служители на Давид вижте 1 Лет. 18:15–17, също 2 Царе 8:16–18; 20:23–26.

Със синовете на царя. Хахмони вероятно е бил учител на синовете на царя.

33. Ахитофел. Съветникът на Давид, който отишъл при Авесалом и който се самоубил, когато разбрал, че съветът му не е приет от Авесалом (2 Царе 15:31; 17:23).

Хусай Архитянинът. Верният съветник на Давид, който осуети съвета на Ахитофел (вж. 2 Царе 17:7–14).

34. След Ахитофел. След дезертирането на Ахитофел той беше наследен от Йодая и Авиатар.

Йодая. Това вероятно е бил Йодая, който е обозначен като „свещеник“ (ст. 5). Синът на Йодая, Беная, имал същото име като дядо си.

Авиатар. Авиатар беше един от първосвещениците (виж 1 Лет. 18:16; 2 Царе 20:25).

ГЛАВА 28

1 Давид на тържествено събрание, след като заяви Божията благосклонност към него и обещание към сина си Соломон, ги увещава да се боят от Бога. 9, 20 Той насърчава Соломон да построи храма.

11 Той му дава образци за формата, и злато и сребро за материалите.

1. Давид се събра. Това беше общо събрание на князете, свикано от Давид, за да представил пред водачите на нацията проекта за построяване на Храма и публично възкачване на Соломон за цар. Соломон бил помазан набързо и тайно, за да предотврати узурпацията на Адония (виж 1 Царе 1:38, 39), но сега това трябвало да бъде официалната коронация.

Князе на Израел. Князете и националните водачи, посочени в следващите клаузи.

Князе на племената. Вижте гл. 27:16–22.

Капитани на ротите. Командири на 12-те дивизии на армията (виж гл. 27:2–15).

Хилядочелници. По време на Изхода от Египет Господ заповядал на Моисей да постави над народа „хилядници, стотници, петдесетници и десеточници“ Изх. 18:21.

Настойници. Вижте гл. 27:25–31.

Синовете му. Царските принцове вероятно са били включени в списъка с водещите мъже в царството, с които да се консултират по важни въпроси. По-късно те са споменати (гл. 29:24) като полагащи клетва за вярност на Соломон.

Служителите. Евр. sarisim, буквално „евнуси“. Някои смятат, че saris понякога има обобщен смисъл, обозначаващ придворен или дворцов служител, въпреки че това не може да бъде доказано (вижте върху Бит. 37:36).

2. На крака. Поради възрастта и физическата слабост на Дейвид, вероятно не е било Очакваше се той да може да се обърне към събралите се лично.

Братя мои и народ мой. С тези думи Давид искаше народът му да разбере че той признава целия Израел за свой близък роднина – че целият народ е едно голямо семейство, за глава на което Давид е смятан (виж 1 Царе 30:23; 2 Царе 19:12).

В сърцето ми. Сравни гл. 22:7. Една от големите амбиции на Давид беше да изгради Храмът като постоянно място за Господния ковчег.

Подножие. Идеята за поклонение пред Божието подножие е изразена в Пс. 99:5; 132:7.

Беше се приготвил. Този стих сякаш предполага, че Давид е започнал предварително подготовка преди обявяването на забраната.

3. Но Бог каза. Акцентът е върху думата „Бог“, за разлика от „аз“ в стих 2: „А аз имам на сърце да строя.“ Да се построи дом за Господа беше достойна цел, но Бог имаше причини, поради които би било по-добре някой друг, а не Давид, да построи Храма.

Военен човек. Едва ли беше уместно военен човек да построи великия храм на мира в света. Войните на Давид може би бяха необходими и оправдани войни, но въпреки това бяха войни и доведоха до проливането на много кръв. Изглеждаше неуместно такъв владетел да построи Храма (виж гл. 22:8).

4. Избра ме. Вижте 1 Царе 16:1.

Завинаги. Вижте 2 Царе 7:12, 13, 16. Чрез Христос, потомството на Давид, престолът на Давид ще бъде утвърден завинаги (вижте Лука 1:32, 33; Йоан 12:34). Това, което буквалният Израел загуби, първо чрез национално отстъпничество, а по-нататък чрез отхвърлянето на Исус, ще бъде

изпълнени в царството на духовния Израел (относно условия аспект на тези обещания вижте стих 7).

Избраният Юда. Сравнете Бит. 49:8–10; 1 Лет. 5:2; Пс. 60:7; 78:67, 68.

5. Много синове. Вижте гл. 3:1–9, където са посочени 19 сина, освен „синовете на наложници, а Тамар – тяхна сестра.“

Избра Соломон. Бог беше потвърдил чрез Натан, че наследникът на Давид на трона ще бъде по-младият син (2 Царе 7:12) и очевидно беше разкрито, че това ще бъде Соломон (1 Лет. 22:8–10).

Царството Господне. Царството Израел е било предимно Божие царство, теокрация. Давид просто царуваше като представител на Бога.

7. Ако бъде постоянен. Обещанието към Давид, че тронът му ще бъде утвърден „завинаги“ беше условно, като условието беше послушание. Бог повтори същите условия на Соломон (1 Царе 9:4, 5). Сравнете също 1 Царе 3:14, където Бог обеща на Соломон удължаване на дните му, ако спазва Божиите заповеди. Бог също разкри на Давид, че само при условие, че потомците му спазват божествения завет, те винаги ще седят на неговия трон (вижте 1 Царе 2:3, 4; вж. Пс. 132:11, 12).

8. Всички заповеди. Давид добре разбираше върховната важност на послушанието, ако Израел искаше да просперира. В това последно обръщение той призова народа си да бъде верен. От собствения си горчив опит той беше научил, че пътят на прегрешението е труден. Той знаеше от опит какво означава да бъдеш осъден пред Бога и да пожънеш плодовете на прегрешението. Затова с цялата сериозност на душата си той призова народа да бъде верен на Бога. По подобен начин Моисей, малко преди смъртта си, представи пред Израел благословиите на послушанието и ужасните плодове на прегрешението (Второзаконие 28; срв. Исаия 1:19, 20; Йеремиа 7:3–12).

Тази добра земя. Бог беше обещал на народа Си „добра земя“, „течаща с мляко и мед“ (Исх. 3:8). Давид разбра, че това наистина е добра земя, която Господ е дал на Своя народ.

9. Ти, Соломоне. Пред цялото събрание Давид се обърна към Соломон, като искрено го увещава да бъде верен. Давид знаеше, че просперитетът на царуването на сина му зависи от това дали той ще бъде верен на Бога. Ако бъде верен, Соломон ще просперира; ако е неверен, ще пожъне последствията от прегрешенията си и народът ще страда с него.

Знай. Нищо на света не е по-важно от познанието за Бога.

Да познаваш Бог носи мир и щастие в този свят и благословиите на вечния живот.

„А това е вечен живот – да познаят Тебе, единствения истински Бог, и Исуса Христа, Когото си изпратил“ (Йоан 17:3).

Свършено сърце. Или „цяло сърце“. Давид заповядал на сина си безразделна вяност, увещавайки го да се отдаде изцяло на служба на Бога и да го прави доброволно и с радост (виж 1 Лет. 29:19; срв. 1 Царе 8:61).

С доброволен ум. Истинското служене на Бога е служене от сърце. Никой човек не може да бъде Божие дете, ако не Му служи доброволно. Няма такова нещо като насилствено християнство. „Ако сте доброволни и послушни, ще ядете богатата на земята“ (Исаия 1:19). Това не означава, че изпълнението на дълга винаги е в хармония с нечий наклонности. Всъщност, послушанието често включва разпъване на себе си на кръст. Желанията и мечтите на Павел ежедневно противоречат на дълга; въпреки това той изпълняваше Божията воля, колкото и неприятна и разпъваща да е за неговата природа (виж LS 237).

Той изпитва всички сърца. Господ гледа не на външния вид на човека, а на сърцето му. Така беше избран Давид (1 Царе 16:7). Сърцето на всеки човек е познато на Бога (вижте 1 Царе 8:39; Пс. 139:1–4; Деяния 1:24; Евр. 4:13).

Разбира всичко. Защото Господ разбира слабостите на човешкото сърце, Той има милост и състрадание към нас, дори когато сме съгрешили срещу Него. „Както баща жали чадата си, така Господ жали онези, които Му се боят. Защото познава състава ни, помни, че сме пръст“ (Пс. 103:13, 14).

Търсете Го. Сравнете Втор. 4:29; Ис. 55:6; Йер. 29:13. За човека, който търси Бога, Господ не е далеч. Който желае да познае Бога, ще Го намери и ще намери увереност, мир и вечен живот. Най-възнаграждащото търсене в живота е търсенето на Бога.

Отхвърли се. Човек е този, който отделя себе си от Бога. Само когато човек изостави Господа и Неговите пътища на правдата, ще открие, че Бог го е отхвърлил. Господ никога не изоставя онези, които Го търсят (Пс. 9:10).

10. Внимавай сега. Обмисли внимателно тази висока задача, претегли я внимателно и осъзнай нейната върховна важност, защото не друг, а самият Бог те е избрал да построиш този дом за Него. Тогава бъди силен и действай (виж 1 Лет. 22:13, 16; срв. Пс. 27:14; 31:24).

11. Образецът. Тъй като Господ беше дал на Моисей образец на скинията, той трябваше да построи в пустинята (Исх. 25:8, 9), така Той беше дал на Давид откровение за плановете за Храма (1 Лет. 28:19). Беше изготвен план в съответствие с откровението, което беше дошло до Давид, и сега той беше предаден на Соломон. Доколкото Храмът на Соломон трябваше да заеме мястото на скинията, построена от Моисей, и доколкото и двете структури, заедно с техните служби, трябваше да учат на важни истини относно плана на спасението, беше важно божественото ръководство да бъде внимателно следвано.

Верандата. Вижте 1 Царе 6:3.

Къщите. Тук вероятно се има предвид свято и пресвято място (вижте 1 Царе 6:17, 27, където тези помещения са наречени „домът“ и „вътрешният дом“, и 2 Лет. 3:5, 8, където са обозначени като „по-големият дом“ и „пресвятият дом“).

Съкровищници. Вероятно сервизни помещения, използвани като места за депозиране на приходите на Храма, както и за съхранение на провизии, използвани в службата в Храма. Точното им местоположение не е известно, но вероятно са се намирали в страничните помещения от външната страна на самия Храм (вижте 1 Царе 6:5, 6).

Горни стаи. Точното местоположение на тези „горни стаи“ не е известно. Възможно е те да са били над долните стаи на самия Храм, тъй като височината на най-святото място е била само 20 кубически метра (3 Царе 6:20), докато височината на самия Храм е била 30 кубически метра (3 Царе 6:2). Пространството от около 10 кубически метра между тавана на светилището на светините и покрива на Храма е било вероятно заето от тези „горни стаи“.

12. Чрез духа. Моделът, който му беше дошъл в ума, както му беше разкрит от Божия Дух (ст. 19). Планът на Храма не беше дело на Давид; той дойде при него от Господа (виж РР 751).

Съдилищата. Вижте 2 Летописи 4:9.

Стаите. Сравни гл. 23:28.

Съкровищниците. Сравни гл. 26:20.

13. Курсове. Сравнете гл. 23–26.

Цялата работа. Много служби бяха свързани с храмовия ритуал, като например готвенето на месо, печенето на хлябове на предложението, приготвянето на масло, тамян и жертви (виж Изх. 30:23–38; Лев. 1:5–17; 2:1–16; 5:11; 6:9–29; 8:1 24:2–9).

14. Злато по тегло. Давид дал указания относно точното количество злато, което да се използва за направата на различните съдове. Предоставени били подробни спецификации с фиксираното тегло на златото за различните предмети.

15. Свещници. Според Изх. 25:31–40 в светилището е имало един седемраменен „светилник“ или лампа, но за Соломоновия храм е имало десет свещника. Последните вероятно са били в допълнение към оригиналния свещник (вижте върху 1 Царе 7:49; вж. 2 Лет. 4:7). Теглото на златните свещници и техните лампи е било точно определено. Нищо не е било оставено на случайността, да се прави по случаен начин.

16. Масите с присъствените хлябове. В Изх. 25:23–30 се споменава само една маса с присъствените хлябове (виж 1 Царе 7:48 и 2 Лет. 29:18). Соломон построил десет маси, вероятно за присъствените хлябове (виж 2 Лет. 4:8, 19). Вижте върху 1 Царе 7:48.

17. Куки за месо. Куките за месо, използвани в светилището в пустинята, били направени от месинг (Изх. 27:3).

Купи и чаши. Сравни Изх. 25:29; 27:3; 37:16; Числа 4:7.

18. Колесница на херувимите. Вероятно не е имало буквална колесница, но самите херувими може да са съставлявали колесницата (виж Пс. 18:10; 68:17).

19. Писмено. Този стих, буквално преведен, гласи: „Той обясни всичко писмено от ръката на Господа върху мен, всички дела на образаца.“ LXX има по-пълно тълкуване и може да се преведе като „Всички тези неща писмено от ръката на Господа Давид даде на Соломон според знанието, дадено му за работата на образаца.“

20. Бъдете силни. Сравнете гл. 22:13.

Не бой се и не се ужасявай. Сравнете последното напътствие от Моисей към Исус Навин и народа (Второзаконие 31:6–8) и напътствието на Господ към Исус Навин, когато той пое задачата да бъде лидер (Исус Навин 1:5–7). Ако Соломон искаше да отговори на всичко, което Бог и народът очакваха от него, той щеше да трябва да бъде смел, смел да бъде лично лоялен към заповедите на Йехова и да прилага здрави принципи в управлението на държавните дела. За съжаление, подбудите за лично удоволствие и престиж в крайна сметка надделяха.

Относно отстъпничеството и покаянието на Соломон вижте въведението към Еклесиаст.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1–21 стр. 750, 751

1 AA 94

1–3, 6–8 ПП 750

8 AA 94

9 MB 188; TM 173; 3T 238; 5T 31

9, 10 AA 95; PK 26

9–12 ПП 751

12, 19 GK 23

20 ПП 751

ГЛАВА 29

1 Давид, чрез своя пример и молба, 6 кара князете и народа да принасят доброволно дарове. 10 Благодарността и молитвата на Давид. 20 Народът, след като благослови Бога и принесе жертви, направи Соломон цар. 26 Царуването и смъртта на Давид.

1. Цар Давид каза. Давид разказва за приготовленията си за построяването на Храма и призовава богатите и влиятелни мъже в Израел за дарения (ст. 1-9). Сравнете преживяването на Моисей, който в отговор на Господните напътствия отправя апел към народа за дарения, за да може да бъде построено светилището (Изм. 25:1-8; 35:4-9) и получава щедър отговор (Изм. 35:20-29).

Млад и нежен. Сравни 1 Лет. 22:5; 3 Царе 3:7; Притчи 4:3.

Дворец. Бира, акадска заемка, която обикновено обозначава дворец или крепост (Неем. 1:1; 7:2; Естир 1:2, 5; 2:3, 5, 8; 3:15; Дан. 8:2). Тук и в стих 19 се използва за Храма.

2. С цялата си сила. Влагайки цялата си душа в това усилие, Давид успя да събере заедно големи количества материал (гл. 22:14). Всеотдайната любов поражда всеотдайно служене.

3. Привържете се към моята привързаност. Поради любовта и предаността на Давид към Бога, той беше готов да даде щедро от собственото си съкровище, за да може да бъде построен Храмът. Той беше дал пример за щедрост и сега можеше да призовава за щедрост.

4. Три хиляди таланта. Ако това е бил обикновен талант, изчислен на 75,39 фунта (виж том...). I, стр. 164), количеството злато, събрано от Давид, би било около 113 тона (102 метрични тона). Не можем обаче да бъдем сигурни за точната стойност на древните еталони за тегло. Вижте по-нататък стр. 122, 123.

Седем хиляди таланта. Въз основа на талант с тегло 75,39 фунта (виж том I, стр. 164), количеството дарено сребро би било около 263 тона или 239 метрични тона. Вижте по-горе под „три хиляди таланта“.

5. Освети службата си. Давид доброволно беше посветил себе си и службата си на Господа и сега можеше да призове народа си да направи същото. Той отъждестви проекта за построяване на Храма със службата на Бога. Чрез своята вярност в този въпрос хората щяха да разкрият степента на своята вярност към Бога. Приемливата служба на Бога е доброволна, радостна и незабавна служба.

7. Желязо. На базата на талант с тегло 75,39 фунта (том I, стр. 164) количеството желязо дарените щели да възлязат общо на около 3770 тона или 3420 метрични тона (вижте стих 4 относно древните стандарти за тегло). Вижте по-нататък стр. 122, 123. Желязото е било много по-ценно в онези дни, отколкото е днес.

9. Хората се радваха. Доброволната жертва на Бога носи радост на сърцето. Жертвоприношение Християните са щастливи християни. Липсата на радост в живота често се дължи на липсата на щедрост в душата.

Царят също се зарадва. Давид намираще радост в даването и се радваше на радостта, която дошъл при народа си чрез даване. Един либерален християнин трябва да бъде радостен християнин.

11. Твое, Господи. Чрез личния си контакт с Бога, Давид бе зърнал безкрайното величие и слава на Небето и пълната недостойност и нищожност на човека. В дух на истинско смирение той отдаде цялата хвала и почит на Бога. Сравнете израза в молитвата „Отче наш“: „Защото Твое е царството, силата и славата до вечни времена. Амин“ (Матей 6:13).

13. Благодарим ти. Поклонението в най-висшия си смисъл включва признаване на Божиите величие и доброта и откликът на сърцето в радостна благодарност.

14. Кой съм аз? Давид осъзна собствената си недостойност и пълната неспособност както на себе си, така и на народа си да дават на Бога, освен ако самият Бог не беше вложил в сърцата им духа на даване и в ръцете им средствата за даване.

От твоите собствени. Давид откровено признава, че земята и всичко в нея са Господни и че с приносите, направени в този ден, той и неговият народ са връщали на Бога само малка част от това, което Бог им е дал.

16. Целият този магазин. Тоест, цялото това изобилие от материали и богатство.

От твоята ръка. Цялото това изобилие от съкровища, които Израел даде за Храма, дойде от Божията ръка и по право беше Негова. Това, което човек има, той получава от щедрата Божия ръка (Пс. 104:28).

17. Изпитвай сърцето. Сравни Пс. 7:9; 11:4; 26:2; 139:1; Йер. 11:20; Откр. 2:23.

В праведността. Божият интерес е в праведността и милостта, а не в религиозния формализъм и външното спазване на закона. Правдата вътре води до доброта, справедливост, честност и доброта отвън. Бог призовава за религия на сърцето, която дава плодове на праведния живот (вижте Михей 6:8).

Доброволно се присъединих. В тази молитва нямаше лицемерие; тя произлизаше от дълбока искреност. Това, което Давид беше направил, той го беше направил доброволно и с радост, намирайки в това даване най-дълбоката си радост.

18. Пазете това. Тоест, пазете винаги в сърцата на Божиите хора целта и духът се прояви този ден.

Подгответе сърцата им. Или „насочете сърцата им“. Движението на Божия Дух върху сърцата на хората и влагането на Божията любов в душите им карат те да насочват мислите си към Небето.

20. Почитан. Думата, преведена тук като „почитан“, означава основно „да се поклоня „пада на земята“, „да се поклони“. В благодарствена хвала хората издигнаха сърцата си в поклонение към Бога; и в радостно осъзнаване на това, което дължат на примера и наставленията на Давид, те се поклониха на своя цар.

22. Вторият път. За първия път, когато Соломон е назначен за цар, вижте в 1 Лет. 23:1; 3 Царе 1:32–40.

23. Вместо Давид. Въпреки че Давид все още беше жив по това време, всяко активно ръководство на държавните дела били поверени в ръцете на Соломон.

24. Подчиниха се. Тоест, те се заклеха във вярност на Соломон. Това беше особено важно с оглед на заговора на Адония (1 Царе 1:5–53).

27. Четиридесет години. Според хронологията, използвана предварително в този коментар (виж том II, стр. 134, 162, 77), Давид царува от около 1011 до 971 г. пр.н.е.

Седем години. Сравнете 2 Царе 5:5 (вижте том II, стр. 133).

29. Книгата на Самуил. Стих 29 посочва съществуването на редица важни книги, документиращи ранната история на Израел.

30. Времената. Тоест, сезоните на добра и лоша съдба, които той е преживял, различни превратности, които сполетяха него, народа му и околните народи.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1–20ПП 751–753

1 РК 37

1–9ПП 751

5 CS 127; РК 62; 8Т 45

10–175Т 735

10–20 стр. 752

11, 12 МБ 176

12 ЗТ 549

14 COL 362; CS 18, 46, 157, 198, 300; FE 82; MYP 313; PP 753; 4T 78, 596; 5T 268

271, 382, 737; 6T 480, 481

15 Изд. 165

16 4T 78

⁵

⁵ Никол, Ф. Д. (1978). Коментар на Библията на адвентистите от седмия ден: Светата Библия с екзегетични и обяснителни коментари. Серия с коментарни справки (1 Лет. 18:6). Вашингтон, окръг Колумбия: Асоциация на издателствата „Ревю енд Хералд“.